

QUO VADIS, BREG?

Ua

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

BIRO
Rozalija Judež s.p.
Veška Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: dara.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

BOPLASTI
PVC-ALU-LES
OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM
Krka 57, 8000 Novo mesto / tel: 07/33 71 370 / fax: 07/33 71 371

JAKOPIN www.jakopin.si
CELOVITO URESNICEVANJE GOSTINSKIH PROSTOROV

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

Lesbo mizarstvo lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

www.**Luminus**.si

PEGAS
MEDIALNOGOSTINSKI TRŽAGIŠČI
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Krž s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTION d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

Gradbeno projektiranje GPI
in inženiring d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

AvtoGalant
izdelava in prodaja
izpušnih cevi
in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax. 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
ESTRIHI
UGODNO,
TUDI NA
OBROKE!

zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041 772 686

ToMAS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 070 875 032

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15,
Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

Računovodski servis
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Ul. Talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stia
d.o.o. Novo mesto
info@stia.si
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
http://www.studio-vrtinec.si

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

fine cars d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

triglav

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBlašČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

Vse na enem mestu: izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!
KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

ljubljanska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOC OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07/ 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/ 33 73 382
GSM: 041 682 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTNIK OBRTNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07/ 36 91 960

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102
Izdelki iz naravnega kamna:
- spomeniki
- okenske police
- stopnice
- balkonske obrobe
- pulti, tlaki
Vse izdelke dostavimo in vgradimo!

Tomaž Zupančič s.p., Marjan Kozine 66, Novo mesto
Gsm: 041 693 190
• VARNOST
• PROTIHUPNOST
• ELEGANCA
• PRIJAZNI SUHOMONTAŽNI POSTOPKI
• PESTRA IZBIRA GLADKIH IN RELIEFNIH POKRIVNIH PLOŠČ
PROTIVLOMNI SISTEMI
Nudimo še:
VARNOŠTNE IZLOŽBENE MREŽE IN REŠETKE

svet na frekvenci Radia Krka

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

lpa

JAZZINTY

ABONMA

2006

lokalpatriot

www.lokalpatriot.si/jazzintyabonma

Novo mesto ali stara župa

Uroš Lubej

Diši po volitvah. In hkrati diši po starih bojih, da ne rečemo jajc. Kot vse kaže, bodo lokalne volitve 2006 prinesle zelo podobne kandidate - in s tem »programe« - kot tiste izpred treh let. Čeprav se zdi, da je ravno Novo tisto, kar potrebuje mesto.

Boštjan Kovačič je izjavil, da ne bo vnovič kandidiral, čeprav pri staremu političnemu lisjaku nikoli ne vemo, kaj bo izračunal. A način njegovega delovanja v tem mandatu - ko se ni kaj dosti oziral na mnenje lastne stranke, celo nasprotno - kaže na to, da mu ohranitev politične podpore, nujne za kandidaturu, ni bila ravno prioriteta in da pravzaprav nikoli ni imel namena v Novem mestu ostati daljše obdobje.

Nikakor ni mogoče reči, da je minevajoči mandat kaka posebna katastrofa, kot se pogosto trobi. Toda na žalost tudi kakšnega tigrovega skoka nismo in ne bomo doživeli. Kar je razočaranje, saj je koalicija prihod »nove« ekipe vendarle napovedovala kot nekakšno razsvetljeno etapo v razvoju mestne občine. Župan je trčil v zid realnosti, ki se imenuje »občinska struktura« (formalna in neformalna), ali pa v resnici nikoli ni imel moči ali celo namena kaj bistvenega spremeniti.

Če je bilo razpoloženje pred štirimi leti - vsaj med zmagovalci - evforično, se lahko po tokratnih volitvah zgodi, da ne glede na rezultat pademo v depresijo. Le kaj namreč lahko pričakujemo od naslednjih volitev razen nekaj rošad na podžupanskih mestih?

Do zdaj sta kandidaturu za župana napovedala dva izmed kandidatov, ki so se spopadli pred tremi leti, Franci Koncilija in Miloš Dular. Njuna kandidatura je seveda popolnoma legitimna in tudi njune možnosti niso majhne. Vprašanje pa je, ali lahko zmaga katerega izmed njih prinese energijo in preboj v občini, ki je gospodarsko in kulturno sicer močna, vendar politična elita temu nikoli ni znala povsem slediti. Oba kandidata imata namreč prtljago, ki se je ne bosta zlahka znebila in ki lahko konec koncev blokira razvoj »dolenjske metropole«, ki to vlogo sicer odigrava predvsem v borznih indeksih.

Franci Koncilija je pred tremi leti že imel zmago v žepu, vendar v zadnjih metrih predvolilne kampanje ni našel protigre na spretne manevre večnega tekmeča. Želja po vnovični osvojitvi županskega stolčka je močnejša od bolečine morebitnega že tretjega zaporednega poraza in premisleka o tem, ali morda vendarle ni čas za umik.

Miloš Dular, ki bolj ali manj spretno izkorišča terenski vpliv, ki mu ga prinaša podžupansko mesto, bo kandidiral, vendar bržkone ne toliko zaradi tega, ker bi v resnici verjel v zmago ali ker bi imel zelo močno politično vizijo, ampak bolj zaradi tega, ker želi s spretno medvolilno in povolilno kombinatoriko ohranjati vpliv med elito naše občine, kot mu je to uspelo s podporo zmagovitemu kandidatu pred tremi leti.

Vprašanje je, kaj pripravljajo LDS, SLS, SDS, SD, toda v kolikor se bodo želeli postaviti po robu Konciliji in Dularju, najverjetneje ne bodo tvegali z novimi obrazi, s takšnimi, ki jih ljudske množice ne srečujejo na gasilskih in lovskih veselicah.

V Novem mestu imamo kot kaže v resnici problem s kandidati. Generacija mlajših politikov - tu gre seveda lahko predvsem za tiste, ki bodisi pripadajo LDS-ovski struji, ali pa tiste, ki so se kalili v kulturniških bojih DNS-ja - čaka, da jim bo nekdo pognil rdečo preprogo in jih prosil, da prevzamejo oblast. Morda, toda najbrž le ne bo tako. Prav nenavadno in v tem kontekstu simptomatično vlogo igra Lista za Dolenjsko, ki je bila pravzaprav zmagovalka zadnjih volitev in brez katere bi ta koalicija le stežka vzdržala. A njihov učinek na strateške premike občinske politike se zdi pravzaprav minoren, čeprav bodo sami vedno hoteli zagotavljati, kaj vse so prispevali na koalicijskih usklajevanjih.

Enkrat bo pač treba prevzeti tveganje in morda tudi odgovornost in ne zgolj jamrati, kaj bi ta občina lahko storila in kako so vsi pokvarjeni in nesposobni ter skorumpirani. Drugače bi se znalo zgoditi, da bo lovljenje zlate dobe navsezadnje prineslo ugotovitev, da smo jo pustili zadaj, tam na nekih volitvah neke provincialne občine.

DOLENJSKA 6-10

Nekoliko nenavadna sestava sveta
Koncilija, Dular napovedujeta kandidaturu
Izsiljevanje na mestni občini
Negotova usoda JV regije
Nevarnost nad mestnimi glavami
100 besed / mesec
Gotna vras proti Simobilu
Straža, Šmarješke Toplice bi postali novi občini
Predlog roma na sveti sedež

ČRNA PAKKA Ragovski most, Dvorišče Internega oddelka 10 FOTOŠTORIJE 11

KOLUMNNE

Popačeni odsevi brega 12
Ob rob novomeškimi pešpotem 13
Teme mladosti 13

INTERVJU Alojz Muhič, direktor Komunale 14

FOTOPUB Uroš Ravbar, Obrazi Indije 16
ČETRTRA DIMENZIJA Skrivnostne žitne forme tudi pri nas 17
MIKROSKOP Nejc Gazvoda 18
p.p. sprehodi se po svojem parku 19
KOMENTAR Poletje presežkov 20
INFOPARK 21
PREŠA, TLAČENKA, KNJIGA 22-23
PORTRET Marko Boh 24
REPORTAŽA Zmagoviti pohod Pihalnega orkestra Krka 25
PARKEXTREME 26
STRIP 27
POTLAČ 28

Naslednja številka revije **park** izide v ponedeljek, 12. decembra 2005.

park : kolofon

regionalni mesečnik
številka 1, letnik 9, 8. november 2005

ISSN 1408-7189
Kontakt:
Park
Glavni trg 6, 8000 Novo mesto

tel: 07 393 08 12 / m-tel: 031 626 326
e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija: 07 393 08 12

Trženje:
Matjaž H. Grum
m-tel: 031 549 906
matjaz.grum@zalozba-goga.si

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Tina Ban, Boris Blaič, Rasto Božič, Matjaž Brulc,
Marian Dovič, Sandra Hrovat Grum, Iztok Kovačič, Uroš
Lubej, Aleksej Metelko, Borut Peterlin, Boštjan Pucej, Mitja
Simič, Damir Skenderović, Barica Smole, Damijan Šinigoj,
Jure Švent, Marko Vide, Žiga Virč, Primož Žižek

naslovnica: Iztok Kovačič
lektorica: Nina Štampohar

prelom: Hg
filmi: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2006). Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2006). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letatsko dostavo 40 EUR.

Spletna rešitev:

Gledališče Novo mesto

Nekoliko nenavadna sestava sveta

Ksenija Vrban

Na oktobrski seji je novomeški občinski svet imenoval člane sveta Gledališča Novo mesto. Z večino glasov so člani sveta postali Sašo Djukić (tv voditelj in »mama Manka«, predlagateljica Lista za Dolenjsko), Borut Škerlj (znani novomeški odvetnik, ki ga je predlagala Sportna lista) in Alojz Turk (član uprave Zarje in vplivni lokalni politik SLS, stranke, ki ga je tudi predlagala na to mesto). Župan Boštjan Kovačič je kot predstavnik zainteresirane javnosti imenoval Zvezdano Bajc (članica uprave Krke, d.d.). Svojega predstavnika v svetu gledališča bodo izvolili tudi delavci gledališča.

Sestava sveta pa je nekoliko nenavadna ali celo v nasprotju z akti občinskega sveta in priporočili strokovnjakov. V odloku o ustanovitvi novomeškega gledališča namreč piše, da ustanovitelj (se pravi MO Novo mesto) v svet zavoda imenuje člane, ki so »strokovnjaki s področja dela javnega zavoda, financ in pravnih zadev.« Občinski svet je pri imenovanju članov sveta »pozabil« na strokovnjaka s področja gledališča. Zanimivo je tudi to, da je predlagatelj enega izmed imenovanih članov sveta javnega zavoda Lista za Dolenjsko, ki je bila sicer proti ustanovitvi Gledališča Novo mesto. Kakor koli že, svet gledališča je že imel svojo prvo, konstitutivno sejo, na kateri je za predsednico imenoval Zvezdano Bajc, za njenega namestnika pa Boruta Škerlja.

Konec oktobra je občinski svet objavil tudi javni razpis za direktorja oz. direktorico gledališča. Prijavila sta se dva kandidata oz. kandidatki. Konkretna imena še niso znana, zanesljivo pa med njimi ni Matjaža Bergerja. Poleg Bergerja se je kot ena izmed možnih kandidatk omenjala Violeta Tomič, vendar nam te informacije nihče ni potrdil. Občinski svetniki bodo o imenovanju direktorja odločali novembra, ko bo predlog šel skozi rešeto kadrovske komisije občinskega sveta in pridobil mnenje sveta zavoda.

Gledališče Novo mesto je bilo ustanovljeno z odločitvijo občinskega sveta MO Novo mesto julija letos. Poleg kadrovske rešitve bodo zelo velik problem tudi prostori, saj Dom kulture, ki je predviden za delovanje gledališča, za to še ni primeren. Najpomembneje v celotni zgodbi pa je, kakšen ugled bo imelo naše gledališče v mreži poklicnih gledališč v Sloveniji. Ali bo ustanovljeno poklicno gledališče naše mesto v resnici postavilo v središče kulturnega dogajanja, bomo še videli.

Zapleti z obnovo Rotovža Nevarnost nad mestnimi glavami

Uroš Lubej

Konec avgusta se je v novi županski pisarni v Rotovžu urušil omet skupaj z delom ročno izdelane poslikave. Škoda še ni ocenjena, prav tako ne odgovornost. Šlo naj bi za splet nesrečnih okoliščin, vendarle restavratski poseg, ki ga je opravil akademski slikar Matjaž Vilar pod nadzorstvom novomeškega ZVKD-ja, očitno ni

bil opravljen povsem strokovno. Izvajalec in njegov nadzornik nista upoštevala dejstva, da je bil beton zaradi gašenja požara konec osemdesetih toliko navlažen, da ni vzdržal dodatnih obremenitev. Na kakšen način in ali sploh bo poslikava stropa restavrirana, se bo občina odločila v prihodnjih dneh, ko bodo opravljeni sestanki z restavratordi in ostalimi strokovnjaki. Poslikavo stropa je sicer sofinanciralo tudi ministrstvo za kulturo v višini 6 milijonov tolarjev gre pa za posnetek originalne poslike stropa.

Drugi zaplet se nanaša na oklevanje župana pri podpisu pogodbe z izbranim dobaviteljem notranje opreme. Javno odpiranje ponudb za notranjo opremo je bilo sicer 30. marca letos. Ker se je na odločitev strokovne komisije MO

Koncilija, Dular napovedujeta kandidature

Uroš Lubej

V prihodnjih mesecih je pričakovati intenzivno znotrajstrankarsko dogajanje v zvezi s pripravami na lokalne volitve, ki jih bo predsednik države razpisal jeseni prihodnje leto. Do zdaj ima zgolj Nova Slovenija že uradnega kandidata za županski položaj. Na to mesto želijo vnovič zavzeti Francija Koncilijo. Miloš Dular, tretjeuvrščeni z zadnjih volitev, je za našo revijo izjavil, da bo tudi on zagotovo kandidiral, da pa še ni jasno, ali s svojo listo ali pa se bo povezal s kako stranko. Leta 2002 je v Slovenski demokratiški stranki (SDS), ki je tedaj kandidiral Dularja, sicer prišlo do hudega spora, ko je ta pred drugim krogom v nasprotju z večino v stranki podpril Kovačiča.

Največja koalicijska stranka LDS je po besedah Tomaža Levičarja, podpredsednika mestnega odbora, tik pred volitvami v organe stranke. Prav gotovo se bodo zgodile zamenjave na mestu predsednika stranke, saj Miloš Kovačič zagotovo ne bo več kandidiral. Prav tako bodo v stranki volili tudi izvršni odbor stranke in svet. Stranka bo po notranjih volitvah začela razmišljati o programu in kandidaturah za naslednji mandat.

Ali bo do zdaj druga največja politična skupina pri nas, Lista za Dolenjsko nastopila na prihodnjih volitvah, še ni jasno, prav gotovo pa se bo na lokalnih volitvah prvič pojavila stranka Aktivna Slovenija (AS), ki ji pripadajo trije od štirih občinskih svetnikov LZD, je povedal Franci Kek, predsednik AS. Kek dodaja, da bo AS zagotovo imel tudi svojega županskega kandidata.

Slovenska demokratiška stranka (SDS) bo po besedah Ivana Grilla do konca leta evidentirala vsaj enega županskega kandidata. O imenih še ne govorijo, Grill sam pa zagotovo ne bo kandidiral, čeprav, kot pravi, »v politiki nikoli ne reci nikoli«. Do končne odločitve o županskem kandidatu bo sicer prišlo v drugi polovici prihodnjega leta. Stranka ima prav tako v grobem že sestavljeno listo kandidatov in kandidatov za volitve v občinski svet, na kateri sta tudi oba dosedanja svetnika, se pravi Grillin Vid Meršol.

Franci Koncilija, predsednik občinske NSI je povedal, da bo lista kandidatov za občinski svet znana do 1. decembra. Sicer pa se lokalni odbor trenutno ukvarja s kongresom stranke, ki bo 19. novembra v Novi Gorici. Določili so pet delegatov za kongres in pripravili kandidate za volitve v organe stranke.

Slovenska ljudska stranka (SLS) bo ta mesec evidentirala kandidate za lokalne volitve. Kot je povedala predsednica občinskega odbora Martina Vrhovnik, spomladi potečejo mandati tudi v organih stranke, tako da se tudi v SLS obetajo strankarske volitve.

Socialni demokrati (SD) so spomladi letos kadrovske prenovili stranko. Volilni štab so že postavili, prav tako so že širše evidentirali kandidate. Eden od evidentiranih kandidatov je tudi njen predsednik, vendar bo, kot je dejal Igor Perhaj, do dokončne odločitve prišlo spomladi.

Pri Društvu Novo mesto bodo razmišljali o prihodnjih lokalnih volitvah začeli na začetku prihodnjega leta, stranka DeSUS pa bo kandidatno listo določila do konca leta. Stranka se zaenkrat še ni odločila, ali bodo imeli svojega županskega kandidata ali bodo, kot doslej, podprli kandidata katere druge stranke, je pojasnil Milan Lah, predsednik lokalnega odbora DeSUS.

Brigita Majcen, predsednica občinskega odbora Stranke mladih Slovenije (SMS) je povedala, da so že določili kandidatko, ki bo na listi kandidatov SMS zasedala prvo mesto. To bo sedanja svetnica, Irena Čengija Peterlin. O županskem kandidatu še ni prišlo do odločitve, najverjetneje pa stranka ne bo imela svojega kandidata.

Druge stranke in liste so še daleč od odločitve o županskem kandidatu oziroma listah kandidatov za občinski svet. Volitve v občinski svet bodo potekale po enokrožnem proporcionalnem sistemu, volitve za župana pa po večinskem sistemu, ki ponavadi zahteva dva kroga. Kot je znano, je bil na volitvah leta 2002 s tesno večino 148 glasov v drugem krogu izvoljen Boštjan Kovačič, ki pa se ne bo potegoval za vnovično izvolitev. Na volitvah v občinski svet je pred štirimi leti zmagala LDS, ki je dobila 21,7 odstotkov, sledila ji je Lista za Dolenjsko (12 odstotkov), Lista Francija Koncilije (10,5), SLS (8,7), SDS (7,8), NSI (7,3), Društvo NM (6,6), ZLSD (5,5), Sportna lista (4,9), DeSUS (4,5), SNS (3,7), SMS (3,6). Ostale stranke in liste niso prišle v občinski svet. Na lokalnih volitvah prihodnje leto bodo volilno pravico prvič lahko izkoristili tudi državljani Evropske unije, poleg tega pa bo v veljavo stopilo prehodno določilo, da morata biti na kandidatih listah oba spola zastopana najmanj 25-odstotno. Že leta 2010 bo morala ta zastopanost biti najmanj 40-odstotna.

Novo mesto pritožil eden izmed ponudnikov (Kolpa, d. d.), je o korektnosti postopka razpisa odločala državna revizijska komisija, ki pa je pritožbo zavrnila. Pogoji za sklenitev pogodbe v vrednosti približno 15 milijonov sit med Novolesom in MO Novo mesto so bili tako izpolnjeni že 26. avgusta letos, vendar župan vse do danes še ni pristavil svojega podpisa. Šlo naj bi za to, da pisarniška oprema, ki jo je izbrala strokovna komisija, po mnenju župana ne ustreza protokolarni naravi objekta, kot je Rotovž. Teh informacij zaradi dopusta prvega moža občine sicer nismo mogli potrditi. V primeru, da župan ne bo podpisal pripravljene pogodbe, bo MO Novo mesto pripravila nov razpis, kar pa v primeru podobnih zapletov lahko pomeni tudi to, da do zaključka obnove Rotovža

ne bo prišlo pred poletjem 2006, kot je bilo nazadnje načrtovano.

Letos je bil urejen zunanji plato in končana vsa gradbeno-obrtniška dela v objektu. Ko bo dokončno znan ponudnik notranje opreme, bo možen tudi razpis za dobavo in montažo avdio vizualne opreme v vrednosti okrog 100 milijonov sit. Gre za glasovalne naprave, ozvočenje in napeljava za sistem kamer. Obnova Rotovža se je sicer začela ob zaključku mandata prejšnjega župana Antona Starca. Po tedanjih načrtih bi morala biti obnova zaključena že v letu 2004, vendar se je zaradi različnih zapletov odlagala. Zdajšnji župan bo svoj mandat prav gotovo zaključil še v stari občinski stavbi, kje pa bo svojo službo začel opravljati novi župan, bomo še videli.

Negotova usoda ustanavljanja JV regije

Boris Blaić

V zadnjem času se je v Sloveniji vnovič razvila debata o regionalizaciji, ki sta jo odprli napoved vlade, da bo predlog zakona o pokrajinah pripravljen še letos, in nedavno sprejeti Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. A do dejanske ustanovitve pokrajin in drugega, regionalnega nivoja lokalne samouprave je še dolga pot, opozarja Igor Vizjak, direktor Podjetniškega centra Novo mesto, ki opravlja tudi naloge regionalne razvojne agencije za 16 občin, ki sestavljajo statistično, po novem razvojno, regijo Jugovzhodna Slovenija.

»Pred lokalnimi volitvami prihodnje leto vlada najverjetneje ne bo izpeljala projekta ustanavljanja pokrajin. V tem času se bo država ukvarjala predvsem z ustanavljanjem novih občin. Pomembno je tudi to, da bodo lokalnim kmalu sledile tudi državnozbornske volitve, ob čemer bo odločitev o prenašanju pristojnosti z nivoja države in občin na novo regionalno upravo politično zelo kočljivo vprašanje. Velja opozoriti tudi na velik pritisk na javno porabo, ki ga bo spodbudila ustanovitev 12 ali 14 pokrajinskih administrativnih aparatov, tako da je o roku, do katerega bodo pokrajine dejansko ustanovljene, še zelo težko govoriti,« pravi Vizjak.

V prihodnosti se bo po napovedih Vizjaka večina vprašanih, povezanih z regionalizacijo sukala okoli števila razvojnih regij, ki bodo osnova za ustanavljanje pokrajin. Teh je trenutno 12, obstajajo pa glasne pobude, da bi se njihovo število povečalo na 14. Te pobude regije Jugovzhodna Slovenija, ki jo sestavljajo dolenjska, belokranjska in kočevsko-ribniška subregija, zaenkrat še ne zadeva. Ko pa se bodo ustanovljale pokrajine, bi se po napovedih Vizjaka karte lahko vnovič premešale tudi pri nas.

»Jugovzhodna Slovenija je bila sestavljena precej umetno,« pravi Vizjak. To, da sta bili Dolenjska in Bela krajina gospodarsko in socialno ves čas močno povezani, ni sporno. Bolj problematična je bila pridružitve kočevsko-ribniške subregije, ki se je izločila iz Osrednje Slovenije. »Ničče noče biti statistično tako razvit, kot je Osrednja Slovenija, saj se s tem zniža indeks razvojne ogroženosti, s tem pa tudi količina denarja, namenjenega za regionalni razvoj,« pojasnjuje Vizjak.

Zaradi pridružitve kočevsko-ribniškega območja Dolenjski in Beli krajini se je nenazadnje pojavilo tudi pereče vprašanje poimenovanja regije. Belokranjci niso pristali na ime Dolenjska in so predlagali Dolenjska in Bela krajina. To

spet ni bilo pogodu Kočevcem. A ker bi bilo poimenovanje v slogu Dolenjsko-belokranjska in kočevsko-ribniška regija enostavno predlogo, je država debato prekinila z imenom Jugovzhodna Slovenija. Ta pa ni najbolj všeč nikomer. Biti jug in obenem še vzhod danes pač ni moderno.

Pravzaprav niti ne preseneča, da so se v tem skupku različnih razvojnih interesov in kulturnih samopodob pojavile centrifugalne sile še preden je regija zaživela kot upravná enota. Težnje Belokranjcev po samostojni regiji so še vedno žive, opozarja črnomaljski župan in predsednik sveta regije Jugovzhodna Slovenija Andrej Fabjan, pri čemer gre Belokranjcem predvsem za to, da jih državna statistika meče v isti koš z Dolenjsko, kjer Novo mesto po gospodarskih kazalcih močno odstopa. To pa gospodarsko slabo razvito Belo-krajino-prikrajša za precej sredstev iz naslova regionalnih spodbud.

Na kočevsko-ribniškem območju na drugi strani priznavajo, da bolj kot proti Novemu mestu gravitirajo proti Ljubljani, čeprav so se na lastno željo izločili iz Osrednje Slovenije. Edina skupna državna ustanova, ki jo imata Kočevje in Novo mesto, je tako Agencija za javno-pravne evidence in statistiko (Ajpes). Kočevska gospodarska zbornica, policija in drugi organi sodijo pod pristojnost Ljubljane.

»Že pred leti je nekdanji kočevski župan in sedanjí vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko predlagal, da bi se Kočevje in Ribnica povezale z občinami v okolici Ljubljane. Na primer z Grosupljem, Ivančno Gorico in podobno. A na to ni bilo pravega odziva. Meje regij se zelo težko spreminjajo,« pravi Vizjak, ki sam večanju števila regij ni naklonjen. »Stroka je predlagala osem regij. Kriteriji za ustanavljanje bi bili vsaj 200.000 prebivalcev, kritična masa ekonomije, močna regionalna središča in zgodovinska povezanost. A zmanjšanja števila regij ni realno pričakovati. Prej narobe. A če se bodo ob ustanavljanju pokrajin njihove meje res oblikovale na novo, bi morala država pred tem postaviti bolj jasne kriterije. Na primer glede na število prebivalcev ter socialno in geografsko povezanost. V primeru Jugovzhodne Slovenije Belokranjci morda še čutijo pripadnost Dolenjski. V Kočevju tega ni več. Vsekakor pa Novo mesto zaradi tega ni regijska metropola. To pa v nadaljnjem procesu regionalizacije ni nepomembno,« opozarja Vizjak.

foto Boštjan Purcelj

Preiskava o sumu izsiljevanja proti občinskemu uslužbencu

Uroš Lubej

Okrožno državno tožilstvo v Novem mestu je na preiskovalnega sodnika vložilo zahtevo za preiskavo zaradi suma storitve kaznivega dejanja izsiljevanja po 218. členu kazenskega zakonika. Preiskavo je začel sektor kriminalistične policije PU Novo mesto na podlagi ovadbe, trenutno pa se z njo ukvarja preiskovalni sodnik.

To je suhoparni povzetek uradnih izjav novomeške policije, tožilstva in sodišča v zvezi s primerom suma izsiljevanja, ki naj bi ga po naših iz neuradnih virov sicer večkrat potrjenih informacij domnevno zagrešil uslužbenec Mestne občine Novo mesto, natančneje Oddelka za krajevne skupnosti in komunalne zadeve. Ovadbo naj bi podal neki podjetnik.

218. člen kazenskega zakonika sicer grozi s kaznijo do petih let zopora osebi, ki »z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobila protipravno

premoženjsko korist, s silo ali resno grožnjo koga prisilila, da kaj stori ali opusti v škodo svojega ali tujega premoženja« oziroma v kolikor nekdo »z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil protipravno premoženjsko korist, komu zagrozi, da bo o njem ali njegovih bližnjih odkril kaj, kar bi škodovalo njihovi časti in dobremu imenu itd.« Zadnji odstavek 218. člena pa grozi z zaporom od 1 do 8 let, v kolikor je kaznivo dejanje storilo več oseb, kar je tudi predmet preiskave in lahko pomeni, da bi bili v morebitno kaznivo dejanje vpleteni tudi višji funkcionarji MO NM, kar pa je seveda zaenkrat čista špekulacija.

Po preiskavi, ki jo bo opravil preiskovalni sodnik, ki je v času zaključevanja redakcije zasliševal pričë, se bo tožilstvo odločilo, ali obstajajo elementi kaznivega dejanja in utemeljeni razlogi za nadaljevanje pregona.

Zoran Martić toži Krko Telekom

Na Okrajnem sodišču v Novem mestu poteka obravnava proti Košarkarskemu klubu Krka - Telekom, ki jo toži eden najbolj znanih slovenskih trenerjev Zoran Martić, in sicer za znesek 1.651.000 tolarjev. Gre za neizplačane premije v času, ko je bil Zoran Martić trener Krke.

100 besed / mesec

Pozivi za ohranitev restavracije Breg

V zadnjih dneh oktobra je se je po več letih poslovanja na robu preživetja zaprla restavracija Breg. Po prepričanju mestnega svetnika Antona Škerjca je Breg ena ključnih stavb v mestnem jedru, z globokim zgodovinskim pomenom. Zaradi pomena restavracije za identiteto Novega mesta je občinski svet sprejel sklep, v katerem županu Boštjanu Kovačiču nalaga, naj upravljavca lokala, Srednjo šolo za gostinstvo in turizem, in lastnika hiše, ministrstvo za šolstvo, pozove k ohranitvi restavracije. Če to ni mogoče, pa naj vsaj omogočita, da prostor v upravljanje prevzame nekdo drug. (BB, UL)

Švetniki negativno o kandidaturi Pickove

Novomeški svetniki niso podali pozitivnega mnenja k imenovanju Martine Picek za ravnateljico bršljinške

osnovne šole. Pickova, ki je bila 18 let pomočnica bršljinškega ravnatelja Antona Dragana - ta je sedaj ravnatelj v Brusnicah, po mnenju oddelka za družbene dejavnosti, ki je pripravil prehodno mnenje o kandidaturi, v viziji dela šole ni zagotovila potrebnih novih aktivnosti, ki bi vodile k celovitemu reševanju aktualne problematike zavoda, povezane z vprašanjem vključevanja romskih otrok v šolo. (BB)

Revizija na občini končana februarja 06

Revizija, ki jo na novomeški občini izvaja računsko sodišče je v polnem teku. Na računskem sodišču so o poteku seveda molčeči, povedali so le to, da lahko končno poročilo pričakujemo februarja prihodnje leto. To je sicer že tretja revizija na MO NM, revizorji pa pregledujejo poslovanje občine v letu 2004. (UL)

Nova pešpot

Projekt mreže pešpoti v Novem mestu, ki se je začel v tem županovem mandatu, je dobil novo nadaljevanje, 160 metrov dolgo in 2 metra široko pešpotno pešpot, ki povezuje igrišča na Loki in mestno obzidje Šance. Pot je financirala KS Center v vrednosti milijon sit. Naslednji korak projekta mreže pešpoti je urejanje poti ob Težki vodi od izliva potoka v reko Krko do Šmihela ter od Regrče vasi do Gotne vasi. Bolj trd oreh bo nadaljevanje izgradnje pešpoti ob reki Krki v mestnem jedru, kjer občina načrtuje odseka od Parka EU do Seidlovega mlina ter od Seidlovega mlina do Pugljeve ulice. Na teh odsekih je potrebno urediti lastniška razmerja, nad čemer pa lastniki zemljišč niso navdušeni. Občina namreva začeti postopk razlastitve, in kolikor do konca leta z njimi ne bo uspela doseči dogovora. (UL)

Guncl fest bol

Novomeški lutkarji, združeni v KUD Tausse teater bodo 3. decembra letos organizirali festival lutk, imenovan Guncl fest. V novomeškem Domu kulture bodo tako gostovala lutkovna gledališča LG TRI, LG Ljubljana in LG Koruzno zrno, vse predstave pa bodo za gledalce brezplačne. Guncl fest postaja tradicionalen, saj je potekal že lani junija, organizatorji pa že razmišljajo tudi o nadaljevanju prihodnje leto. (UL)

Nova zgoščenka pri Gogi

Pri Goga musica je izšla že dvajseta zgoščenka, plod sodelovanja domačih in tujih glasbenikov, tokrat iz Indije. Skupina SAGAR je v marcu tega v leta v New Delhiju posnela ploščo z naslovom Ragas. Projekt je zastavljen multikulturno v smislu zlitja evropske glasbe in jazz z indijskimi glasbenimi tradicijami. (UL)

Gotna vas proti Simobilu

Marko Vide

Na vrhu Gotne vasi je nekega sobotnega dopoldneva gradbena ekipa Simobila uspela postaviti bazno postajo s tridesetmetrsko anteno. Ker je bila arogantno nameščena le nekaj deset metrov od najbližjih hiš in je hkrati brutalno tolkla v oči, mi je tako skupaj z nekaj somišljeniki zavrela kri. S predsednikom KS smo sklicali večerni sestanek vseh krajanov, kjer naj bi se dogovorili o nadaljnjih ukrepih.

Na sestanku se je skrajni pol skupnosti nagibal k temu, da anteno enostavno porinemo v dolino, umirjeni pa k nenasilnemu zbiranju podpisov in posredovanju prijave na gradbeno inšpekcijo. Sklenili smo, da bomo najprej izvedli vse mehkejšje pristope, nato pa v skrajnem primeru anteno sami tudi porušili. V prid nam je šlo dejstvo, da izvajalci del še niso zaključili, saj je znotraj postaje manjkala še elektronska oprema in končni priklop na električno omrežje. Ker smo vedeli, da Simobil stremi k čimprejšnjemu priklopu, smo se odločili, da bomo z vaško stražo to na vsak način preprečili.

Naslednje jutro sva se s sosedom Lukom še pred sončnim vzhodom odpravila na prvo stražo. Na vhodna vrata ograje sva pritrčila verige, nato pa preplezala ograjo in se namestila na strehi bazne postaje. Ni minilo pol ure, ko sta iz meglice k nama pristopila policista.

»Dobro jutro!« sva zaklicala. »Hja, ne vem, če bo dobro,« je mrko odgovoril eden izmed njiju. »Bo, bo. Napoved je sončno in toplo skozi celoten dan,« sva pametovala nazaj.

»Dost' heca fantje! Kaj počneta tukaj?« »Organizirana vaška straža,« sva mu odgovorila s strehe. »Krajevna skupnost se je odločila, da do nadaljnjega zasede bazno postajo in prepreči zaključna dela na njej. Tu bova in se ne umakneva, dokler ne pride pristojni inšpektor z gradbeno dokumentacijo, ki bi legitimirala gradnjo tega objekta.«

Eden se je takoj obrnil in odšel nazaj k avtomobilu, drugi pa je zahteval najine osebne podatke in si pri tem prižgal cigareto. »V redu, naj bo zaenkrat. Samo ne počnita nikakršnih neumnosti ali škode ne objektu.« »Seveda. Nobene škode. Lep dan še naprej.«

V naslednji uri se je meglica dvignila in uspela sva si urediti kar spodobno bivališče; podloga za ležišče na enem koncu, oprema za plezanje, hrana in pijača na drugem. »A je zaradi te stvari slabši sprejem Kanala A?« se je od spodaj oglasila starejša gospa, ki si je prišla ogledat to gromozansko čudo. »Ne vem, gospa, po vsej verjetnosti je res.« In potem je začela kričati in mahati z rokami in zahtevala, da to stvar takoj porušijo. Ker ona rabi svoj Kanal A. »Delamo na tem, gospa, delamo.«

Kmalu za njo nama je Primož prinesel cigarete in najnovejše novice. Prijava na inšpektorat je bila zgodaj zjutraj podana in, kot vse kaže, je bila postaja postavljena brez potrebne dokumentacije, in to na zemljišču, ki si ga v pravnem sporu lastita tako Sklad kmetijskih zemljišč kot premožnejša posameznica iz Gotne vasi. Ob pregledu arhivov različnih medijev smo prav tako prišli do spoznanja, da gre pri vsem skupaj za stalno prakso Simobila, ki se inšpekcijskim službam izogne tako, da bazne postaje postavlja ob vikendih, pri tem pa pripombe bližnjih krajanov odpravlja z izjavo, da »po zakonu javnosti o gradnji baznih postaj ni potrebno obveščati«.

Dan se je nadaljeval umirjeno. Kljub temu da so naju občasno obiskovali prijatelji s hrano in pijačo, sva se začela dolgočasiti. Tako sva sredi dneva kar sama poklicala Simobil in se predstavila kot razburjena uporabnika njihovega omrežja, ki zahtevata čim prejšnjo priključitev postaje, saj je signal tu nadvse slab. Začudoma so naju prevezali vse do izvajalca del, ki nama je zatrdil, da kljub uporu krajanov dela po vsej verjetnosti jutri nadaljujejo in da nimava razloga za skrb. Odlično!

Navsezgodaj zjutraj naslednjega dne se je zasedba bazne postaje nadaljevala. Znotraj ograje sva z Lukom napela visečo mrežo, odprla vsak svoje pivo in odigrala nekaj partij šaha, preden so naju zmotili novinarji Vašega kanala, ki so prišli posneti prizorišče in izjavo predsednika KS. Medijska podpora se je nadaljevala prek celega dne, ko sva se javljala v program Studia D, in, kot kaže, je prav to prevesilo jeziček na tehtnici na našo stran.

Sredi dneva so začele prihajati prve informacije, da bo postaja umaknjena. Ker nismo želeli ničesar prepustiti naključju, smo se krajani odločili, da bomo zasedbo nadaljevali, dokler ne bodo delavci pred našimi očmi začeli rušenje.

In res sta v zgodnjem popoldnevu na prizorišče prispela prva gradbena delavca. Zaradi ovire na cesti, ki smo jo ob dogovoru z bližnjim kmetom postavili ob začetku zasedbe, nista mogla naprej in sta tako le iz daljave prestrašeno opazovala naju z Lukom, ki sva se napol naga sončila na strehi bazne postaje.

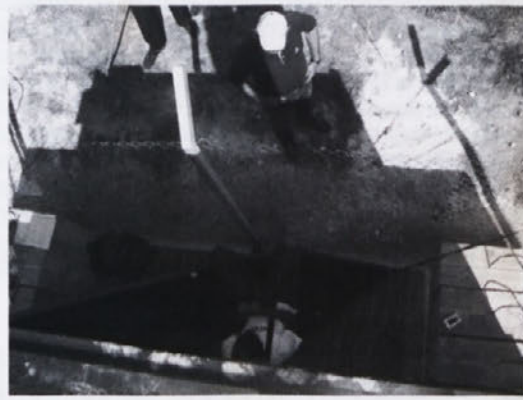
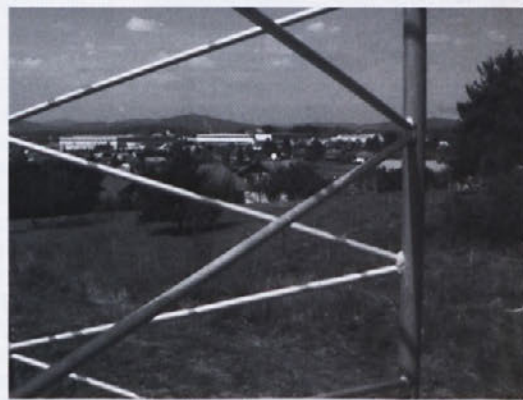
Kmalu za njima je v črnem BMW-ju na prizorišče prispel vodja gradbišča. Nadvse visok, močan in pobrit japi je bil najino popolno nasprotje. Ko je končal svoj nujni telefonski klic, se je arogantno zazrl v naju.

»Ajde, pobca, zginta dol!« »Za začetek, bi se lahko identificirali, tako da veva, s kom se pogovarja,« sva mu hladno odvrnila. »Kako s kom?! Zginta dol, sem reku!« »Ne. Midva ne greva nikamor, dokler se ne identificiraš.« »Jaz sem vodja tega gradbišča, in to je moja bazna postaja! Prišli smo jo porušiti, in zato takoj zdaj zginta dol!!!« »No, če je tako, boš pa počakal še kakšno minuto, da preveriva, ali je to res.«

Ko je končal svojo tretjo cigareto, sva po telefonu dobila potrditev, da gre zares in da je čas, da se umakneva. »V redu. Kot kaže, govoriš resnico. Midva greva v miru dol pod pogojem, da postajo resnično podrete. V primeru pa, da boste skušali dela nadaljevati, bo zadeva za vas zelo hitro postala zelo neprijetna.« Pobrala sva najino opremo, splezala s postaje in čez ograjo, odklenila verige z vrat ter pomagala odstraniti oviro na cesti.

Sedaj so si prizorišču upali približati tudi ostali delavci, ki so nemudoma začeli podirati postajo. Zaradi vse večjega števila krajanov, ki so radovedno prihajali v bližino, in neprestanega dokumentiranja dogodka novinarja lokalne televizije, so bili vsi opazno nervozni. Vodja gradbišča je veržno vlekkel svoje cigarete in se drl na vse po vrsti, delavci pa so preklinjali en drugega in se hkrati prisiljeno smejali v kamero. V dobri uri je bila postaja zrvnana s tlemi.

»A bo zdaj tukaj igrišče?« je vprašal eden izmed otrok.

Škofija v Novem mestu

Predlog roma na Sveti sedež

Uroš Lubej

Slovenska škofovska konferenca (SSK) bo v teh dneh poslala predlog za ustanovitev treh novih škofij na območju naše države. Slovenski škofje poleg škofije v Celju in Murski Soboti predlagajo

tudi ustanovitev škofije v Novem mestu. Odločitev o ustanovitvi sprejme Sveti sedež. Slovenski predlog ima veliko možnosti, saj naj bi bil zelo dobro pripravljen. Največji optimisti menijo, da bo novomeška škofija ustanovljena že letos in se skupaj z ostalimi »novinkami« pridružila obstoječim škofijam v Kopru, Mariboru in Ljubljani.

Tiskovni predstavnik SSK Andrej Saje je pojasnil, da so razlogi za ustanovitev novih škofij vedno pastoralne narave - se pravi osebno približanje škofa in vernikov. Sicer pa so pogoji za ustanovitev škofije tudi teritorialne in ekonomske narave, kar pomeni, da mora škofija obsegati dovolj veliko območje z ustreznim številom vernikov in duhovnih poklicev ter imeti dovolj gnotnih sredstev za lastno vzdrževanje.

Novomeški prošt Jožef Lap pravi, da je predlog SSK priznanje

Cerkvi na Dolenjskem in tudi Novem mestu. »Gre za potrditev zgodovinskih dejstev in dokaz, da v Novem mestu je življenje. Poleg tega je to tudi priznanje gospodarski in kulturni razvitosti regije.«

Glede razmejitve škofij, se pravi glede tega, katera območja naj bi zaobsegala novomeška škofija, na SSK še molčijo, saj gre za podatek zaupne narave. Prav gotovo bo obsegala Dolenjsko in Belo krajino, vprašanje pa je, kako bo z Ivančno Gorico in Kočevjem.

Straža in Šmarješke Toplice bi postali novi občini

Boris Blaić

Med 27-imi predlogi za ustanovitev novih občin, ki jih bo konec tega meseca obravnavala vlada, sta tudi predloga za ustanovitev občin Straža in Šmarješke Toplice. Prvega je pred mesecem dni na pobudo sveta krajevne skupnosti Straža v parlamentarno proceduro vložil poslanec iz Novega mesta Ivan Grill, drugega, na željo krajevnih skupnosti Šmarjeta in Bela Cerkev, pa tik pred iztekom roka še novomeški občinski svet.

Če bo vlada ugodila predlogu za nadaljnjo cepitev novomeške občine – pred desetimi leti so se od Novega mesta že odcepile Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Škocjan, Sentjernej in Žužemberk –, bo predvidoma do konca leta zakon o novih občinah potrdil še državni zbor. Najkasneje marca prihodnje leto se bodo o ustanavljanju novih občin na referendumu izjasnili še prebivalci teh občin. Občine bodo ustanovljene takoj po uspešnem referendumu, delovati pa bodo začele šele po lokalnih volitvah – te bodo jeseni 2006, za stare in nove občine hkrati –, ko bodo konstituirani ključni organi novih občin.

Kot so nam pojasnili predsedniki svetov krajevnih skupnosti Straža, Šmarjeta in Bela Cerkev, si vse tri krajevne skupnosti za osamosvojitve prizadevajo že dlje časa. Prav tako so si podobni tudi razlogi za odcepitev od Novega mesta. Kot pravijo v omenjenih krajevnih skupnostih, gre predvsem za to, da na periferiji občutijo precejšen razkorak med podeželjem in središčem, zaradi česar v okviru mestne občine ne morejo zadovoljevati svojih razvojnih interesov. S svojim hitrejšim razvojem pa so jih v tako odločitve prepričale tudi nekatere občine, predvsem Sentjernej, ki so se od Novega mesta odcepile že pred desetletjem.

Ceprav so novomeški svetniki na svoji izredni seji konec oktobra predlog za odcepitev vseh treh krajevnih skupnosti podprli skoraj soglasno, pa je bilo med razpravo slišati kar nekaj pripomb. Boris Dular (LDS) je tako kritiziral državo, ki da še vedno ni določila dovolj jasnih kriterijev glede delitvene bilance za skupno premoženje. Metka Štupar (F. Koncilija in skupina volivcev) je pogršala izračun, kako bo izločitev treh krajevnih skupnosti vplivala na sliko novomeškega proračuna, Ana Bilbija (DeSUS) pa je bila skeptična glede državne finančne podpore občinam, ki ne morajo same zagotavljati sredstev do višine primerne rabe.

Največja formalna ovira pri ustanavljanju občin Straža in Šmarješke Toplice bo, kot kaže, število prebivalcev, saj nobena od njih ne izpolnjuje kriterija, ki določa, da morajo nove občine obsegati 5.000 prebivalcev – Straža bi jih imela okoli 3.800, Šmarješke Toplice pa 3.000.

Ker pa je država pred časom določila spodnjo mejo, do katere so lahko zaradi posebnih zgodovinskih, gospodarskih, obmejnih ali narodnostnih okoliščin še ustanavljajo nove občine – ta znaša 2.000 prebivalcev –, v Straži in Šmarjeških Toplicah upajo, da njihova velikost ne bo problematična, med drugim tudi zato, ker več kot polovica slovenskih občin že zdaj šteje manj kot 5.000 prebivalcev.

Okvirni izračun proračuna nove občine so doslej pripravili v Straži. Letni prihodki bi tam znašali okoli 474 milijonov tolarjev. V Straži so ob tem prepričani tudi v uspeh referendumu o osamosvojitvi. Kot je povedal predsednik sveta KS Straža Alojz Knafelj, so v krajevni skupnosti že pred štirimi leti v vsega enem dnevu zbrali podpise približno 1.200 krajanov, ki so podpirali ustanovitev lastne občine, a se je takrat ta pobuda zaustavila v državnem zboru.

V krajevnih skupnostih Šmarjeta in Bela Cerkev medtem še nimajo podatka o višini proračuna nove občine. Kot pravita predsednika KS Šmarjeta in Bela Cerkev Peter Selak in Gregor Zorko, bi bila nova občina najverjetneje sama sposobna zagotavljati sredstva do višine primerne porabe. Prav višina proračuna bo po besedah Selaka najverjetneje tudi jeziček na tehtnici ob morebitnem referendumskem o novi občini. Druga ovira, ki bi lahko preprečila referendumsko odločitev, pa bi bila lahko po besedah obeh predsednikov nekatera nesoglasja med Belo Cerkvijo in Šmarjeto. »Nekateri naši krajanji zamerijo predvsem preselitev podružnične sole in pošte iz Bele Cerkev v Šmarjeto. A te stvari je treba pozabiti in pogledati v prihodnost,« poudarja predsednik sveta KS bela Cerkev Gregor Zorko.

park : črna packa

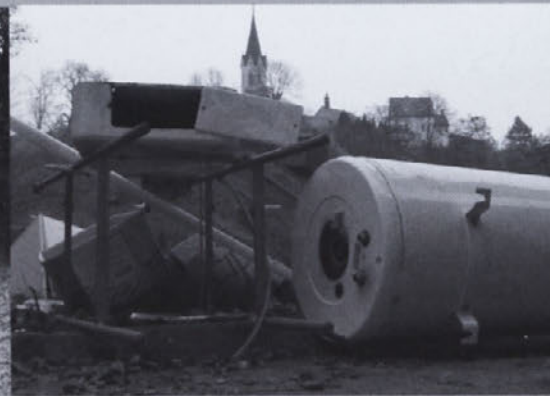

Ragovski most

Trden kot plamen, slama, štos

Veliko besed k fotografijam stanja Ragovskega mosta ni potrebnih. Mestna občina Novo mesto, natančneje njen Oddelek za krajevne skupnosti in komunalno infrastrukturo se očitno ne menita za zdrave ekstremistov, ki se skušajo prebiti iz mestnega trušča v tišino gozda.

Odgovorna oseba: Jože Kobe, vodja Oddelka za krajevne skupnosti in komunalne zadeve

Zadnje dvorišče Internega oddelka

V čast Primičevi Juliji

Odkar se je odprla pešpot, poslušamo, kako je mladež nevezgojena in kako zasmetuje stezico, poimenovano po nekdanji Prešernovi muzi Primičevi Juliji. No, če smo nekdaj menili, da se mladina zgleduje po starejših, potem sedaj velja obratno. Smeti, ki prav nemarno čakajo na komunalne usluge niso nič kaj dober znak za higienske razmere v lokalnem zdravstvu.

Odgovorna oseba: Mira Retelj, direktorica
Splošne bolnišnice Novo mesto

Črne packe iz prejšnjih števil:

Kontejner na Loki: na črno

Junija smo objavili članek o na črno postavljenem kontejnerju ob Zupančičevem sprehajališču, ki je v lasti Kluba za podvodne aktivnosti. Neugledni objekt pa še kar stoji na občinski zemlji, brez soglasja lastnika in brez soglasja ZVKD-ja. Ironija je, da je sekretar

lastnika kontejnerja v službi kot inšpektor za okolje.

Odgovorni osebi: Jure Gros, predsednik Kluba za podvodne aktivnosti; Anton Deželak, inšpektor za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor

Neugledni gradbeni odri KMJ

Prav tako medijska kritika ni nič premaknila v razmišljanju odgovornih v Knjižnici Mirana Jarca, kjer z gradbenimi odri že več let (!) kazijo vhod v staro mestno jedro.

Odgovorna oseba: Andreja Pleničar, direktorica
Knjižnice Mirana Jarca

foto Boštjan Pucelj

Kostanj?

foto Jure Švent

Hot Dog?

foto Jure Švent

Parkirni listek?

foto Jure Švent

L' Europe na provinci.

foto Jure Švent

... bolje, kot dobro hoditi.

S pomočjo prijaznih donatorjev je vrtec Videk le dobil nadstrešek za teraso.

foto Borut Peterlin

Nina Mihovec, dobitnica nagrade Oblikovalec leta 2005 za oblikovanje Adriine priklovice Action. Oblika ji je odlika.

foto Boštjan Pucelj

Bogu za hrbtnom.

Novo mesto mora dobiti mestni park!

Tekst in foto Mitja Simič

Če torej hočemo, da naše mesto zaživi kot pravo mesto, ni dovolj, da prebivalstvu nudimo le stanovanja in delovna mesta. Prav tako ni dovolj, da zagotovimo spodobno produkcijo različnih prireditev (kultura, šport, zabava itd.). Potrebujemo tudi urejene prostore za oddih in rekreacijo, za druženje in sprostitvev - potrebujemo mestni park!

Novo mesto je kljub večstoletni mestni tradiciji še vedno bližje podeželskemu središču kot pa urbani metropoli. Urbanost običajno merimo z merili, ki se dajo razmeroma enostavno izmeriti - število prebivalcev, prisotnost različnih ustanov, položaj v regionalni hierarhiji itd. Teže pa je izmeriti verjetno najodločilnejši dejavnik urbanosti nekega naselja - stanje duha njegovega prebivalstva oz. njegovega značaja. In če se to prebivalstvo v svojem prostem času ne zna zamotiti v mestu, ampak raje odhaja na podeželje v vinograde in zidanice, ne moremo govoriti o urbanem prebivalstvu v pravem pomenu besede. Najbolj izrazito se je to pokazalo v 2. polovici 20. stoletja, ko je mesto pridobilo veliko število prebivalcev s podeželja. Živeti urbano torej pomeni znati živeti v mestu in z mestom. Mesto pa niso le stavbe - so tudi odprti prostori, vodotoki, obrežja, zelenice, igrišča, sprehajališča, drevesa itd. če torej hočemo, da naše mesto zaživi kot pravo mesto, ni dovolj, da prebivalstvu nudimo le stanovanja in delovna mesta. Prav tako ni dovolj, da zagotovimo spodobno produkcijo različnih prireditev (kultura, šport, zabava itd.). Potrebujemo tudi urejene prostore za oddih in rekreacijo, za druženje in sprostitvev - potrebujemo mestni park!

Na tej točki pa se v našem mestu zatakne. Parka se enostavno ne da izmisliti kjer koli. Še posebej ne, če je mesto svoj park, ki so ga uredili v 30. letih 20. stoletja na idealni legi (od Novega trga do stare občine), načrtno uničilo s pozidavo. Ostale so drobtinice in prostori, ki so bolj ali manj na obrobju in ki že zaradi tega ne morejo opravljati funkcije osrednjega mestnega parka. Tako imenovani Park evropske unije je sicer izboljšal izgled tistega dela prostora in je skupaj z otroškim igriščem prijetna popestritev mestnih zelenih površin, vendar je preveč s poti, da bi funkcioniral kot osrednja mestna zelena površina. Bi bil ljubljanski Tivoli tako obiskan, če bi bil nekje na Rudniku ali v Sentvidu? Seveda ne. Če hočemo nekaj, kar bi lahko delovalo kot osrednja mestna zelena površina, moramo to pač poiskati v središču mesta, tam, kjer je ljudi največ oz. tam, kjer se njihove poti srečujejo.

Verjetno lahko brez zadrege rečemo, da kapiteljska cerkev simbolizira sam center mesta. In če od tam natančneje pogledamo, ugotovimo, da imamo v smeri proti zahodu veliko zaplato nepozidanega prostora, ki se prek kapiteljskih vrtov, Šanc, Loke in prek Krke razteza vse do Portovala. Torej, odprt zelen prostor v samem

središču mesta še vedno obstaja! Seveda gre za neenoten prostor tako v reliefnem kot v vsebinskem pogledu, ki je mestoma zapuščen in nedostopen in bi ga težko prepoznali kot park. Pa vendarle. V smislu vzpostavljanja t. i. zelenega sistema v mestu se tu zelene površine nizajo druga ob drugi, kar daje možnost povezovanja, medsebojnega dopolnjevanja ter s tem dviganja na višjo kakovostno raven. Pri vsej stvari pa je najpomembnejše, da dolgoletno zapostavljene in zanemarjene površine prevrednotimo in na njih začnemo gledati kot na kakovost in jih kot takšne tudi uredimo in predstavimo. Tu so mišljene predvsem brežine pod kapiteljskim hribom in staro porodnišnico.

Vsebinska, ki jo lahko ponudi ta prostor, je takšna, da se je ne bi sramovali niti najboljši mestni parki. Imamo naravne prvine, kot so reka, obrežna vegetacija in gozdnate brežine. Potem imamo kulturne prvine, kot so srednjeveško obzidje, drevored (Šance), zaprt vrt (kapiteljski vrt) in gradič v zelenju (Neuhof). Imamo razna igrišča, prireditvene prostore ter gostinski program (Loka), sprehajališča ob Krki, na njej pa lahko imamo razne čolne (brez motorjev) in po novem tudi turistično ladjico. To zadnje resda deluje rahlo nepristno, skoraj že kičasto, ampak zadeve je treba vzeti s pozitivne plati. Mogoče bo pa kdo, ki bo na ladjico zašel iz čiste radovednosti, vendarle pridobil pozitiven odnos do tega prostora in do reke nasploh - enako velja tudi za ustrezno vodene šolske izlete. Če ne gre drugače, je tudi to način, da se Krka s svojimi obrežji spet približa ljudem, ki so se od nje že popolnoma odtujili. Pomembno je, da se postavijo stroga in jasna pravila plovbe in da se ta pravila dosledno upoštevajo. Morebitne težnje po prostem hrumenju po Krki z gliserji in vodnimi skuterji pa je treba že v kali zatreti.

Pa se vrnimo spet na kopno. Ureditev kakovostne mestne zelene površine bi pomenila pomemben prispevek k trajnostnemu razvoju mesta, ki temelji na ohranjanju naravnih virov in kulturne dediščine. V nasprotnem primeru grozi, da se ta prostor nameni večjim parkiriščem ali prosti pozidavi, za kar obstajajo že resni predlogi. Zavedati se moramo, da ta prostor predstavlja edino mestno veduto, ki še ohranja srednjeveško podobo mesta z obzidjem in kapiteljsko cerkvijo kot dominantno, kar pomeni, da bi bila vsaka pozidava na tem mestu skrajno problematična. V sodobnem urbanizmu so sistemi zelenih površin enakovredni drugim sistemom urbanega okolja. Kakovostnega urbanega prostora se torej ne moremo več predstavljati brez kakovostnih zelenih površin.

In kaj lahko storimo? Mestna občina je po zaslugi zagnanosti mestnega arhitekta že naredila nekaj pomembnih korakov, ki gredo v prid takšnemu razmišljanju, čeprav pravega koncepta še nima. Lani je zaživelo sprehajališče Primičeve Julije na desnem bregu Krke. Se prej je bil postavljen most za pešce med Portovalom in Loko. Nekako pred mesecem dni je bila na novo urejena pot ob srednjeveškem obzidju na Šancah, ki je bila z odkupom zasebnih parcel

tudi bistveno podaljšana. Za njeno navezavo na Župančičevo sprehajališče ob Krki pa je za zadaj zmanjkalo denarja, saj bo na tem mestu treba ustvariti posebno konstrukcijo stopnišča, ki bo premostilo veliko višinsko razliko. Pred nedavnim pa so (sicer z nekoliko preširokim posegom, ki pa, upajmo, da ga bo zgladil čas) potegnili peš povezavo tudi med Loko in Šancami. Tako te končno niso več mrtev rokav, kar je pravzaprav zgodovinski dogodek.

In kaj še manjka? Marsikaj. Predvsem pa generalna odločitev, da se ta prostor v celoti trajno nameni za mestno zeleno površino. Potrebujemo torej politično voljo. Potem se lahko lotimo ureditve rahlo zanemarjenih igrišč na Loki, čiščenja in rednega vzdrževanja pobočij in strmin, dodamo nove programe, kot so čolname, kopalnišče, otroško igrišče, dodamo še kakšen most za pešce, ki bi povezoval levi breg s Kandijo, podremo kakšen objekt, ki je odveč (npr. stavba Intel), damo gradiču Neuhof primerno javno vsebino ter vse skupaj povežemo in opremimo s kakovostno parkovno opremo. Škoda je le, da pred nedavnim urejeno gostišče na Loki skupaj s svojo okolico v arhitekturnem in krajinskem smislu ni na ravni kakovosti naravnih danosti, ki ga obkrožajo.

Mogoče je že čas, da se mesto loti trajnostnega projekta prenove, ki bi poleg starega mestnega jedra obsegal tudi ta prostor, ki predstavlja glavno stično točko mesta z reko. Mnoga mesta so ta korak že storila in uspela (Maribor, Beljak itd.). Zadeva je tako rekoč na dlani, le prav zgrabiti jo moramo, preden nam spolzi - mogoče za vedno ...

Popačeni odsevi Brega

Marijan Dovič

Dobro nam je znano, da je tako imenovani stari del Novega mesta nadvse simpatično umeščen v okljuk Krke, »zelene lepote«, kot so jo poimenovali že generacije lokalpatriotov pred nami. Ko sproščeno postopamo po sprehajališču ob reki, ki nosi ime po znamenitem pesniku Otonu Župančiču, se nam med Kandijskim mostom in Loko odpira na eni strani čudovit pogled na prosojno rečno gladino in obrežno rastje, ki se poniglavo ogleduje v njej, a če le nekoliko upremo pogled navzgor, bomo prav lahko občudovali tudi nadvse ljubko vrsto starih hiš – sloveči novomeški Breg. Četudi gre za strnjen niz majcenih bivališč, ki so bila nekoč povezana z najrevnejšimi mestnimi sloji, je soigra narave in arhitekture v minulih stoletjih ustvarila očem ljubo formo, ki brez dvoma sodi med bisere novomeške kulturne dediščine. Že ta pogled nam zadošča, da zlahka pritrđimo uveljavljeni formuli: breške hišice in veduta nanje, bodisi z omenjenega sprehajališča ali s Kandijske ceste na nasprotnem rečnem bregu, upravičeno veljajo za eno od treh najbolj prepoznavnih karakteristik ali celo znamenitosti novomeškega starega mesta – poleg mogočne figure gotskega prezbiterja Kaptitja in arkad na Glavnem trgu.

V skladu s tem je seveda povsem legitimen interes večine meščanov, da se ta estetsko prepričljiva podoba ustrezno zaščiti pred najrazličnejšimi možnimi oblikami degradacije, ki jih ponujajo sodobne instant rešitve nekompetentnih »prenoviteljev«. V kompleksni in diferencirani družbi obstajajo ustrezne ustanove, ki so pooblašene za to – v tem primeru predvsem Javni zavod za varstvo kulturne dediščine. Ta ustanova mora v tem smislu štiti Breg kot celoto, ravno tako pa tudi ustrezne razglede nanj – tako nekako bi lahko rekli na podlagi premisleka, ki se ne sklicuje toliko na »stroko« ali »pravo«, temveč predvsem na osnovni občutek za širši družbeni smisel varovanja takšne dediščine. In res: zdelo se je, da je Zavod (pišemo ga kar z veliko, kajti tak zapis ustreza dojemanju »povprečnega« meščana, ki je kdaj imel opravka s to ustanovo) v preteklosti ravno glede novomeškega Brega

dosegel pravi pravcati vrh v načelnosti, strogosti in nepopustljivosti. Med ljudstvom se je šušljalo, da se na Bregu ne spleča kupovati in obnavljati starih hiš, ker je vsaka adaptacija zaradi nepopisno strogih meril tako ali tako nemogoča – tako naj bi se na koncu morali zaletavati v prenzke podboje srednjeveških vhodnih vrat, neprilagojenih višini sodobnega zemljana, živeti v pomanjkanju svetlobe zaradi premajhnih oken itd. Razširila se je fama o »spomeničarjih«, ki so tako zadržni, da ne pustijo spreminjati niti notranjosti hišic.

Fama je seveda plod »ljudskega« dojemanja – predvsem breških lastnikov z raznolikimi vizijami in ambicijami – zato je za nazaj težko presoditi, koliko je bila v resnici upravičena. Vsekakor pa je bil javni vtis, da je Breg največja vrednota, nedotakljivo »zlato tele«, izkaznica načelnosti varuhov dediščine. Da pade v kategorijo, ki ne prenese niti najmanjših sprememb in jo je treba arhivirati kot muzejski eksponat, ne pa živ mestni predel – na primer kot znamenito praško Zlato uličko. Medtem ko je degradacija samega mesta in njegove okolice v zadnjih dveh desetletjih nadvse hitro napredovala, je Breg še kar nekaj časa zadržal arhaično, četudi nekoliko razpadajočo podobo – morda tudi zato, ker so se zaradi omenjene strogosti ljudje težko odločali za adaptacije majhnih hišic, ki bi jih že ob popolni arhitekturni svobodi težko preuredili v sodobna družinska bivališča.

Toda teh časov je konec. Merila niso več umerjena po starem kopitu in naključni opazovalec z vsaj zasilnim estetskim čutom bo kmalu ugotovil, da je na dotlej skrbno varovani Breg pridrla sodobno prenoviteljstvo, kakršno že dokaj let neustavljivo pušča po podeželju. Tudi če bo spregledal vse ostale nenavadnosti, ne bo mogel mimo radikalno novega arhitekturnega elementa – velike trikotne »fičare« s pogledom na reko, ki je v celoti zastekljena. Največji novum pri omenjenem objektu, če odštejemo kuriozne stranske zasteklitve nad ostrejši nekoliko nižjih mejnih hiš, seveda ni trikotna forma sama na sebi, ki

je na Bregu in okolici pogost pojav – pač pa v oči bije vsiljivost trikotne steklene površine. Brez dvoma sodoben prijem, kakršnega ne dolenski srednji ne nekoliko novejši vek nista poznala. Težko je reči, kaj pravzaprav najbolj moti skladnost vtisa celote – a vtis, da je nekaj narobe, je resnično močan. V okviru širše slike – pa naj gledamo od blizu ali od daleč, z Župančičevega sprehajališča ali od famoznega Brika na drugem bregu – se zdi, da je ravno ta element kaplja čez tisti rob, od katerega dalje bo novomeški Breg znamenit le še kot fotografija iz davnih časov, nikakor pa ne več v svoji realni pojavnosti. Tu namreč ne gre za kak moderen, drzen arhitekturni poseg, ki bi ustvaril učinkovit kontrast, vnesel dinamično napetost med arhaičnim in modernim (tudi to bi bil vsekakor legitimen pogled na prihodnost Brega, konec koncev ni nujno, da se za Breg uveljavi model popolnega konzerviranja). Nasprotno: gre za ponesrečen in polovičarski kompromis, ki po svoji logiki niti ni urban, temveč bolj ruralen.

Trikotnost fičare, trikotnost stekla, trikotnost v glavah. Ni sicer skrivnost, da se trikotničar in vodja območne enote zavoda pišeta enako, ni skrivnost, da sta v tesnem sorodstvenem razmerju. Zato bo zadeva na ravni »ljudskih« govoric verjetno še dolgo ostala vroča, temu se ni mogoče izogniti. Toda tu nas niti ne zanima, ali gre za formalno ugotovljive »nepravilnosti« in ali je v ozadju morebiti kakšna skrita »afera«. Papirji prav mogoče, ali pa celo prav gotovo, v celoti »štímajo«. A to ni pomembno. Pomembno je, da so s takimi estetsko vprašljivimi posegi prizadeti interesi meščanov, ki bi morali neposredno uživati v kulturni dediščini lastnega mesta, ali pa recimo turistov. Že v tem trenutku je povsem jasno, da Breg ne bo več, kar je bil. Če se bo ta usmeritev nadaljevala, ne bo več nobenega posebnega razloga, da bi sproščeno postopajoči meščani, pa naj bo to s Kandijske ceste ali s sprehajališča, sploh še obračali pogled navzgor.

Ne bo pa, če nalašč nekoliko pretiravamo, razloga niti, da bi še naprej na občinske stroške vzdrževali omenjeni odsek Župančičevega

sprehajališča (ki je, mimogrede, trenutno edini del rečne obale starega mesta, prehodni vsakemu). Bolje bi ga bilo prodati novim lastnikom breških hiš, da si vsakdo zamisli zasebno obalico in jo pregradi z žično ograjo ali betonsko škarpico. Tako se bo situacija na jugu mestnega okljuka lepo uravnovesila s situacijo na severu istega okljuka. Tam kljub zakonski prepovedi, občinskim prizadevanjem in Parkovi pobudi za Pot od mlina do mlina prehodnosti rečnega brega še vedno zapirajo zasebni veljaki. Ne le to, ta breg celo naglo pozidavajo. Da se razumemo – seveda izključno s projekti in z objekti, za katere ni dvoma, da so na ravni »papirjev« odlično urejeni.

Druga plat pešpoti

Boštjan Pucelj

Rad hodim peš, kamor koli, pravzaprav mi je to užitek, le za kakšne daljše razdalje raje posežem po kolesu. Projekti o pešpoteh, ki jih vodi naša mestna občina, so velik preskok v urbanem razmišljanju in dolgoročno lepa investicija za kvalitetno bivanje. Tako rekoč sem prav impresioniran, koliko novih kilometrov poti za nebencinarje nam je namenjenih, da je stvar skoraj že kičasta. Pa ne da jih ne bi bil vesel, ampak če pogledamo malo širše, vidimo, da gre zgolj za neko občinsko farso. Na primer, v samem Novem mestu imamo ne vem koliko pešpoti, ampak naša občina ni samo naselje Novo mesto, zraven spadajo tudi vsa okoliška naselja (Jurka vas, Dolž ...). Skratka, če vzamemo cesto NM - Straža, opazimo, da nekatera naselja nimajo osnovne vame pešpoti (po domače povedano pločnika), da bi lahko

vaščani odšli do najbližjega soseda (kaj šele do Mercatorja). Vsak občan si zasluži, da se lahko varno sprehodi čez vas oziroma naselje, ne pa da se mora uvesti v avto in oditi v 'mesto' na šetnjo! Občina bi si morala kdaj pa kdaj zastaviti tudi kak prednostni cilj, pa četudi še tako zapleten, tako pa serviramo prtičke, ko sploh še nimamo nog mize. Za te odročne kraje ostane le upanje, da se bo mogoče v njihovo bližino nastanili kaki Krkin, Adrini ali Revozov obrat ali pa da poskusijo kar s svojo občino.

Problem tovrstne infrastrukture pa je tudi drugje - pri vzdrževanju. Vsak dan se peš ali s kolesom odpravim v službo, ki me na srečo (seveda, saj sem iz 'mesta') pelje po delu kolesarskih poti oziroma pešpoti. Ampak, glej ga zlomka. Konec avgusta sem na kolesarski poti pri Petrolovi bencinski črpalki v Zabji vasi

»Serviramo prtičke, ko sploh še nimamo nog mize.«

naletel na črepinje ulične svetilke, ki se razprostirajo po celi širini pločnika in kolesarske steze v dolžini nekaj metrov, tako da če hočeš zadevo varno speljati, moraš iti seveda po cesti. Se zgodi (razbita svetilka je sad vandalizma ali prometne nesreče, bolj prvega kot drugega). Po mesecu dni se še vedno ni nič premaknilo, zato pokličem na občino (Oddelek za krajevne skupnosti in komunalne zadeve), kjer mi prijazno povejo, da bodo za zadevo čez dan zagotovo poskrbeli. Mine teden dni brez sprememb. Nekajkrat pokličem, a telefon zvoni v prazno, kličem na policijo in povedo, da naj kar njih pokličem, ker so pristojni za to ... ker se mi nihče ne oglasi, po elektronski pošti pošljem prijavo pristojnemu, ki ima nalični internetni strani novomeške občine elektronski naslov ... Do danes nič... Pogovarjal sem se tudi z drugimi

kolesarji in pravijo, da se kolesarske steze sploh ne čistijo!? Ali ne bi raje denar za kolesarje v celoti vložili v nova parkirišča, ker bomo ('nebencinarji') tako ali tako kmalu izumrli. Vsem, ki pa uporabljate navedeni odsek poti, predlagam, da počakamo na konec zime, mogoče pa jo bo kak traktor po pomoti spluzil pri rednih cestnih delih. Pa še to: ste že kdaj videli profesionalne kolesarje, da bi se vozili po kolesarskih stezah? Zdaj najbrž razumete, zakaj.

Teme mladosti

Barica Smole, foto Boštjan Pucelj

Generacija šestdesetih je povzročala probleme, generaciji v naslednjih dveh desetletjih sta zastavljali vprašanja (ekološka, mirovna, feministična ...), generacija mladih v devetdesetih se je ukvarjala samo še s sabo, prva generacija v tretjem tisočletju pa menda niti s sabo ne več.

Mladost je bila včasih čas iskanja. Sebe in drugih in znotraj tega velikih zgodb. Kaj je danes velika zgodba, velika tema za mlade? Zdi se, da je ni.

Na našem koncu zadnje čase kar naprej hodimo na volišče. Pa razen v volilnih komisijah nisem tam opazila kaj prida mladih; se mar zanimajo samo še za tisto, kar se izplača, in to takoj? Je zanje vse brez zveze, celo njihova lastna volilna pravica?

Javnomenjske raziskave kažejo, da so mladi za demokracijo, človekove pravice, ne zanimajo pa se za institucionalno politiko. Tako se razen ob vprašanih, ki zadevajo varnost (bone za prehrano in podobno) skoraj ne oglašajo: niso organizirani niti politično niti sindikalno niti gibanjsko, če vzamemo, da potrošništvo ni neke vrste gibanje. Politika se je, kot pravi socialna psihologinja Mirjana Ule, odpovedala mladim, zato so se mladi odpovedali politiki. Sicer politične stranke imajo neke blede podmladke, ampak ravnaajo tako, ko da so se lekcijo o očetih in sinovih slabo naučile (ali pa so politični očetje še premladi). Kot da je sedanost nekako čas nejasnih identitet, ki jim lahko konture še najbolj zariše Cerkev, zaradi česar ni čudno, da je bil npr. shod v Koelnu tako množičen. Da bi se nejasnost zbistrla, je treba

najprej čutiti sebe in druge; ampak kako to doseči v vedno bolj zbeganem času? V času multipliciranih podob in tisočih informacij, kjer je v labirintu težko najti Ariadnino nit? Zato sploh ne čudi, da mora v lokalnih glasba rohneti, saj uboga čutila potrebujejo vedno močnejše dražljaje. Da je treba vzeti kaj močnejšega, da bi začutil, da živiš. Da je treba zato včasih tudi zarezati v lastno kožo, se čez polno črto zapoditi proti drugemu avtomobilu ...

Navadno družba mlade ocenjuje ambivalentno: kot tiste, ki živijo svoje najlepše obdobje, ali pa jih ima za lahkomišelnih in neizkušene. Poleg tega jih deli nekako na desetletja: generacija šestdesetih je povzročala probleme, generaciji v naslednjih dveh desetletjih sta zastavljali vprašanja (ekološka, mirovna, feministična ...), generacija mladih v devetdesetih se je ukvarjala samo še s sabo, prva generacija v tretjem tisočletju pa menda niti s sabo ne več. Ne samo zanje, tudi za odrasle je bilo preveč sprememb, kolo se silno hitro vrti, v takem položaju pa se ljudje odzovemo s potrebo po varnosti. Zato (pa ne le zato, v ozadiju so tudi drugačni pogoji zaposlitve, ostriša stanovanjska politika ...) ni čudno, da se čas odrasčanja, osamosvajanja podaljšuje in ljudje v Evropi odhajajo od doma med tridesetim in petintridesetim letom. Po drugi strani potrošništvo goji kult mladosti, ko da je to samo po sebi kvaliteta. Povsod, razen morda med majhnimi otroki (kar dokazuje, da to ni naravno stanje) prevladuje individualizem, razbite so oblike generacijske povezanosti in jih morda mladi z nostalgijo priključijo le še s kakšno vinsko manifestacijo, apologetsko prevzeto od "senilcev".

Mladim danes največ pomenita zdravje in mir, ne več ustvarjalnost in vznemirljivost. Za takšno stanje so deloma krivi tudi starši; v človekovi naravi je menda nekaj, kar ga naravnava k takemu ravnanju, ki je zanj najbolj ugodno. Pred štirinajstimi dnevi sem eni od zaščitniških mater, ki odloča o hčerinem študiju, poleg službe leta po njenih opravkih, ji išče stanovanje v novem kraju študija, pomočnike pri izdelavi diplomske naloge itd., povedala, da iz hčere dela invalida. Bila je ogorčena, saj se ona vendar žrtvuje. Popolnoma izčrpana je zaradi tega naprezanja. Ne uči je samostojnosti, obenem pa ji ves čas očita, da to ni.

Med mladimi torej vlada blažen, s potrošniškimi lažmi obložen mir. Varnost oz. strah zanjo pa je tisto, zaradi česar nas oblastniki, taki ali drugačni, lahko vodijo na vrvcih. Gotovo proračuni obrambnih ministrstev ne bi bili tako visoki, če ne bi bilo strahu pred terorizmom, sosedi in še kom.

Je takšno stanje dobro ali slabo? Gotovo je

dobro, če se v njem nabirajo sile za novo ustvarjalnost, ki tu in tam prileze na dan s kakšnim študentskim društvom ali vznemirljivo knjigo mladega Gazvode ali Brulca. Gotovo je slabo, če vodi v letargijo. Vendar se po Parsonsu ciklični aktivizma in pasivizma menjavajo na vsakih dvajset let. Če so bila devetdeseta pri nas leta aktivizma, potem pa je nastal neoprijemljivi, hitro tekoči čas tranzicije, ukrepov, nadzorov, pritiskov, bo zdaj že kmalu čas za to, da mladostniški duh splava iz zamegljene močvare. Mladi namreč ne morejo dolgo mirovati. Do takrat pa je čas, da ohranijo bistro glave in potuhtajo, kaj je tisto novo, za kar se je vredno zmgati. Morda bodo imeli ob vprašanju študentskih servisov, plačljivega študija in še česa kmalu priložnost.

Alojz Muhič:

Nikogar ne zagovarjam, nisem pa tisti, ki

Boris Blaić, foto Borut Peterlin

Novomeška komunala se tudi po letu in pol še vedno otepa obtožb, ki sta jo na dan naplavili kriminalistična preiskava in poročilo računskega sodišča. Še več, pojavljajo se novi očitki in nove ovadbe. Zadnji se je javnemu podjetju po robu postavil Milan Samide iz Smolenje vasi, ki Komunalni očita nekvalitetno gradnjo kanalizacijskega sistema. Ne le v Smolenji vasi. Malomarno naj bi se gradilo tudi prej in v večjem obsegu. Njegovi očitki so sprožili kar precejšen preplah, saj naj bi taka gradnja vplivala tudi na kakovost pitne vode. O tem, o očitkih računskega sodišča, o odnosu z nadzornim svetom in o razmerah v javnem podjetju po vseh aferah, ki so ga pretresale v zadnjem času, smo se pogovarjali z direktorjem Komunale Novo mesto Alojzom Muhičem.

Kritike na račun Komunale nikakor ne potihnejo. Zadnje, ki so prišle v javnost, govorijo o nekvalitetni in celo malomarni gradnji kanalizacijskega sistema, kar bi lahko imelo za posledico tudi onesnaženje pitne vode. So ta opozorila upravičena?

Najprej moram poudariti, da vse te kritike izvirajo od nepooblaščenih oseb. Jaz moram verjeti izvedenim projektom, nadzornim organom in našim ljudem, ki vodijo posamezne investicije. Gospod Milan Samide je bil včasih sam delovodja na teh gradbiščih. Točno ve, kakšne napake se delajo. V bistvu zdaj pljuva sam po sebi, saj se takrat ni delalo nič drugače kot danes. To seveda ni opravičilo, če je kaj slabo narejeno. Z vsemi, ki delajo na investicijah, in z zunanjimi nadzorniki sem imel sestanke in od njih zahteval, da morajo dosledno spoštovati vse pogoje iz projektne dokumentacije. Oni mi zagotavljajo, da to upoštevajo. Gradbišče v Smolenji vasi sem si ogledal osebno in moja laična ocena je, da je tam stanje bistveno boljše, kot je bilo na ostalih gradbiščih. Upam, da se bo ta kakovost še izboljšala. Gre predvsem zato, kar poudarja tudi gospod Samide, da je bila nepravilno izvedena »posteljica« (zemeljski kanal, v katerega je položena kanalizacijska cev, op. a.), na kar sem opozarjal že pred letom ali več. Ta zahteva se mi zdi čisto na mestu in cevi se ne polaga več na zemljo, ampak se pred tem naredi »posteljica« iz peska. Tako mi vsaj zagotavljajo strokovnjaki, ki so za to zadolženi.

Očitek gospoda Samide je tudi ta, da bi moralo biti med kanalizacijsko cevjo in betonskim jaškom, v katerega je cev vpeljana, po tovarniških standardih vstavljeno posebno tesnilo. V nasprotnem primeru se cev lahko poškoduje in pride do izlitiya.

Kar se tiče stikov med jaški in cevjo, mislim, da smo s poliestrskimi cevmi zadevo v celoti rešili. Testi vodotesnosti, ki jih naredimo pred vsakim tehničnim prevzemom, izvajajo pa jih za to pooblaščen in neodvisne ustanove iz Ljubljane, dokazujejo, da so vsi kanali in jaški vodotesni. Če mi nekdo, pa ne le iz naše firme, ampak tudi iz širše strokovne javnosti zagotavlja, da so dela izvedena tako kvalitetno, da ustrezajo vsem zahtevam in predpisom, jim moram verjeti.

Milan Samide morda ni pooblaščen oseba, je pa izkušen gradbincec in strokovnjak.

Gospodu Samideju sem poslal vabilo na sestanek, ker bi se želel osebno seznaniti s temi zadevami. Do sedaj sem imel stvari razčiščene le z ene strani, ne pa tudi z njegove. Meni namreč trdijo, da je to, kar zagovarja gospod Samide, v praksi neizvedljivo. Da naj bi bila to zgolj teorija, ki jo je imel za diplomsko nalogo na višji šoli za komunalo. Ravno danes sem imel pri sebi ljudi, ki so mi pojasnjevali, da so stvari na terenu, v jarku, precej drugačne kot na načrtu. Šele ko bova z gospodom Samidejem te stvari razčistila, si bom lahko

ustvaril svoje stališče.

Sporen naj bi bil tudi način vpeljave kanalizacijskih cevi v jaške, ki je drugačen od projektnih zahtev. Posledica tega je lahko zamašek v kanalizacijskem omrežju. Ali je te napake sploh mogoče odpraviti?

Na to ne znam odgovoriti. O tem me nihče ni obvestil.

Prej ste omenili slabo narejene »posteljice«. Zakaj se Komunalna sploh zadovolji s slabo opravljenimi deli?

Če komisija, ki je sestavljena iz strokovnjakov z različnih področij, ugotovi, da je projekt narejen po vseh tehničnih normativih, kako jim lahko jaz oporekam?

Te komisije so ugotovile, da so cevi kvalitetno položene, čeprav teh »posteljic« ni bilo.

Mi smo cevi pregledali s kamero. Ugotovili smo, na primer, da je na cevi nastala izboklina, ker je bila položena na skalo. Od izvajalca smo potem zahtevali, da je ta del odkopal in pravilno položil cev.

Zakaj pa je Komunalna sploh plačala objekt, ki ni opravljen na ustrezen način?

Poglejte, izvajalca in nadzorni organ dobimo prek javnega razpisa po zakonu o javnih naročilih - računskega sodišča ne mislim imeti spet v hiši. Poleg tega gradnjo objekta redno nadzorujejo tudi naši ljudje. Izvajalce že med gradnjo opozarjajo na napake in od njih zahtevajo, da se odpravijo. V Smolenji vasi smo Kostaku oziroma njegovemu podizvajalcu Timiju celo ustavili dela.

Kolikor sem seznanjen, se je to zgodilo na zahtevo gospoda Samide, ki je zaradi nekvalitetne gradnje Timiju prepovedal izvajanje del na svoji zemlji.

To so druge zgodbe. Pomembno je to, da se dela, če se ugotovi, da se projekt izvaja nekvalitetno, ustavijo in da se zahteva, da se izvajajo tako, kot je predvideno v projektu.

Očitki o nekvalitetni gradnji niso novi, a dela se ustavljajo šele zdaj, ko je zadeva prišla v javnost.

To se je delalo že pred mano. Dejstvo pa je, da sem se prvi dan, ko sem prevzel funkcijo, sešel z vsemi odgovornimi ljudmi in jasno povedal, da zahtevam kakovost. Tako kot sem jo dolga leta zahteval v pekarnah, kjer smo pekli dober kruh, tudi tu ne mislim popuščati. Zadeve morajo funkcionirati.

Kdo je opravljal preizkuse na kanalizacijskem omrežju? Po mojih informacijah je bilo to podjetje Grans, ki je v lasti Alojza Novaka, brata nekdanjega direktorja Komunale Boruta Novaka. To podjetje je za Komunalo opravljal

tudi druge posle. Ali ni nekoliko nenavadno, da ožje sorodstvo nekdanjega direktorja tako tesno sodeluje z javnim podjetjem?

Grans za Komunalo ne dela nič več. To vam lahko zagotovim. Dela ima toliko, kolikor odpravlja svoje napake na kanalizacijskih sistemih, ki smo jih ugotovili ob prevzemu. Drugih del ne dobi več. Poleg tega ima Grans pri nas zadržnega še kar nekaj denarja, mislim, da okoli 18 milijonov tolarjev. Če napak ne bo odpravil, bomo ta dela predali nekemu drugemu in sredstva porabili.

Kako bi, na primer, v času, ko ste bili direktor Dolenjskih pekarn, reagiral lastnik družbe, če bi izvedel, da je eden glavnih dobaviteljev pekarn vaš brat?

Verjetno bi se vprašali, zakaj je to tako.

Nadzorni svet Komunale je bil bolj strog in vam je pred časom predlagal, da tri zaposlene, ki nosijo največjo odgovornost za napake, ki jih je ugotovilo računsko sodišče, razrešite z odgovornih delovnih mest. Kaj ste doslej storili? Kje so zdaj zaposleni?

Čeprav se mi zdaj lepi ta etiketa, moram poudariti, da nikogar ne zagovarjam. Sem pa vedno, tudi v času, ko sem delal še na tržni inšpekciji, zagovarjal prepričanje, da tudi če odkrijem napako, nisem jaz tisti, ki mora ljudi soditi. To naj počnejo organi, ki so za to pristojni. Če so napako že odkrili, pa do zdaj, po letu in pol, niso vložili niti enega obtožnega predloga, ne moremo mi nikogar likvidirati. Kljub temu je Novak moral že ob izbruhu afere odstopiti s funkcije direktorja, kar je precej visoka kazen. Tudi Jožica Fabijan je bila razrešena s funkcije pomočnice direktorja, edino Žare Kovačević je ostal koordinator za investicije. Upošteval pa sem tudi sklep nadzornega sveta, tako da je Borut Novak zdaj samo koordinator za Cerod, Fabijanova pa referentka za izobraževanje kadrov in kadrovske zadeve. Prej je bila vodja kadrovske službe, ki sem jo zdaj prevzel sam.

Nekdanji direktor Novak si je po mnenju revizorjev v slabem letu in pol izplačal za osem milijonov tolarjev previsoko plačo. Boste zahtevali, da ta denar vrne?

Previsoka plača je bila ugotovljena zato, ker je v statutu podjetja in v pogodbi o delu zapisano, da mora direktorjevo uspešnost nadzorni svet ugotavljati vsako trimesečje. Te ocene nadzorni svet pri Novaku ni podajal na tri mesece, ampak je po skoraj enem letu to potrdil za naprej in za nazaj. Novak pa si je res izplačeval stimulacijo v višini, kot je bila odobrena. Jaz tu strogo pazim. Meni stimulatívni del poteče naslednji mesec in na naslednji seji nadzornega sveta bom predlagal, naj se odloča o višini moje plače, ki je, naj poudarim, bistveno nižja, kot je bila Novakova. Jasno pa je, da vse te polemike vplivajo na dokaj nizko stimulacijo, ker nadzorniki menijo, da ne izvršujem njihovih sklepov. A to ni res. Trdim, da so vsi sklepi uresničeni.

mora soditi ljudem

Natančno sem vprašal, ali imajo v mislih izključitev teh treh oseb iz delovnega razmerja, ali zgolj prerazporeditev na druga delovna mesta, ki so ustrezna njihovi izobrazbi. Sklep jasno zahteva zadnje. To sem tudi naredil.

Nadzorni svet je zahteval tudi poročilo o materialni škodi, ki je nastala zaradi napak, ki jih navaja računsko sodišče. Ste ga že pripravili in ali bo kdo za to škodo materialno odgovarjal?

Poročilo je pripravljeno in ga bo nadzorni svet na naslednji seji obravnaval. Preden nadzorni svet ne pove svoje, ne morem razkriti njegove vsebine.

Kaj bo s previsoko odmerjeno števino, ki jo je Komunala prikazala kot dobiček? Bodo uporabniki vaših storitev denar dobili vrnjen?

Števnina je bil zaračunana na podlagi zakonodaje in našega predloga, ki so ga potrdili tudi vsi občinski sveti. V mestni občini Novo mesto je bila števnina dejansko nekoliko previsoka, zato smo jo zmanjšali za četrtno in zamrznili. To smo storili zato, ker gre proces zamenjave števecov z daljinskim odčitavanjem naprej. Sredstva, ki se bodo nabrala iz števnine in tista, ki jih moramo po mnenju računskega sodišča prerazporediti iz preteklosti, se bo uporabila za zamenjavo števecov. To velja za Novo mesto in Sentjernej. V občini Škokljan je razlika v zamenjanih števcih in pobranih sredstvih samo 12-odstotna in bomo občini predlagali 12-odstotno znižanje števnine. V občinah Žužemberk, Mirna Peč in Dolenjskih Toplic pa velja, da je bilo porabljenega več denarja, kot smo ga pobrali iz naslova števnine. Skratka, števnina je bila upravičena, le cena je bila nekoliko previsoka in prihodek napačno knjižen, saj je bil ta denar voden kot dobiček, ne pa kot čisto namensko sredstvo. To bomo zdaj popravili.

Pa se ne bo del tega denarja vendarle izgubil? Od višine dobička je verjetno odvisna tudi višina stimulacije uprave in dodatne nagrade za zaposlene.

Kako je bilo to urejeno v preteklosti, ne vem. Mi smo lani, ko sem bil jaz direktor, zaradi dobrega gospodarjenja v skladu z načrtom delavcem izplačali božičnico. V preteklosti se je ta dodatek izplačeval v obliki nadomestila za vzdrževanje delovnih sredstev. To je bila tudi ena od pripomb računskega sodišča.

Pred letom in pol, ko ste postali direktor Komunale, ste napovedali, da si boste prizadevali za ureditev razmer in za znovnično pridobitev ugleda javnega podjetja. Mislite, da ste dozdaj upravičili te napovedi?

Ne. Mislim, da je preveč zunanji vplivov in napadov na kolektiv, ki si tega ne zasluži. Vsi ljudje delajo prizadevno. Ne ločujem po strankarski pripadnosti. Bojan Kekec, na primer, ki je odgovoren za vodooskrbo, je član SDS in mu lahko izrečem vse pohvale. Igor Ilar, ki skrbi za kanalizacije in čistilne naprave, je član SLS.

Za Simona Štuklja, ki je vodja splošne komunale, sploh ne vem, ali je član kake stranke ali ne. To so mladi inženirji, sposobni in zagnani. Zato so prizadeti, ko po časopisih berejo ta spotikanja in spodkopavanja. Tedensko mi na kolegijih kažejo ne le svoje uspešno delo, ampak tudi probleme, s katerimi se srečujejo. V tem pogledu sem z nekaterimi ljudmi na Komunali zelo zadovoljen. Tega sicer ne morem trditi za oddelek za razvoj in investicije. Če nekdo namreč na terenu vidi napake, je to gotovo tudi delno naša krivda. A tudi na tem področju potekajo intenzivni pogovori o tem, kaj in kako spremeniti, da se te drobne napake, ki nastajajo, ne bodo več dogajale. Sestanke z izvajalci smo že imeli in jih bomo imeli tudi v prihodnje. Skratka, natančno jih bomo seznanili s tem, kakšne napake delajo in na kakšen način jih morajo odpravljati.

Torej v sistemu vendarle obstajajo napake in se je v preteklosti dogajalo nekaj, kar se ne bi smelo.

Bojim se, da se bodo navkljub vsem tem intenzivnim prizadevanjem – uvedli bomo tudi ISO standard - napake še vedno dogajale. Večkrat naredim primerjavo s svojo prejšnjo službo. V vseh standardih in pravilih je bilo napisano, da mora biti kruh soljen. Pa je bila vsake toliko časa kakšna serija neslana.

Že, ampak napake na kanalizaciji v vodovarstvenih območjih so bolj problematične kot neslan kruh.

Kar se tiče teh očitkov, lahko povem to, da smo imeli v Stopičah pred leti zelo slab vodovarstveni režim. A odkar so kanalizacijski sistemi v Stopičah dograjeni – zdaj si tudi prizadevamo, da bi vanj vključili tudi okoliške vasi –, se je pitna voda na zajetju bistveno izboljšala. Voda iz Stopič je celo boljša kot tista iz Družinske vasi. Obstaja pa drug problem. Nihče ne pogleda, kakšna je poraba herbicidov ali gnojnic na tem območju. To je bistveno bolj škodljivo, kot če iz kanalizacije steče kak liter. In še nekaj. Okvare na kanalizaciji dejansko lahko vplivajo na zajetje. Kar pa trdi gospod Samide, to je, da kanalski sistem vpliva na vodovodnega, ki ga je po novih pravilih možno speljati v istem vodu, to pa ni mogoče. Med obema cevema je določena minimalna razdalja in vodovodni sistem je vedno nad kanalskim. Poleg tega vodovodov ne gradimo več s poroznimi salonitnimi cevmi, ampak z železnimi ali drugimi nepropustnimi materiali. Druga zgodba je Suha krajina, kjer nastane tudi večina okvar na vodovodih. Ampak tam niti nimajo kanalizacije. Medtem pa v Novem mestu okvar na vodovodu v zadnjem letu skorajda ni bilo. Novi sistemi bodo to možnost še zmanjšali.

Prej ste našli vodje svoje oddelkov in stranke, ki jim pripadajo. Tudi sami ste strankarski človek. Vam je kdaj žal, da ste iz gospodarstva prišli v javno podjetje, kjer je vpliv politike precej večji?

Kjer koli sem bil zaposlen, vedno sem se trudil delati uspešno in pošteno. Petnajst let v

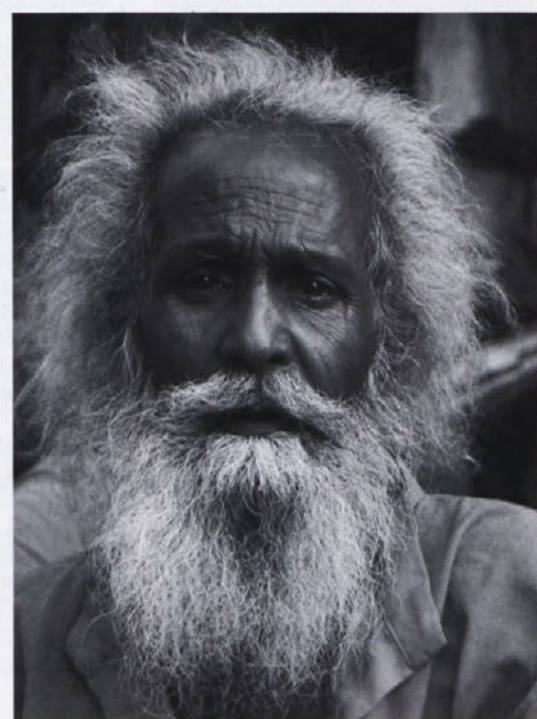
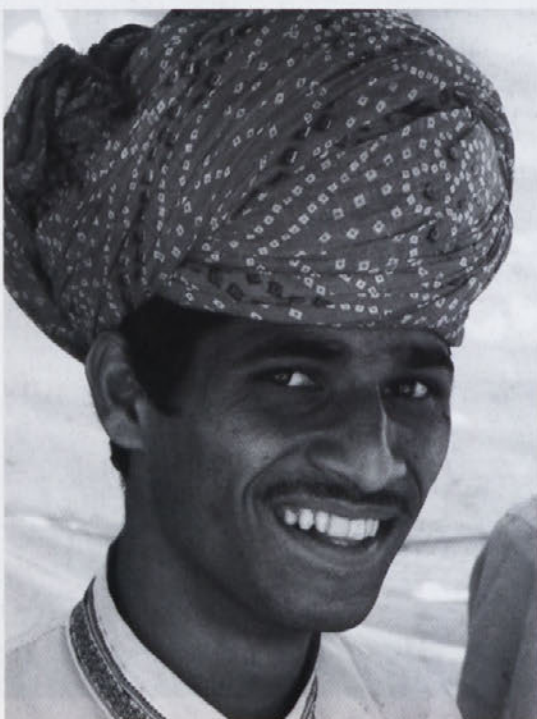
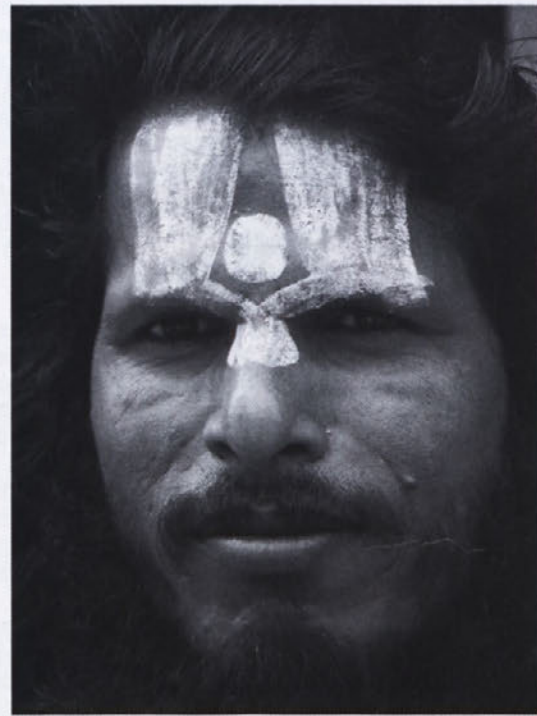
Če so odkrili napako, pa do sedaj, po letu in pol, niso vložili niti enega obtožnega predloga, mi ne moremo nikogar likvidirati.

enem podjetju je kar dolgo obdobje. Spremembe se dogajajo, in ko so moje vizije sistema dela in razvoja Dolenjskih pekarn prišle navzkriž z vizijo lastnikov, sem začel iskati novo službo. Kar se tiče moje politične opcije, se ne morem okarakterizirati kot zagrizen liberallec. Jaz sem bolj za zmerne zgodbe in za spoštovanje vseh ljudi, s katerimi sodelujem. Javil sem se na prosto delovno mesto, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu in tako prišel v Komunalo. Menil sem, da je za tri leta, kolikor mi jih je manjkalo do upokojitve, primerno, da bi kot pomočnik direktorja za operativno delal mirno in dobro.

Potem pa se je zgodilo to, kar se je, in nisem imel druge možnosti, kot da se prijavim na delovno mesto, kjer sem sedaj. Tu nameravam ostati še teh 34 mesecev, kolikor mi jih je ostalo do upokojitve. Če me prej zamenjajo, tudi prav. Bom že našel delo drugje.

Uroš Ravbar
Obrazi Indije

Žitni krogi

Skrivnostne žitne forme tudi pri nas

Aleksej Metelko

Prvi žitni krogi so nastali v Angliji leta 1978 in od takrat se pojavljajo vsako leto. Večinoma na Otoku, drugače pa tudi drugod po Evropi, v ZDA, Kanadi in Japonski. Navadno nastanejo ponoči na poljih pšenice, ječmena, ovsu in drugega žitnega živeža. *Wiltshire Times* je avgusta 1980 poročal o vandalskem dejanju neznanih pobalinov, ki so v ovsu naredili tri skoraj popolne kroge s premerom 20 metrov. Ostala pa je uganka, kako jim je to uspelo, saj na njihah ni bilo nobenih sledi. Oves okrog krogov je bil popolnoma nepoškodovan, podrobna analiza pa je pokazala, da tudi poležani oves ni bil poškodovan oz. polomljen. Vse žito je bilo le vrtinčasto poležano v smeri urinega kazalca. Atmosferski fizik, član organizacije za raziskovanje tornadov in viharjev (TORRO), dr. Terence Meaden, je podal tezo, da bi kroge lahko povzročili poletni vrtinčasti viharji, kakršni se pogosto pojavljajo na odprtih poljih. Vendar je tudi Meaden kasneje sam priznal, da viharji ne zarisujejo geometrijskih oblik, temveč udarijo na slepo in za seboj pustijo polomljeno žito. Kasneje so opazili še eno zanimivost, namreč, središčna točka vrtinca je bila odmaknjena 1,2 metra od središča.

Prevara časopisnih hiš?

Čez čas so začeli nastajati trikotni in petkrožni vzorci. Prvi peterček se je pojavil v Cley Hillu blizu Warminstra, kjer so v preteklosti pogosto poročali o NLP-jih. Ker je bil pojav žitnih krogov vse bolj pogost, je počasi začel zbuhati zanimanje pri novinarji, še posebno ker je imel angleški tisk v poletnem času po navadi pomanjkanje zanimivih novic. Kmalu so postali žitni krogi tema mnogih debat in besednih vojn. Ufologi so trdili, da so delo NLP-jev, skeptiki pa vztrajali pri vandalih. Nakar je prišla na dan šokantna novica. Neki peterček je nastal po naročilu časopisa *Daily Mirror*. Ta je neki družini plačala, da je naredila posnetek prvega peterčka. Vandali so prišli na hoduljah in z bosimi nogami poteptali žito. Razlog za umeten žitni krog je bilo maščevanje konkurenčnemu *Daily Expressu*, ki je prvi objavil zgodbo o žitnih krogih in si z njo dodobra napolnil žepe. Preden je popolnoma prevladalo prepričanje, da gre pri žitnih krogih za prevare, je Bob Rickard, urednik *Fortean Timesa* nakazal na to, da pri drugih krogih ni bilo sledov človeških nog in hodulj. Opozoril je tudi na grob in površen obod krogov, česar pri drugih žitnih krogih ni bilo. Ščasoma so se začeli pojavljati vse bolj zapleteni vzorci in izgledalo je, kot da se tisto, kar počne nenavadne žitne formacije (človek, narava, NLP-ji, kar koli že), dobesedno norčuje iz ljudi. Ko se je ugotovilo, da so vsi vzorci v smeri urinega kazalca, se je kmalu pojavil krog z vrtincem v drugo smer. Ko je nekdo dejal, da si goljufi pomagajo s helikopterji, se je kaj kmalu pojavil krog, ki je ležal pod daljnovidom.

Posnetek nastanka

Obstaja kratek posnetek, ki prikazuje nastajanje snežinkaste oblike v žitu. Na posnetku je opazno hitro premikanje nekakšnih svetlobnih krogel, ki letijo nad poljem in zarisujejo oblike v žito. Avtor posnetka John Wheyleigh je nenavadno dogajanje ujel v svoj objektiv avgusta leta 1996, ko je šotoril v južni Angliji pri Oliver's Castlu. Nekateri raziskovalci menijo, da je posnetek potegavščina, vendar so iz večine profesionalnih videolaboratorijev, kjer so posnetek strokovno preučili, potrdili avtentičnost filma in zavrnili možnost, da je bil obdelan z računalnikom. Zaenkrat je omenjeni posnetek edini, ki prikazuje nastanek žitnega lika, obstaja pa kar nekaj pričevanj, ki potrjujejo, da so videli podoben nastanek. Nekateri govorijo tudi o visoko brenčečem zvoku, ki spremlja nastanek likov. Po pričevanjih obstaja še drug način nastanka, ko se na polju običajno v zgodnjih jutranjih urah pojavi megla, se kasneje dvigne in se na tem mestu prikaže določena žitna forma. Žitne formacije so vedno bolj zapletene in nekatere so prava poslastica za oko. Vedenje o žitnih krogih je postajalo vse večje in hkrati vse manjše.

Filozofski vidik

John Michell je leta 1990 na konferenci z naslovom *Skrivnost krogov v žitu* govoril o globljem pomenu, ki se skriva v učinku žitnih krogov na ljudi. Carl G. Jung je menil, da so NLP-ji nosilci sprememb v človeški zavesti. Jung je dopuščal tudi možnost, da so NLP-ji primer t. i. »projekcije«, kar pomeni, da so odraz podzavestnega uma oz. kolektivne podzavesti. Vzemimo v obzir njegov koncept sinhronosti oz. smiselnih naključij, za katerega je verjel, da je delo podzavesti, ki to počne z namenom, da zavestni um prisili k večji občutljivosti in poglobljenosti. Kakor koli, če je namen žitnih krogov poseči v način človekovega razmišljanja, pomeni, da se dogajajo intervencije v naš razvoj. Razvoj temelji na notranji motivaciji in človek je v primeru reševanja ugank in skrivnosti zagotovo motiviran ter se pogloblja v razmišljanja. Žitni krogi potemtakem izpolnjujejo svoje poslanstvo. Vprašanje je, ali smo določili poslanstvo žitnih krogov mi ali kdo drug?!

V Sloveniji

Prvi žitni krog v Sloveniji se je pojavil 20. junija 2000 v Pečarovcih pri Murski Soboti. O njem so poročali vsi slovenski mediji. Prejšnji večer naj bi znanka Zelkovich (družine, na katere njivi se je pojavil žitni krog) opazila svetlečo kroglo velikosti lune, ki se je pomikala proti mestu, kjer so naslednje jutro opazili krog. Premer zunanega kroga je bil 32 metrov, debelina pa okoli 1 meter. Notranji krog pa je imel v premeru 8 metrov, žito je bilo poležano v nasprotni smeri urinega kazalca in bilo nepoškodovano. Neposredno po sredini kroga je potekala meja med pšenico in ječmenom. Pozornemu opazovalcu ne bo ušlo dejstvo, da je žitni lik dejansko simbol sonca. Lik pa se je pojavil en dan pred poletnim solsticijem.

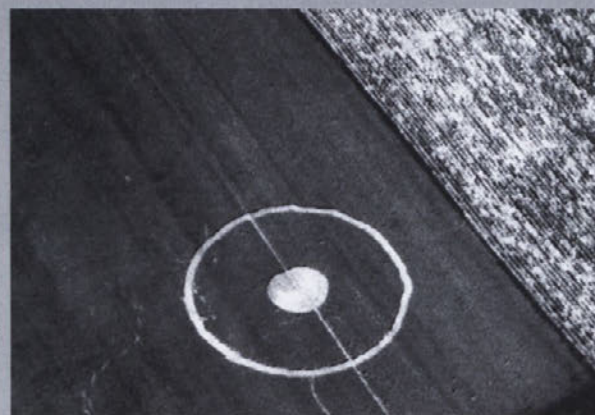
Drugi žitni krog pa smo odkrili 15. julija 2005, in sicer na pšeničnem polju pri Pobrežju pri Ptujju. Prvi ga je opazil policaj, ki je opravljal helikopterski nadzor prometa. Nihče ne ve, kdaj naj bi krog točno nastal, predvidevajo pa, da je bil ob najdbi star približno dva tedna. Tako je na podlagi srobotna, ki je ponekod že prerasel poležano pšenico, ocenil predstavnik Perutnine Ptuj, lastnice polja. Krog je imel premer približno 50 metrov in po trditvah prvih obiskovalcev nepoškodovane bilke. Tudi v tem primeru je bila pšenica poležana v nasprotni smeri urinega kazalca.

Drugače pa je bilo v Sloveniji skupaj 6 primerov žitnih krogov, vendar so kot avtentična obveljala le omenjena. Kriteriji za določanje avtentičnosti so nepoškodovane bilke, zavrtost bilk v poležane snope ter odsotnost dejavnikov, ki bi nakazovali na delo človeških rok (odtisi nog, sledi, ki vodijo do kroga in podobno).

Danes vemo, da v Angliji obstajajo plačanci, skupine, ki se ukvarjajo z izdelovanjem žitnih formacij. Gre za privabljanje turistov, biznis ali enostavno za dvojno prevaro? Nam hočejo z umetnimi žitnimi liki vprogramirati razmišljanje o tem, da so liki delo človeških rok in da se bi končalo nadaljnje preučevanje? Če je temu tako, pomeni, da so njihova dejanja in dejanja plačnikov namenska ovira na poti, ki vodi do resnice. Lahko govorimo o teoriji zarote? Nam določeni akterji namenoma prodajajo brezvezne dokaze?

Ne morem si kaj, da na koncu ne omenim t. i. Paškega trikotnika. Na otoku Pagu naj bi pristali nezemljani in za/pod seboj na kamnitem področju pustili viden lik trikotnika. Po polumi neudobni hoji po ostrini in od poletne vročine razbeljenih kamnih sem si »trikotnik« (bralec naj bo pozoren na dvojne navednice) ogledal na lastne oči in si na svojo žalost moral priznati najbolj potratno pot svojega življenja. No, kakor koli že, za konec še nekaj za razmislek. Glede na to, da nam primanjkuje morja za uspešno trženje turistične ponudbe ob poletnih mesecih, bi se lahko zgledovali po sosedih in začeli tržiti nenavadne pojave. Sam bi prevzel vlogo plačanca ...

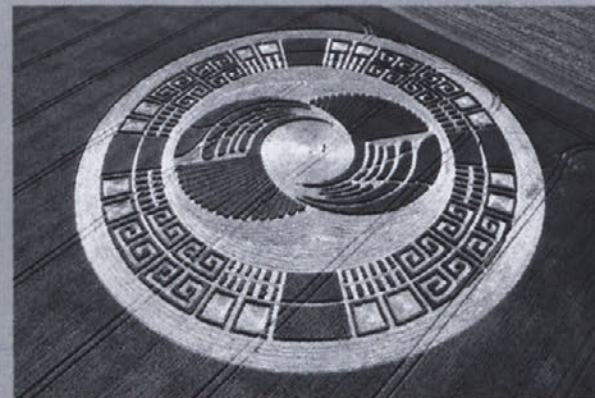
Končno se tudi v Sloveniji nekaj dogaja. 15. julija tega leta smo postali ponosni lastniki že drugega avtentičnega žitnega kroga, ki se je pojavil pri nas. Nestrpno pričakujemo tretjega v dolenski metropoli.

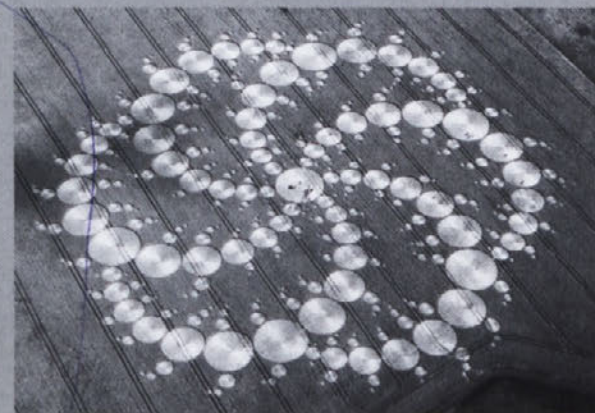
Prvi avtentični žitni krog v Sloveniji, Pečarovci, Murska Sobotica

Drugi avtentični žitni krog v Sloveniji, Pobrežje, Ptuj

Ene lepših in zapletenejših žitnih formacij

Ene lepših in zapletenejših žitnih formacij

Naša generacija nima povezovalne ideje

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

Novomeščan, študent 2. letnika filmske režije na AGRFT, dvajsetletnik. Iz njegove zbirke kratkih zgodb *Vevericam nič ne uide*, lani izdane pri založbi Goga, veje obremenjenost z izkušnjami lastne generacije. Iskren sogovornik razmišljajočega pogleda na svet, dober pripovedovalec. Prevodnik, skozi katerega na papir stečejo spoznanja, težave, značilnosti vrstnikov. Soočenje s krutim svetom in resničnostjo. Pisanje je zanj način samorazlage in dojemanja. Poslušša veliko glasbe, Pearl Jam na prvem mestu, ima široko glasbeno obzorje, na teden pogleda več filmov. Prihodnje leto izide njegov prvi roman. Najin pogovor je potekal v jesensko hladnem atriju Goge, sobota dopoldne.

Tvoja pisateljska žilica postaja poslanstvo, kam segajo začetki?

V zadnjih razredih osnovne šole in skozi gimnazijo smo vsi poskušali nekaj pisati. Pritegnila me je proza, lotil sem se kratkih zgodb, iz katerih so potem nastale Veverice.

O čem si pisal?

O stvarih, ki so se mi dogajale skozi šolanje, pretvoril sem jih v zgodbe. To niso dobesedni dogodki, vse je sestavljeno iz drobcev. Čas srednje šole se mi zdi kot hitra leta sprememb, čas formiranja osebnosti.

Praviš, da so se Veverice kuhale v tebi?

Nastajale so od drugega do četrtega letnika. Pisal sem postopoma. Ves čas sem se vračal nazaj, uspel sem ohraniti rdečo nit in preplet. Ta način pripovedovanja me zabava.

Veverice so simbol, tvoja knjiga jih je polna. Kako si prišel do njih, psihoanalitično, je samo prišlo na dan?

Nisem jih ravno nastavljal. Pišem, dokler se mi ne ustavi, nato začnem razmišljati. V nadaljevanju nastavke uporabim in dodelam.

Za stvari, kot si jih zapisal, je potrebno predznanje. Sprašujem se, odkod tako zrel pogled na življenje, distanca do lastne generacije?

Lastno generacijo imam rad, sem njen del. Tudi sam sem šel skozi vse osnovne najstniške postaje, imam celo občutek, da ne bom nikoli povsem odrasel. Določenih stvari ne moreš sprejeti, zato se jih različno lotiš. Nekateri želijo čimprej pozabiti in preživeti, drugi se vržejo v droge, alkohol. Sam sem se izvelkel s pisanjem.

Kaj si potem, strelovod, vest generacije?

Ne vem. Ko se ozrem na Veverice, je to najboljše, kar sem bil takrat sposoben napisati. Včasih me še vedno prime, da bi moraliziral. Mogoče je to napaka. Povem zgodbo, nekdo se v njej najde. Lahko jo prebere kot štorijo ali poizkusi izvleči kaj več.

Kritičen si. Omenjaš šolo, cerkev, presojaš okolje, družino, brezbriznost, odtujenost. Kaj je vse to prignalo v zavest šestnajstletnika? Obremenjenost, cankarjanski kompleks, naturalistični pristop?

Nekaj je že v splošni slovenski zavesti. Nisem se hotel lotiti najbolj osnovnih najstniških tem, recimo lika, ki žura, se drogira, izgubi prijatelje. Gledam veliko filmov, berem, hkrati se znotraj mene gradi neki najbolj ustrezní svet. Našel sem se v zgodbah, ki niso najbolj običajne.

To je »film noir«.

Recimo. Nad »črnim filmom« sem zelo navdušen. Večkrat kdo omeni, da se moje zgodbe berejo kot film. To se mi ne zdi nič slabega. Rad imam filme, zato imam vizualni pogled. Med pisanjem mi v glavi teče film.

Velika popularna gibanja so minila, celo za grunge kot zadnjo veliko rock zvrst smo bili premladi. Ostanesh nekako v zraku, pri vrstnikih opažaš, kako hitro se spreminjajo in prilagajajo. Hočejo ti vsiliti določene trende, zato si zmeden. Če hočeš nad to, spoznaš, da nimaš oporne točke.

Še vedno se sprašujem, kaj žene najstnika k tako pesimističnemu pogledu; obsedenost s smrtjo, deviantnost, zaznamovanost. Praktično smrt povsod nastopi kot katarza, liki šele potem spoznajo resnico?

Ne vem. Mogoče gre res za najstniške teme.

Darkerske?

Ja, darkerske! V srednji šoli smo se razdelili in spopadli s svetom. Eni so šli na nivo popa, če uporabim glasbene oznake, upoštevali trende, drugi so te povsem zanimali, zašli v metal in darkerske vode. Mene ni pritegnila nobena od strani, sta me pa obe očarali.

Gre za vpliv pop kulture?

Zanimivo postavljeno. Naša generacija ni imela neke povezovalne ideje. Velika popularna gibanja so minila, celo za grunge kot zadnjo veliko rock zvrst smo bili premladi. Ostanesh nekako v zraku, pri vrstnikih opažaš, kako hitro se spreminjajo in prilagajajo. Hočejo ti vsiliti določene trende, zato si zmeden. Če hočeš nad to, spoznaš, da nimaš oporne točke. Izgubljen si.

Je to sedanjí ali takratní pogled?

V bistvu še sedaj ne vem, kaj točno hočem. Kot študent opažam, da tudi pri študentski populaciji ni drugače. Se vedno vlada nezanimanje, protestiramo le, ko je v igri denar. Ni družbene zavesti. Borimo se le za cepejše bone, nihče ne išče globljega vzroka. Študij dojemamo kot zabavo, po kateri se začne življenje. Jaz tega nočem. Groza me je ta leta zabiti. Sistem je spretno zgrajen. Včasih so mlade zatirali, nato so ugotovili, če nam bodo dali vse, se bomo sami postavili na tračnice in šli dalje. Potem, še preden se zaveš, je vsega konec, si odrasel. Ravno množica stvari, ki so nam na voljo, je zapor. To nas najbolj zatira. Ne mislimo na upor.

Usode junakov so delna osebnostna projekcija. Se čutiš zaprtega, iščeš izhode? Gre za prelom, upor generacije?

Vsekakor ne gre za sprijaznjenost. Z mojim otroštvom je bilo vse v redu, se pa postavljajo druga vprašanja. Ko vstopiš v svet zunaj družine, zoriš. Skušaš se iztrgati, veriga popušča. Vsa doživetja so na različne načine travmatična, prizadenejo te. Sem precej občutljiv, začel sem raziskovati, kako se to kaže navzven. Imam dobre prijatelje, vendar sem mogoče podzavestno iskal nekoga, ki bi se mu lahko resnično odprl. Tega nisem mogel nikoli speljati do konca. Potem sem ustvaril imaginarne like, s katerimi sem pretresel stvari. Najprej v tebi živijo kot nekaj nedoločljivega, potem ustvariš karakter in vanj preslikaš sebe. Zgodba je nekaj univerzalnega, brez nje človeku nekaj manjka. To se vidi od telenovel do visoke kulture. Povsod je prisotno pripovedništvo. Vendar to, kar se

gredo s temi reality showi, je strašljivo. Resničnost je postala zgodba, začeli smo spremljati usode podpopovprečnih oseb. Zgodba mora biti vodena, premišljena, vse se počne z razlogom. Ne moremo živeti samo resničnosti, kaj bo ostalo, ne bo nihče več razmišljal?

Drugo leto izide tvoj prvi roman.

Camera obscura, mestoma je dosti bolj oseben kot Veverice. Zdi se, da me je selitev v Ljubljano zaznamovala močneje kot vrstnike. Na videz vsakodnevni dogodki in nova odgovornost so se začeli oblikovati v zgodbo. Še vedno govorim v prvi osebi. Junak išče kreativno preživljanje prostega časa, ne znajde se v svetu, med prijatelji, družino, študijem. Najde skupino, ki se odloči prosti čas preživljati drugače. Tukaj sem se začel igrati z resničnostjo. Ljudje ne potrebujejo več zgodb, ampak samo neposreden udarec, le to sem jim zdi zanimivo. Na osnovi tega razvijam zgodbo.

Kako poteka tvoj dan, pisanje zahteva čas in organizacijo?

Ko mi ljudje rečejo, da nimajo časa, to ni res. Časa je dovolj. Se ga pa da hitro uničiti. Kadar pišem, manj hodim ven, ostane mi večer, zame najbolj produktiven čas. Po deseti zvečer stvari kar letijo na papir. Sem poizkusil tudi podnevi, vendar ponoči gre bolje. Če si samodiscipliniran dnevno, ne rabiš napisati več kot stran ali dve. Leto ima 365 dni. V tem času imaš lahko pred seboj zajetno knjigo. Vmes je potrebno preverjati in čistiti besedilo. Včasih gredo karakterji v smer, katere ne pričakuješ. To je nekaj najlepšega, presenetiš sam sebe. Vsak dan je lahko nagrajujoč.

Literatura je tvoj sopotnik, dokument odrasčanja, rezultat iskanja in spoznavanja?

Definitivno. Nisem še stabilen, ne morem reči, to sem se naučil in tak je svet.

Tvoj slog spominja na filmski scenarij, tega si se moral neke naučiti. Kdo so tvoji vzorniki?

Veliko berem. Všeč mi je Stephen King, krasne so Carverjeve zgodbe, bral sem veliko fantazije in znanstvene fantastike. Uporabljam, kar sem v šoli spoznal od klasičnih avtorjev, postmodernizem, pomešano. Name so vplivali razni pesniki in pisatelji, vseč so mi japonski avtorji. Ko pišem, poslušam glasbo, stari rock, Emmylouja Harrisa, Leonarda Cohena, oče me je navdušil nad Bobom Dylanom.

Kaj pa ljubezen, v tvojem pisanju se pojavlja kot univerzalna prvina?

To je zelo globoka vez. Mogoče včasih idealiziram, prek nje spoznavaš tudi sebe. Če delaš stvari, ki jih nimaš rad, tudi iskrenosti ni. To so nadgrajeni občutki naših nagonov, zato sem še vedno prepričan, da ljubezen ni samo kemična reakcija v naših možganih.

Nejc Gazvoda: Camera obscura

... Navdušenje je bolj nevarna stvar, kot si kdorkoli predstavlja. Vsak dan na televiziji in v časopisih vidimo ljudi v reklamah, ki so navdušeni, navdušenje se nikoli ne konča, vedno je izdelek, ki ti odpre oči in je tako neverjeten, da je navdušenje nad njim samoumevno. Naj bo še tako zlagano, vseeno je ... navdušujoče. Ko tovrstno navdušenje, ki se ga hočeš nočeš priučiti, preneseš na nivo medosebnih odnosov ... takrat se začno take stvari, kot sva jih imela Bert in jaz, in take stvari, kot jih imamo jaz, Nika in Goran. Narava pa je tekom evolucije stvar obrnila na glavo, ker ima narava pač sprevržen smisel za humor – naše navdušenje nad človekom je rezultat njegove nedostopnosti. Skrivnostnosti. Nekakšnega zavračanja nas samih, naših idealov, naših pogledov na svet. Človek, ki nas navdušuje, je lahko tudi tisti, ki ga hkrati najbolj sovražiš. Ker njegov um ni eno s tvojim. Ker smo že tako nasičeni s kolektivnim mišljenjem, da skoraj nagonsko iščemo neko nasprotje sebi. In tako se uničujemo, ker gremo čez sebe, ker na grob način prebijamo meje naših lastnih moralnih omejitev. Kar je razburljivo. Hudiča, tudi vzburljivo (»Pizdun!«). Ampak samo do neke mere. Samo do neke mere ...

... »Nič se ne smejem, draga,« sem rekel in vlekli kovček iz avtomobila, hkrati pa s težavo dušil smeh.

»Samo...morala bi se videti.«

Svetlana je stala, z rokami uprtimi v boke, malce stran od mene in srepo gledala izpod čela. Bila je vsa umazana, polna blata. Ko sva se pripeljala pred domačijo njenih staršev, je odprla vrata in stopila ven, spodrsnilo ji je in padla je v gnojnico.

Bolj sva se bližala domačiji njenih staršev, bolj je bila tiha in zadržana. Hotel sem jo razvedriti na vse možne načine; božal sem jo po kolenu, jo žgečkal po vratu in poljubljal po ušesih, pa me je samo odrivala stran. V mestu je živela že kar nekaj let in sama si je služila denar s popoldanskim delom. Staršev ni obiskovala in nikoli mi ni hotela povedati, zakaj je temu tako.

»Če bi ti prinesel moj kovček, bi se še lahko uredila!« je zavpila. »Zdaj pa bom morala zaradi tvoje nemarnosti tako pred starše!«

»Lahko bi sama skrbela za stvari, ki jih nujno potrebuješ,« sem tiho rekel.

»Kaj si rekel?« je rekla in stopila poleg mene. Udarila me je po glavi. Pogledal sem ji v oči.

Vrgel sem kovček po tleh in zavpil ...

... »No,« je nadaljeval, »ta »kultek«, kot mu ti praviš, je nadgrajen alarm. Mogoče se zdi na prvi pogled nelogično,« je hlastno rekel, »ampak poslušaj dalje. Nikoli se nisem strinjal s tistim, kar je počela večina. Ta pasivnost, to sledenje. Ne gre za to, da bi se upiral proti sistemu, kajti sistem je itak popoln – če se le potrudiš, so ti omogočene vse dobrote tega sveta. Greš na srednjo šolo, se učiš in žuraš, greš na faks, se učiš in žuraš, nato pa si tako poln vsega, da se poročiš, zaplodiš nekaj otrok in vlečeš plačo, ki jo zapravljaš za karkoli te že zanima. Vse to je lepo in prav. Ampak alternative ni, kajti tudi alternativa je le nek sistem – lahko ne hodiš v službo in si anarhist in upornik, ampak v socioloških knjigah si omenjen v dveh stavkih, ki povedo vse o tebi. Lahko si umetnik, ki je kritičen do oblasti in načina življenja svoje generacije, ampak tudi tako postaneš le nek trend, kateremu sledijo neki, ki so se odločili slediti trendu drugačnosti. Biti drugačen je le izgovor za to, da se lažje definiraš. Drugačnosti pa ne moreš definirati. Naše življenje je sestavljeno iz vnaprej pripravljenih kock, ki nam jih servirajo na vsakem koraku. Naša življenja sploh niso več naša. Vse je en kolektiven smernik, iz katerega vsak pobere tisto, kar mu je najbolj všeč. In večina si je izbrala, da si maši čas med plezanjem do službe s tem, da se ne obremenjujejo s takimi vprašanji, ampak vse noči, ki so najbolj zahrbtnje za postavljanje vprašanih, preprijejo in preplešejo. In tako dan za dnevom.« ...

Roman Nejc Gazvode Camera obscura bo izšel pri Založbi GOGA, predvidoma februarja 2006.

p.p. >>> sprehodi se po svojem parku

Rubrika p.p. >>> sprehodi se po svojem parku je namenjena prispevkom bralcev in zainteresirane javnosti; polemikam, odzivom in odprtim pismom. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja prispevkov, v kolikor ti presegaš vsebini primerno dolžino. Pišite na naslov: Park, Glavni trg 6, Novo mesto ali park@park-on.net

Grmski kralji (0 novomeškem ZVKD)

Če se ozremo v bližnjo ali daljnjo zgodovino, ugotovimo, da Novomeščani s kralji nismo imeli kaj dosti opraviti. Živeli sicer smo v raznih kraljevinah in podobnih sistemih, vendar svojega, novomeškega kralja nikoli nismo imeli. Tako je še toliko bolj zanimivo dejstvo, da ga bomo vendarle dobili oziroma ga že imamo. In to ne enega, temveč več! Lahko celo rečemo, da imamo opraviti s pluralno kraljevino, kar je, politološko gledano, svojevrsten unikat! In o čem pravzaprav gre?

Naše lepo industrijsko mesto se ponaša z enim samim gradom, in sicer na Grmu, nekateri ga imenujejo tudi gradič, drugi dvorec. Grmski grad je zanimiv zaradi lepe lege, praktično na vrhu hriba, obdaja ga manjši park, do njega pa vodi kostanjev drevored. Grad je v neposredni bližini centra mesta in hkrati na mirni lokaciji. Jasno, da so si to zeleno oazo miru in zelenja izbrali z izjemo nujnih vzdrževalnih del prepovedani. Vendar ne pozabimo, da imajo nekateri Kralji nadzakonsko moč in da zanje zakoni, odloki in podobna zavezujoča pravniška navlaka pač ne veljajo.

Leta 1994 so se preselili na grad in, kot se spodobi za dobrega gospodarja, takoj začeli obnovitvena dela na gradu in v njegovi okolici. Tako se je spremenilo parkirišče v park, obnovili so škarpe, postavili ogrado proti nezaželenim sosedom – Revozu, podrli nekaj stavb, obnovili kleti in spremenili namembnost v restavracijske delavnice, pred kratkim so kulturno ozaveščeni Kralji odprli razstavišče v vnovič odprtih in zastekljenih arkadah ter podobno. Prav tako se zglede vzdržuje park in ostanki nekdanjega sadovnjaka, vse to še iz časov, ko je v gradu kraljevala kmetijska šola. Morfološka celota Grm, kakor se učeno imenujeta grad in okolica, je vsekakor pridobila lepšo zunanost, kar je vredno vseh pohval.

Vendar je, žal, ozadje vsega dogajanja na gradu bistveno drugačno in daleč od pohvale vrednega. Kralji so namreč vse zgoraj naštetih gradbene posege izvedli na črno, dovoljenje so imeli le za adaptacijo dela pritličja gradu. Navadni smrtniki si tega seveda ne moremo dovoliti, še posebej če za celotno območje še dandanes ni izdelan ureditveni načrt in so vsi posegi z izjemo nujnih vzdrževalnih del prepovedani. Vendar ne pozabimo, da imajo nekateri Kralji nadzakonsko moč in da zanje zakoni, odloki in podobna zavezujoča pravniška navlaka pač ne veljajo.

Med drugim so zelo zanimive finance. Po podatkih ministrstva za kulturo so nas Kralji od leta 1994 do 2002 stali celih 184.000.000 SIT, ki so bili porabljeni za najemino, in 116.000.000 SIT, ki so bili porabljeni za financiranje obnove gradu in okolice, skupaj torej celih 300.000.000 SIT. Ta znesek ne vključuje nobenih projektov, osebnih dohodkov, nagrad, stroškov materialov itd. Ta denar je bil porabljen le za to, da Kralji lahko bivajo v gradu in ga obnavljajo. Finančnih poročil za leto 2003, 2004 in 2005 pa ni, ker na ministrstvu za kulturo zagotavljajo, da v teh letih Kralji v grad niso vlagali.

Do tukaj še nekako razumemo, saj je grad obnovljen v obče dobro, problem pa se pojavi, ko preverimo, kdo je pravzaprav lastnik gradu Grm. V zemljiški knjigi je kot lastnik zapisan IMV holding, d. o. o., ki pa se je leta 2002 olastnil in se preoblikoval v IMV HOLDING, d. d., lastniki te družbe pa so različne investicijske družbe: ATENA 21,6%, KS SKLAD 4,4%, KS-SKLAD 2,10%, KS 4,9%, Slovenska razvojna družba 20% in še nekatere ostale investicijske družbe z manjšimi deleži.

Če torej nekoliko poenostavimo, je grad pravzaprav v lasti delničarjev, torej v zasebni lasti. Se pravi, da so vsa sredstva, ki so jih Kralji vložili v grad, pravzaprav sredstva, vložena v zasebno lastnino (116.000.000 SIT). Tu bi bila smiselna razprava o porabi oziroma vlaganju proračunskega oziroma našega, davkoplačevalskega denarja. Verjetno so lastniki gradu to tudi ugotovili, saj se, po nepreverjenih informacijah, grad prodaja, kot glavni kupec pa se v medijih vseskozi pojavlja - kdo drug kot ministrstvo za kulturo in MO Novo mesto, kar pomeni, da bo grad kupil proračun, torej mi. Seveda bi bil grad nekoliko cenejši, če ne bi Kralji zadnjih deset let vanj vlagali!

Da pa bi si Kralji nekoliko oprali roke pred ljudstvom, so z neverjetno hitrostjo pripravili nov predlog odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov v mestu Novo mesto, prvo branje v mestnem svetu (julij 2005) je šlo gladko skozi, javna razgrnitev je potekala po hitrem postopku (celih pet dni), jasno, na gradu Grm. Drugo branje odloka na mestnem svetu pa je bilo predvideno v osmih delovnih dneh po zaključku javne obravnave (statut MO določa tako hitro obravnavo v primerih elementarnih nesreč), neverjetna ažurnost je bila verjetno posledica predvidevanja, da ne bo podanih nobenih pripomb na predlog odloka, ali pa so se Kralji zbal prav tega, kar razkrivamo v Parku.

Za grad Grm predvideva odlok zelo stroga pravila o obnovi, če pa že, potem seveda samo s soglasjem Kraljev. Soglasje ni potrebno le za posege, kot so: sprememba namembnosti parkirišča v park, postavitev ograde proti kompleksu REVOZ ter za rušenje vrtnih lop in ut. Zanimivo, da so bili vsi ti posegi že narejeni, tako da odlok v bistvu legalizira črne posege v morfološki celoti Grm in na zelo prefinjen način tudi v prihodnje dovoljuje le posege, ki so samo v interesu Kraljev.

Ali če celotno zgodbo o odloku nekoliko poenostavimo: Kralji pripravijo predlog odloka, mestni svet ga sprejme, saj praktično ni pripomb, če pa so, jih na kolegiju obravnavajo Kralji, ki mestnemu svetu o njih poročajo (na javni razgrnitvi so bile podane pripombe le za dve parcelni številki), po sprejetju odloka pa imajo vnovič vse vaje v rokah Kralji, saj so edini pristojni za izdajo soglasij. Če je investitor Kralju nesimpatičen, mu ta pod pretvezo razno raznih strokovnih smernic pač ne bo dal soglasja.

Znano pa je, da so naši grmski Kralji močno oddaljeni od podjetnosti in sodelovanja v smislu revitalizacije in razvoja podjetij, kar govori o dejstvu, kot so: popolna stagnacija razvoja Glavnega trga (z izjemo Müllerja), mrtva Kandija, kjer investitorji dobesedno bežijo od podirajočih se stavb, in problem stare vrtnarije na Grmu, ki so jo Kralji v novem odloku predvideli kar za rušenje in tam predvideli park. Dejstva, kot so zemljiška knjiga in več kot 260 m² stavbnega zemljišča, sprememba statusa parcele in povzročitev neposredne gospodarske škode mestu, pa Kralje ne zanimajo. Verjetno so zanje vprašanja, kdo polni državni in občinski proračun, ki pokriva vse njihove stroške, popolnoma trivialna. Gotovo ne zaščitene in razpadajoče stavbe v Kandiji in na Glavnem trgu, še najmanj pa območje gradu Grm.

Sam pa jaz, podanik in odvisnež od Kraljeve volje, ki že enajsto leto pijem bitko za revitalizacijo stare vrtnarije, neverjetno nejeveren in izzivalen, da se sploh spuščam v tovrstne analize in raziskave Kraljevih dejanj, verjetno si s tem kopljem lastni grob, saj za Kralje, ki imajo v Novem mestu neverjetno moč in nenazadnje tudi oblast, ni ovir ali zakonov, ki bi jih bili dolžni spoštovati.

Naj še zaključimo v monarhističnem duhu: vzklik »Naj bog živi Kralja!« ne moremo uporabiti v našem primeru, ker so naši Kralji nekoliko rdečkasti, zato spustimo boga, saj so gospoda grmski verjetno tudi nad njim. Naj živi Kralj!

Aljoša Vrbotič, Novo mesto

Poletje presežkov

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

Večji del naših mavrično rumenih medijev je že zgodaj spomladi trobil o rekordno vročem dolgem poletju, pa sem ob napovedi novomeškega prireditvenega poletja menil nekaj podobno nespodobnega. Večni in neumorni mestni prireditelj je nekaj pleteničil, kako se bo vse poletje na Glavnem trgu nekaj dogajalo, pa še sam ni vedel, kaj. Kislo sem mu kimal in pričakoval neki zmazek, vendar so na srečo pobudo prevzele mlajše sile in v mestu je bilo ne glede na muhasto vreme poletje pestro. Delavnice, festivali, koncerti, predstave, razstave, literarni večeri, vsega je preveč za naštevane, tukaj se dotikamo le izstopajočih kulturnih dogodkov med staro in novo sezono izhajanja našega Parka.

Začetek je bil udaren, na zadnji šolski dan se je v LokalPatriotu odvila v vseh pogledih zabava sezone. Še več, nostalgichen nastop Mercedes banda je pritegnil generacije ljubiteljev pravega rock'n'rolla, obiskovalce bi lahko zvrstil v novomeški rockerski Kdo je kdo? Na prehodu v julij je mesto kmalu za tem spet obiskal ulični festival Rudi Potepuški. Veliko je obetal, Glavni

trg naj bi postal plaža, pa je sredi ceste samevala le zaplata peska s kanglico in lopatkama. Dosti boljše se je izkazal s predstavami. Nato smo v Gogi slišali predstavitev Norca, plošče Marka Boha in Aleša Hadalina. Istočasno je potekal Rock Otočec, spet dobro obiskan, kar je žal edini presežnik, ki ga namenjamo tej nekdanji ugledni prireditvi. Sel je mimo brez pretresov kot nekakšna oda blatu. Glasbeno ni prinesel ničesar novega, od že tolikokrat slišane, je odstopala le peščica. Kot kaže, postaja Rock Otočec - na predvečer lastne tridesetletnice, če štejemo še festivale pred sedanjimi prireditelji - s to poudarjeno slovensko noto vse bolj narodnozabavna rock veselica z vsemi atributi, pri katerih je glasba še najmanj pomembna. Tudi letošnja inscenacija z Lojzeto Slakom je zgolj potrditev te usmeritve. Naslednjič lahko z izgovorom o tujih predragih bendih pripeljejo Čuke ali podobne jodlarje. Z maligani podprto občinstvo bo zagotovo pritegnilo znanim radijskim napevom.

Sicer julij ni bil tako prireditveno nabit kot avgust. Omenjamo le še literarna večera z

Milanom Deklevo in Barbaro Korun ter francoski trio Les soeurs Kousinovich, s harmonikarico staro novomeško znanko. Vse tri dogodke smo spremljali v atriju knjižarne in galerije Goga, brez katere bi bil poletni mestni utrip šibkejši.

Tudi avgust je zaznamovala vrsta prireditev. Med prvimi Fotopub, na žalost je preminil filmski festival Sniff, potem Jazzinty, ki je postregel s samimi presežniki tako po glasbeni kot udeležbeni plati. Višek vsega nista bila le koncerta The Fool Cool Jazz Orchestra in Vlatka Stefanovskega, ampak predvsem predavanje zadnjega v glasbeni šoli. Izstopil je tudi jam session s člani Moveknowledgea, Od Francina možganov, Ntokom, Milesom Griffithom, Sandro Tomović, Igorjem Bezgetom, Igorjem Lumpertom, Juretom Puklom, Danielom Noesigom, Galom Gjurinom. Nepozabna vhrunska norija z energično glasbo, polno groova, obratov, soliranj, duetov, dvobojev. Ntko in Miles sta se popolnoma ujela in izkričala prek tretje ure zjutraj.

Delavnico stripa Stripina so letos izvedli že drugič, medtem se je vreme toliko uneslo, da

smo na prostem dočakali Poletni festival glasbe in poezije z Vladom Kreslinom ter Livijem Morisinom. Oba sta izzvenela precej medlo in predvidljivo. Pestrejši je bil drugi večer, na katerem se je odvijalo medgeneracijsko srečanje z vnovič vstalim bendom Rudolfovo. Skupina seveda ni več to, kar je bila, ne vem tudi, od kod zamisel, da jo postavijo ob bok kričavemu Tulu Furlaniču, jasno, da so se nekateri takoj prehladili, kdo se ne bi. Nastop je bil sicer posut z nekaj starostnimi pegami, drugače nostalgično nepozaben. Glasba, ki je zaznamovala Novo mesto in ga vnovič vzburla. Take množice tako različnih obrazov ni v center mesta že dolgo pritegnilo. Ob teh dogodkih so se skoraj sramežljivo zvrstile še prireditve neprepoznanih Novomeških poletnih večerov. Med obema najavama festivalov je bilo kar nekaj zmede in neuskkljenosti, pridružil se je še gostujoči študentski festival Stunf.

In prišel je september, začela se je šola, še vedno je bil zanimiv atrij Goga; literarni večer s Smiljanom Trobišem, koncert BRGS Time je bil pravo odkritje, večer s pesnico Stanko Hrastelj

prijeten in za konec sezone še predstavitev monografije Branka Suhaja.

V razstavišču na gradu Grm so jesenski del sezone začeli z razstavo obnovitvenih del na cerkvi Marije Vnebovzete v Straži. Poučne so bile otvoritvene besede generalnega direktorja direktorata za kulturno dediščino ministrstva za kulturo Damjana Prelovška. V skladu z dolgim nazivom je izjavil: »Sele cerkev nas je civilizirala, in če je ne bi bilo, bi mi še danes živeli v jamah.« Mimogrede, v začetku jeseni so pri gradnji avtoceste pod temenom Karteljevskega klanca bolj po naključju našli dva rimska obcestna napisna kamna, ki v sozvočju s to izjavo sodita v čas jamskih ljudi!

V mestu je bilo zaslediti še nekaj resne znanosti. Konec julija so se končala sezonska arheološka izkopavanja na Kapiteljski njivi na Marofu, del arheološke aktivnosti je bilo zaslediti v zgodovinskem mestnem jedru, z jesenjo so arheologi začeli dela v Kronovem. V prvi polovici septembra sta Knjižnica Mirana Jarca in Gradska knjižnica Ivan Goran Kovačić iz Karlovca v hotelu Krka organizirali strokovno

srečanje Knjižnica - igrišče znanja in zabave s podnaslovom Splošne knjižnice in prosti čas. Za konec meseca smo v kapiteljski cerkvi poslušali nastop domačega Komornega orkestra Tartini in oktober je bil tu.

Jesen je prinesla tudi dve odmevni razstavi v Galeriji Krka, predstavili so čuteča dela novomeških umetnic Urške Nine Cigler in Nataše Mirtič. Seveda ne moremo mimo ponudbe LokalPatriota, ki je solidno začel šesto sezono. Praktično ni več zamud in zadnjič je Suki postregel celo z arašidi. Z gledališkim in glasbenim abonmajem je mestno kulturno ponudbo popestril še Kulturni center Janeza Trdine. Obhajal je desetletnico in prav sifzofsko se trudi s filmskim abonmajem Kino dvor predstavlja v Domu kulture.

Poletje je torej bilo vroče in vroča je že jesen. V Novem mestu ni dolgčas!

park: info

Ves mesec na ogled

David Krančan: Klavn, likovna razstava, do 1. decembra, GOGA

Četrtek, 10. november

Južna kitajska - potopisno predavanje. Potopisno predavanje Radovana Riedla. Južna Kitajska, obogateno s 300 barvnimi diapozitivi. 18:00, Knjižnica MJ, vstop prost.

Fantom iz opere - filmski četrtek. Režiser: Joel Schumacher. Scenarista: Joel Schumacher, Andrew Lloyd Webber. Igrata: Gerard Butler, Emmy Rossum ZDA, Velika Britanija, 2004. Mlada Christine Daae živi v mogočni starinski operni hiši. Njen kristalno čisti glas pozna le skrivnostni Fantom, nadarjeni glasbeni genij, ki se skriva v gledaliških katakombah in draži umetnike ter drugo gledališko osebje. 20:00, Dom kulture.

Prozni mnogoboj - literarni večer. Založba GOGA v sodelovanju s Študentsko založbo/Beletrino v okviru Festivala zgodbe - Fabula organizira natečaj za najboljšo kratko zgodbo, imenovan Prozni mnogoboj. Festival bo potekal po celi Sloveniji, eden od literarnih dogodkov pa bo tudi v Klubu LokalPatriot. 20:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

Petek, 11. november

CVIČKARIJA MARTINOVANJE - etnološki in enološki večer. Na tradicionalnem dogodku se bodo predstavili dolenski vinogradniki ter rokodelci, povezani z vinogradništvom. 19:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

Reborn (Sibenik)/crust/metal - Disaster (Sibenik)/crust/grind - Going Off (Kočevje)/hc/punk - Tavzent Roza (Dolenjske Toplice) - rock'n'roll. Organizacija: DRPN. Leglo, 21.00.

Sobota, 12. november

PESEM POVEZUJE - koncert. Koncert MePZ Pomlad. 19:30, KC Janeza Trdine.

MOVEKNOWLEDGEMENT - koncert. Po odličnem prvencu Sun Sun (Goga, 2003) se Muveki vračajo z novo ploščo Ant people (Kapa, 2005). 22:00, Klub LokalPatriot, 600/900 SIT.

Ponedeljek, 14. november

KEN LUDWIG: TI NORI TENORJI - gledališka predstava. Režiser: Jaša Jamnik. Igrajo: Kristijan Ostanec, Dunja Zupanec, Nenad Tokalič, Vlado Novak, Alenka Čilenšek, Ivica Knez, Mojca Simonič, Sonja Blaž. Drama SNG Maribor. Sodobni ameriški dramatik in režiser Ken Ludwig, po poklicu odvetnik, je avtor številnih broadwayskih uspešnic, največji uspeh pa je doživel s komedijo Ti nori tenorji, ki jo je napisal leta 1985. Dogajanje je postavljeno v zakulisje gala premiere Othella v clevelandski operi leta 1934. 19:30, KC Janeza Trdine, 1.700/2.500 sit. Disco volante - otvoritev fotografske razstave. Tokratna fotografska razstava avtorja Gregorja Sečna predstavlja serijo fotografij, ki posegajo v območje abstraktnih fotografij, in sicer v makro načinu. Avtor se v projektu osredotoči k minimalističnemu pogledu na vodo v obliki posamičnih kapljic. Z domiselno igro svetlobe jih navdihne z barvo in utelesi v privlačnih kompozicijah. 20:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

Torek, 15. november

ZASTAVA - MESTNA STRAŽA - GODBA, ZAIGRAJI! - vodena razstava in predavanje. Ob 17. uri javno vodstvo po razstavi z avtorico Majdo Pungerčar; ob 18. uri pa predavanje Eve Illec. Restavriranje zastave novomeške garde iz leta 1875. 17:00, Dolenjski muzej, vstop prost.

Ken Ludwig: Ti nori tenorji - gledališka predstava. (Opis dogodka glej zgoraj.) 19:30, KC Janeza Trdine, 1.700/2.500 sit.

Sreda, 16. november

UMETNOST V ČASU INTERNETA IN INTERNET V ČASU UMETNOSTI - predavanje. Anekdotno predavanje klasika internetne umetnosti, posvečeno zgodovini ter relativno malo znane umetniške prakse. Obogateno z barvnimi ilustracijami in dialogom. 20:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

Četrtek, 17. november

VPRAŠAJ ME! - knjižna čajanka. Knjižna čajanka je poimenovana po poučni knjigi s področja naravoslovja. Poudarek knjižne čajanke bo na poučnih knjigah z različnih področij pa tudi na pritočnikih iz skupin »ročna dela«, »družabne igre« ipd., ki nudijo vrsto predgovor, kaj početi v prostem času, in prinašajo navodila, kako to početi. Predava in svetuje Slavka Kristan. 10:00, Mladinska knjiga, vstop prost.

Čarovnica Hillary gre v opero - gledališka predstava. Režiserka: Branka Nikl Klampfer, igrata: Mateja Pucko in Alenka Čilenšek,

Drama SNG Maribor. Čarovnica Hillary med poslušanjem radia izve, da je bila izžrebana za dve brezplačni vstopnici za ogled opere. To jo povsem zmede, ker ne ve, kaj opera sploh je. 17:00, KC Janeza Trdine, 900 sit.

Plesoča brazilijska - potopisno predavanje. Predavajo: Petra Potočnik in Romana Lap. 20:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

info

Sobota, 19. november

DOBRODELNI BAZAR IZDELKOV OTROK ZA POMOČ JOŽICI - dobrodelna prireditve. Organizator: Območno združenje RK Novo mesto. 10:00, avla KCJT, vstop prost.

Ponedeljek, 21. november

KETZ, LIPOVŠEK, GOLNER - koncert. Večer biserov romantične komorne glasbe v izvedbi vrhunskih domačih in tujih umetnikov. Na sporedu bodo dela A. Dvořaka, R. Schumanna in R. Straussa ter sloviti Brahmsov Trio za klavir, violino in rog. 19:30, KC Janeza Trdine, 1.900/2.700 sit.

Četrtek, 24. november

BOGO KOMELJ - OB DEVETDESETLETNICI ROJSTVA - predstavitev monografije.

Na prireditvi bodo sodelovali: Bogdan Osolnik, dr. Mišek Komelj in pesnik dr. Miklavž Komelj. Sledilo bo slavnostno odprtje razstave o Bogu Komelju, nestorju dolenskega knjižničarstva. Prireditve smo pripravili ob dnevu slovenskih splošnih knjižnic. 18:00, Knjižnica MJ, vstop prost.

Debi večer: Hit by plane - koncert. Skupina Hit By Plane prihaja iz Ljubljane. Sestavljajo jo bivši člani skupine Dreamwalk in podmladek, kar poleg odsrkih izkušenj prinaša tudi svežino. Sami zase pravijo: »Our music is not just something to keep your ears busy, we are here to keep you guessing!« 21:00, Klub LokalPatriot, vstop prost.

Petek, 25. november

DURHMARSH - koncert. Skupina je delovala v letih od 1995 do 2002. S svojim, takrat progresivnim crossover stilom so odigrali prek 300 koncertov, izdali prvenec Green, nastopili kot predskupina bandom Clawfinger in One minute silence (Hala Tivoli, 1998) ter Guano apes (Zvok šok - Ptuj, 1999). Nastopili so na Rock Otočcu 1997, 1998 in 1999, Cvičkarjih v Ljubljani, v Orto baru, v televizijski oddaji Pomp. Večina jih najbolj pozna kot sooblikovalce himne Rock Otočec (Raj je raj). Durhmarsh sestavljajo: Janez Verbič - Javer (vokal), Marko Grubar (bobni), Uroš Kušljan - Leon (bas), Boštjan Grubar (klaviature) in Robert Grubar (kitara). Večer bo nadaljeval DJ Chana, predskupina Blindfold. 22:00, Klub LokalPatriot, 600/900 SIT.

Ponedeljek, 28. november

NOVO MESTO SKOZI ČAS - otvoritev razstave. 19:00, KC Janeza Trdine, vstop prost.

Sobota, 3. december

GUNCL FEST - Dan lutk v Novem mestu, Dom kulture, vse predstave na ogled brezplačno:

- OJOJ, BOLI. Režija, scena, reviziti: Natalija Herlec, Ksenija Ponikvar. Lutkovno gledališče TRI. Čenča ima zelo rada slaščice. Rojstni dan je krasna priložnost, ko se slaščic lahko napoka do vrha. Toda sedaj jo boli zob. Po mnogih poskusih, da bi omilila zobobol, ji ne preostane drugega, kot obiskati zobozdravnika. Primerno za otroke od 2. leta dalje / Trajanje 30 minut. Ob 10. uri

- Svetlana Makarovič: SAPRAMIŠKA. Režija: Nace Simončič. Lutkovno gledališče Ljubljana. Primerno za otroke od 3. leta dalje / Trajanje 45 minut. Ob 16h.

- KALEJDOSKOP (stanje sobivanja). Režija: Matevž Gregorič. Lutkovno gledališče Koruzno zmo. Besedo moško žensko, se ne sme razumeti samo na biološkem področju, v povezavi s posameznikovim spolom; razumeti ju je treba tudi na višji in širši ravni. Primerno za odrasle / Trajanje 45 minut. Ob 20. uri

BRGS Time,
Jaka Berger-Samo Šalamon,
Atrij Goga, 2.september

Letos so se skozi Novo mesto zapodili številni jazzovski dogodki in priznati moram, da sem tokrat skoraj več dobrega jazz kot v Ljubljani slišal prav doma. Zadnji koncert v letošnjem poletnem nizu se je zgodil na pobudo našega nadobudnega bobnarja Jake Bergerja, ki se je odločil za samostojni projekt, v tem primeru ploščo Brgs Time, in k sodelovanju povabil ta čas vodilnega mladega in že mednarodno dokaj uveljavljenega mariborskega kitarista Sama Šalamona. Naj na tem mestu opozorim na Šalamonov odlični zadnji album *Ela's Dream*, ki je dobil laskave mednarodne ocene. Samo se je vabilu radodarno odzval ter skupaj z italijanskim bas klarinetistom in alt saksofonistom Achillejem Succijem pomagal Bergerju posneti glasbeni prvenec, ki sta ga kitarist in bobnar le v duetu premierno predstavila v atriju Knjigarne Goga. Glasbo, deset skladb za ploščo, je napisal Jaka Berger, kasneje je posredoval s številnimi sugestijami, harmonijami in izkušnjami še Šalamon, tako si avtorstvo delita. V osnovi naj bi šlo za svobodno obliko jazz, skladbe imajo skupen okvir; uvod, temo, prostor za improvizacijo in zaključek. Veliko je spontanega glasbenega dogajanja in prav ta odlika je prišla tokrat lepo do izraza. Enourni nastop je prinesel sodelovanje dveh glasbil, njun preplet, različne ritme od swinga do balkana. Samo Šalamon je bil naravnost izvrsten. Njegova tehnika, glasbena barvitost, eksperimentiranje, sama zvočnost so enkratni. Je iskren glasbenik, sedaj že dokaj izkušen in samozavesten. Kot tak za Bergerja nedvomno pomeni velik izziv. Jaka Berger, ki sodi v prvi podmladek novomeškega jazzovskega prizorišča, me je pravzaprav prijetno presenetil, kljub temu da sem ga že večkrat slišal. Od kvarteta Od Francina možgani do raznih improviziranih zasedb in najinih redkih pogovorov. Ta večer se je sprva zdel nekoliko negotov, vendar se je kmalu izkazal za precej pragmatičnega in samozavestnega glasbenika. Njegovo obvladovanje bobnov je na visokem nivoju, ritem barva z malimi tolkali in zvočili, predvsem sem bil navdušen nad lirčnostjo. Pričakoval sem nekakšno free jazzovsko razbijanje, pa dobil izdelano glasbo, ritmično pestro, barvito ter domiselno zloženo in izvedeno. Vsekakor je nastopil Bergerjev čas. Z nestrpnostjo pričakujem njegovo ploščo Brgs Time, ki februarja izide pri ugledni italijanski založbi Splasc(h) Records, kar tudi nekaj pomeni.

Ocena: 5

Komorni orkester Tartini,
Kapiteljska cerkev, 27.september

Za razliko od ostalih večjih slovenskih krajev Novo mesto do nedavnega ni imelo komornega orkestra. Ima sicer straški pihalni orkester in simfonični orkester glasbene šole, pred dvema letoma se jima je pridružila še 16-25 članska zasedba, sestavljena iz poklicnih glasbenikov in študentov akademij, nekaj jih prihaja iz Slovenske filharmonije in orkestra RTV. Usmeritev orkestra je klasična, posega po delih od baroka do klasicizma, izvaja Bacha, Mozarta, Vivaldija ... in sodobno slovensko komorno glasbo. Umetniški vodja in dirigent orkestra je Aleš Makovac, študent 4. letnika sakralne glasbe in dirigiranja na ljubljanski Akademiji za glasbo, njihov skupni cilj je postati dober godalni komorni orkester, prerasti ljubiteljsko raven delovanja in ponuditi koncertni abonma, saj je orkester zmožen na leto pripraviti tudi po štiri povsem različne programe.

Ena izmed stopnic v nizu, ki vodi do tega

cilja, je bil njihov letošnji drugi koncert sezone, ki so ga po dveh uspešnih nastopih v Žužemberku in Vavti vasi imeli še v novomeški kapiteljski cerkvi. Spored je bil v celoti posvečen Mozartu. Januarja bo minilo 250 let od mojstrovega rojstva in leto 2006 bo po vsej Evropi Mozartovo leto.

Enourni spored so začeli s **Koncertom št.1 Antonia Vivaldija** in ga nadaljevali z Mozartovimi deli; **Adagio za angleški rog in orkester**, **Missa in C-Spatzenmesse** za orkester, zbor, orgle in soliste ter zaključili z večno **Ave verum corpus**, z godalno pihalnim orkestrom je sodeloval mešani pevski zbor Sv. Jakob iz Vavte vasi.

Program je bil oblikovan z mislijo na Mozartovo navezanost na italijansko glasbo. Orkester je z uglašeno izvedbo, visokim poustvarjalnim nivojem in solisti vsekakor navdušil polno cerkev, se pa postavlja pod vprašaj sama izvedba koncerta v tej častitljivi gotski stavbi. Kljub akustičnosti prostora kapiteljska cerkev s to svojo lomljeno osjo ne ponuja dobrega pogleda na prezbiterij z orkestrom, tudi zvok zaradi tega ostaja tam nekje sam zase, kot v nekem kotlu, iz katerega ne more. Dodatne ovire na prehodu v ladjo to le še poudarjajo, da ne govorimo o zboru, ki skoraj ni viden. Nežnejši deli skladb so bili temu primerno slišni, v ozadju pa je ostalo več glasbil, recimo orgle. Cerkev kot taka je seveda idealno okolje za izvedbo komorne glasbe, klopi pa so vseeno namenjene vsemu drugemu kot udobnemu spremljanju koncerta.

Ocena: 5

Elemental,
LokalPatriot, 30.september

In tako smo stopili v novo, šesto sezono Kluba LokalPatriot, ki je takoj na začetku prinesla nastop ugledne hrvaške sedemčlanske hip-hop zasedbe.

Kljub temu da se Elemental hvali s tremi albumi in njihov video vrtijo na onem bednem lokalnem nadomestku tudi vprašljivega MTV-ja, se mi je nastop zdel bolj na hop kot pa hip. Značilen predstavnik estradnega pop/r&b-ja z elementi rapa ima zelo malo skupnega s primerjavami, ki jih je napovedovala programska zloženka; namreč The Roots, Erykah Badu in celo nedosegljivi De La Soul. Bolj ustrezne primerjave bi našli kje bliže, v Velenju, recimo, ali pa v kontaktnih oddajah lokalnih elektronskih medijev.

Pojdimo po vrsti. Glasbeni recept skupine je preprost. Punci najprej malo zateglo pojejta, nato se zadeva razživi, odlična spremljevalna zasedba useka z ritmom in na to funky podlago se prilepi nekakšno repanje, ki pa bolj spominja na recitiranje aritmetičnih formul vrste: jedan i jedan jesu dva, ja sam mala vučica ... In tako kar dve uri skupaj, ves čas z majhnimi izjemami po enakem kopitu. Sicer sta oba MC-ja s spremljevalno pevko vred zavzeta, animirata občinstvo, mu ugajata, dajeta vse od sebe in tudi njun nastop je uigran. Besedila, v živo večji tel težko ulovljiva, znajo biti jezna, kritična, tudi ljubezenska, le končni rezultat izpade precej pogrošno. Zakaj? Zato ker vse zveni kot poceni kopija 2 Paca, Bigija, celo proslulega Eminema, če hočete, izgubljeno in pozabljeno v času, tukaj pa predstavljeno kot svetovno čudo! Pravega

hip-hopa z nepredvidljivo iskrivostjo, raznimi vložki, posegi po drugih glasbenih oblikah in reciklaži je bilo zelo malo.

Vokalni del zasedbe sicer spremlja izvrstna skupina štirih glasbenikov, ki delujejo in pridejo do izraza zgolj kot ritem sekcija, MC-ja jih praktično ne pustita v ospredje. Deležni smo bili le dveh(!) polovičnih kitarskih solov, instrumentalisti so se izkazali še v dveh skromnih reggae vložkih. Večji del tega pisanja bi drugače lahko namenili instrumentalni zasedbi; prvovrsten bobnar, basist, klaviaturist, na splošno slabo slišni, je barval in poudarjal glasbeno sliko, kitarist služil zgolj za ritem mašino; tako pa končujemo z ugotovitvijo, da je šlo za ritmično in energično uigrano zasedbo, MC-ja, ki ne znata izrabiti dobrih instrumentalistov, predvidljivo plehko glasbo, zadovoljno k plesu naravnano publiko ter uspešen zagon nove sezone.

Ocena: 3

Kanča, Kodža i Nebojša,
LokalPatriot, 15.oktober

»Če vaš otrok posluša glasno glasbo, se oblači v črno in pogosto gleda filmske grozljivke, je lahko že obseden,« nekako tako se je glasil vatikanski nasvet, ki so ga posredovali v večernih poročilih komercialne televizije. Oborožen s to mračnjaško srednjeveško doktrino sem stopal v zakajeni klub, v katerem so se zbirali častilci dvomljive glasne glasbe. Še kar dobro so ga napolnili, nakar je točno po vozmem redu naša ušesa in telesa, tudi strop se je tresel, z basovskimi vibracijami napadla šestčlanska skupina, ki prihaja iz beograjskega tranšžanrskega gnezda, iz katerega v Sloveniji dobro poznamo skupine kot Neočekivana sila, koja ..., Darkwood Dub itd. Večer pred tem je nastopila na Metelkovi v Ljubljani, na poti domov je delček lastne zgodbe pustila še v Novem mestu.

Zasedba se je zbrala leta 1991, za seboj ima štiri albume, ki jo glasbeno uvrščajo med sodobno usmerjene skupine, ki lasten izraz iščejo znotraj različnih oblik popularne glasbe, rocka, reggae duba, psihadelike in sodobne elektronike, čeprav je ta zadnja prisotna zgolj kot dodatna izrazna možnost. Klasični rock kvartet s pevcem in trobentačem je ta večer postregel z gradivom zadnjega izdelka, plošče *Prekidi stvarnosti*, in izbranimi temami prejšnjih albumov, nekaj je bilo klasiče, recimo nekakšna trance reggae izvedba Marleyjeve in Tosheve himne Get Up, Stand Up.

Zasedba je v izvedbi suverena, čeprav se na trenutke zazdi izgubljena znotraj prepletajočih zvočnih linij, kitarista zna zaštrikati na meji razglašenosti. Vse nosi hipnotični dub srčnega ritma, spojen z rockom, ki mestoma zavzema močno novovalovsko, celo punkovsko, svojevrstno nadčasno noto dodaja trobenta, močno prisotni pevec Oliver Nektarijevič predstavlja ost gonilnega ritmičnega motorja. Je precej mehkega glasu, blizu mu je vokalno fraziranje pokojnega Boba Marleyja, glasbo končno zabeli, čeprav jo različni instrumentalni pristopi pogosto zenejo od osrednje usmeritve. Dolge instrumentalne dele je mestoma dopolnjevala le blede brezidejna vokalna improvizacija, trobentač, ki bi lahko boljše posredoval, pa je stal pod odrom.

Popeljuje občinstvo se je dobro odzivalo, slabi dve uri glasbe sta ga navdušili, vendar je ves čas nastopa vladala neka distanca, ki je tudi solidno razpoloženi pevec in energično muziciranje nista uspela preseči. Kljub temu je glasni energijski preliv v naša čutila povsem uspel.

Ocena: 4

Ntko:
Dobrodelni koncert ob koncu sveta
Nika 2005

Naš domači mislec, brezkompromisni raziskovalec okolja, radikalni duševni interpret in hip hopovski prvoborec, glasnogovorec Miha alias Ntko je lastnemu nogometnemu vzdevku v čast zabil nov glasbeni gol. Njegov zadnji, po vrsti drugi album je, zapišemo z vso odgovornostjo, nekaj najboljšega, kar je dežela kislega vina dala svetovni in domači pop glasbi, tako idejno kot instrumentalno. Že uvod takoj daje jasno slutiti, da imamo pred seboj nekaj povsem novega, nov zvok in glasbeni pristop, posledek za razvajena ušesa. Ma kakšen hip hop, fantje, in zbralo se je nekaj resničnih asov, zvenijo kot kvintet pokojnega Milesa Davisa v najboljših časih nastajanja fuzije. Slišimo še r'n'b, jazz se meša z rockom, dubom, živa sočna glasba se kakofonično prelomi, okrepi s punkovsko energijo in udari z idejno nastrojenostjo, ki nas secira in postavlja pred lastne strahove in arhetipe. Razgalja našo zatohlo provinco, njeno zaslepljeno samozadostnost, samozadostnost, plehkost in zlaganost, »Slovenci ne skačejo, najraje klečijo,« je Ntkov zgovorni stavek.

Gre za nekaj najboljšega v tranšžanrskem pogledu. Ntkova pronicljiva besedila so opremljena z ustrezno nastrojeno glasbo, težko bi izpostavil komad, vsi so idejno/besedilno in izvedbeno/glasbeno močni. Ntko je našel lastnim sposobnostim in izrazu prilagojeno glasbeno podlago in prerasel prav tako precej visok nivo prejšnjega albuma Cesarjeva nova podoba. Njegov miseln verbalni tok je solidno podkrepjen in poudarjen. Biser na plošči, na prejšnji je bila to recimo Katja Plut, predstavlja otroška pripoved v značilni domači govorici, sneta iz Dorinovega filma Sence bližnjih prednikov, ki pokaže nasilje kot nekaj samoumevnega v našem podeželskem, z alkoholom prežetem okolju, preplet dolgih glasbenih linij spominja na nordijski jazz in krepi vzdušje.

Ntko ve, odkod prihaja in kam gre. Sam je avtor besedil, soavtor glasbe in priredb, oblikovalec ovitka. Pri projektu so sodelovali: Uroš Weinberger, Gal Gjurin, David Cvelbar, Igor Matkovič, Jaka Berger in gosta Matej Štolfa ter Murat. Posnetke je miksal Aldo Ivančič, kar ni zanemarljiv podatek.

Tudi ovitek je vreden pohvale, sicer le minimalistično zrisan s svinčnikom, je pa izčrpen. Navedeni so vsi potrebni podatki, dodatna razlaga besedil, poreklo. Vse na mestu. Plošča vsekakor vredna širše pozornosti. Čestitamo!

Delo: 5 / Oblika: 5

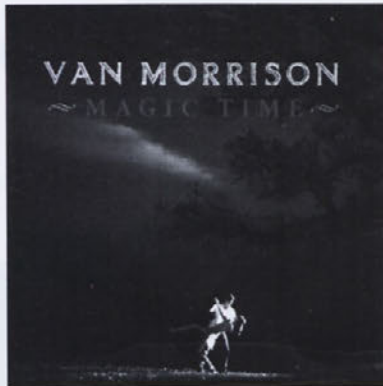
Na lepem prijazni mutant:
Potaplja se raj
Nika 2005

Kar nekaj let je minilo od kasnih sedemdesetih, ko sem pod svetlobo mokrega lightshowa Na lepem prijazni, ob Rudolfovem in Izviru, prvič slišal na odru menze Študentskega naselja v Ljubljani. Oni takrat odtrgani Andrej Trobentar, kasneje, so pravili, je pustil glasbo in postal akademski slikar, me je pritegnil z nenavadno »naravno-gozdno« poezijo, ki se je po sarkastičnosti spogledovala z nonsensi in domisljicami Marka Breclja in Iva Volariča-Fea.

»Sredi parka je sedel in golobom natresal kot bi po njivi sejal pšenico.« me je po četrto stoletja spet udarilo iz zvočnikov, podprto z rockom, ki diši po najboljših časih Jethro Tulla ali celo Franka Zappe. Kljub sodobni preobleki in vokalu Tinkare Kovač sem takoj vedel, da gre za Faetona, ki so ga včasih vrteli na radiu, in potem je sledila še Lisica ter kup glasbe, za katero še mislil nisem, da jo bom spet slišal. Glasba iz časov, ko je bil slovenski rock mlad in poln sporočil, napovedoval se je punk.

Začetki skupine NLP segajo v leto 1978, člani prvotne zasedbe so bili Andrej Trobentar, Vojko Aleksič, Tomaž Sršen, Roman Škraba in Polde Poljanšek. Skozi čas se je zasedba spreminjala, skupina pa bolj kot doma zaslovela po takratni skupni državi. Njihov Faeton je bil izbran za drugi single leta 1979 revije Džuboks, v Subotici so leta 1981 prejeli tretjo nagrado strokovne žirije za skladbo Masaž, tega leta so tudi prenehali delovati. Letos so se po štiriindvajsetih letih vrnil pomlajeni, v preobleki sodobne produkcije in spremljavi gostov. Sredi septembra je izšla plošča z vnovič posnetimi temami in nekaj nove glasbe. Pravzaprav gre za nadaljevanje avtorskega dela Andreja Trobentarija in Vojka Aleksiča, pri projektu še zasledimo imena: Toni Jurij-produkcija, David Arh-Trobenta, Tinkara (Kovač)-vokal in flavta, Oto Pestner-vokal, Stojan Kralj-bas in produkcija, Lado Jakša-saksofon itd. Kljub temu da je album skoraj polovično zapolnjen z instrumentalnimi skladbami, ki na trenutke delujejo monotono, poleg tega se ne moreš otresti občutka mašila, je najbolj razveseljivo, da je ostrina ostala. Plošča torej ni le dokument neke pozabljene glasbe, ampak precej živahen izdelek, skupek izvirnega izraza in koketiranja z raznimi smericami. Ime so seveda malce spremenili, NLP so po novem Na lepem prijazni mutant, nekaj starega kitarskega štrikanja pa je vseeno ostalo.

Delo: 4 / Oblika: 3

Van Morrison:
Magic Time
Polydor/Multimedia 2005

Določenih reči se človek skozi življenje navadi in potem brez njih težko shaja. Zame, na primer, med mnogimi stvarmi, je to glasba irskega mojstra modrookega britanskega soula in vokalne improvizacije Vana Morrisona. Poslušati sem ga začel kot gimnazijec in kmalu mi je povsem zlezal pod kožo. Tam nekje njegovih prvih deset albumov je neponovljivih, potem je začela njegova glasba vodeneti, pa sem mu odpustil, saj je zadnja leta spet oni pravi Van z glasbo, polno soul občutja, jazzy in bluesovskih elementov, njegov vokal spet zazveni kot nenadomestljivo glasbilo. Spet ponuja svežo glasbo, včasih energično, drugič lirično izpovedno.

Možaka zadnja leta vidno tarejo nadloge javnega življenja velike zvezde, pogosto nima časa niti zase, vsi od njega nekaj pričakujejo in iščejo zase le njegov nasmejan obraz. To ga močno moti, saj je kar dve pesmi z novega albuma posvetil tej temi: »Tako kot Greta Garbo bi rad, da me pustite na miru.« pravi in drugič vzkligne »Prodali so me!«

Večino besedil za novi album je prispeval sam, le eno ali dve sta površinsko plehki, druga so globlja in samoizpovedna. Plošča prinaša tudi preredbo standarda iz časov velikih jazz orkestrov Black And Blue, prenaslovljeno v Lonely And Blue, Van Morrison pa je za album poleg vokala in besedil prispeval več solo vložkov na alto saksofonu in orglicah. Sicer plošča ponuja pestro glasbo, od melanholičnih tem do bluesa, skiffila, rhytma and bluesa, swinga, soula in na koncu, saj je Irec, v pesmi Celtic New Year tudi nekaj malega keltskega pridiha, za katerega poskrbi piščalkar skupine Chieftains Paddy Moloney. Sicer je album posnet z ohlapno zasedbo glasbenikov, občasno se pojavijo godalni aranžmaji, pihalna sekcija, Morrisonovo obvladovanje orglic je naravnost izvrstno, o saksofonu bi lahko navrgli vse kaj drugega. V skupni glasbeni sliki je pogosto poudarjen zven električne kitare, kot bi se hoteli s tem oddolžiti spominu kitarista in dolgoletnega Morrisonovega sodelavca Foggyja Littlea, ki je kmalu po snemanju preminil.

Torej, za zadnji izdelek Vana Morrisona velja podobno kot za njegovi prejšnji plošči. Krasna glasba, nepresegljiva vokalna izvedba in kanec tiste brezčasnosti, ki se pogosto izkristalizira iz njegovih skladb, kar je tudi razlog, da je že pred leti postal moj življenjski sopotnik.

Delo: 4 / Oblika: 3

Allison Pearson:
Le kako ji to uspe?!
Meander, Izola, zbirka Žepna knjiga, 2004, prevod Katarina Tolar

Barica Smole

Pred mano je knjiga, ki jo priporočam kot obvezno branje za vse zaposlene ženske pa tudi tiste, ki to več niso ali pa šele bodo. Za prve domnevam, da si le težko ukradejo čas za branje, posebno če so mame. Prav o takih govori Angležinja Pearsonova.

Če poznate londonski City ali ne, če veste, kaj so skladi in kaj upravljanje z denarjem ali ne, vas pisanje "potegne". Predvsem zaradi zgodbe, ki je v bistvu preprosta, pa hkrati duhovita in mestoma jedka. Sestavljajo jo poglavja s pisemskimi vložki (seveda v obliki elektronskih pisem), ki podčrtujejo tisto, kar je za zaposleno mamo posebno značilno: pomanjkanje časa. Dopisujeta si prijateljici in sodelavki, ki sedita v isti pisarni, vendar nimata časa za druženje. Poglavja dopolnjujejo zapiski tipa Ne pozabi, ki se v glavnem nanašajo na nakupe, domače opravke in otroke. Bralke bodo dobile tudi veliko koristnih nasvetov, kako ravnati s šefi; junakinja Kate Reddy svojega šefa, direktorja marketinga, robustnega mačista, obvladuje z metodami, opisanimi v knjigi Krotenje malčkov: namesto da bi se obnašala do njega kot do nadrejenega, ravna z njim kot z majhnim fantkom, kar v bistvu je: je nezrel, nima pojma, kje so meje, in nenehno preizkuša svojo "mamo". Zato preusmerja njegovo pozornost in ga vodi tako, da je vedno videti, kot da je vse njegova zamisel. Ko eden izmed šefov spolno nadleguje svojo sodelavko, mlado in sposobno Srilančanko (na internetu njen obraz prilipi na gola telesa, ob čemer se moški neznansko zabavajo), mu skupina sodelavk pusti, da se z nakupom nekoristnega patenta osramoti v poslovnih krogih in v javnosti; ujamejo ga na njegov ego, hkrati pa izkoristijo deklarativno zavzemanje firme za predanost raznolikosti (enakovarnost spolov in podobne floskule, ki se tudi v naši deželici kaj hitro razbijejo ob zaposlovanju mladih žensk, ki morajo podpisati bianco izjavo o odpovedi, če bi zanosile).

Vmes so tudi zgodbe o občutku krivde zaposlenih mam, ki le ob večerih (ali pa še to ne) vidijo svoje otroke. Delajo zato, ker so za to študirale, ker se tako uresničujejo, ker preživljajo družne. Ob tem morajo najemati varuške, se odtujijo svojim možem, hrepenijo po romantičnem tujcu, ker je vsakdanjik tako vsakdanji ... Pa o materinstvu, na katerega niso pripravljene in ki jim olepša življenje in hkrati neizmerno oteži ...

V Angliji, v globokem kapitalizmu s tradicijo delovni čas zaposlene matere traja ves dan, če pa ženska želi biti uspešna, ne sme pokazati, da je poleg službe zaposluje še kaj drugega, npr. družina. Zato je knjiga na neki način tudi vpogled v našo prihodnost (ali pa se motim in je ta že tu?), če bo (ali je) v njej sploh še kakšno delovno mesto za matere.

Angležinja pa bralkam nevsiljivo, ob duhovitem opisovanju junakinjininega vsakdanjika odkriva še kar nekaj stvari: da so moški kot vdovec Robin - brez žena so kot ladja na suhem, kot moški brez mater, skratka, moški potrebujejo ženske bolj kot ženske njih. Malokdo se spominja dimnikarjeve pesmi iz Mary Poppins: Vsak dan je treba mleti, mleti, mleti s tistim mlinskim kamnom, otroštvo pa medtem beži kot pesek skozi sito. Zaradi tega in golobjega gnezda v poslovni stavbi nad Cityjem Kate naposled zapusti službo. Meni je všeč še en njen razlog za to dejanje (kot organizirana ženska si seveda razloge, zakaj zapustiti službo, zapiše): zato, ker je škoda ženske, da bi postala moški.

Konca vam ne povem; optimističen je, kljub vsemu, kar se dogaja zaposleni mami. Pa čeprav v Londonu.

Ocenjuje Rasto Božič
foto Jure Svent

Portret : Marko Boh

Rasto Božič, foto Goran Antlejš

Marko Boh, mlajšim generacijam manj znani rojak, pianist. Po študiju je ostal v Ljubljani, magistriral na medicinski fakulteti, njegova nemirna duša je ostala zapisana glasbi in Novemu mestu. Letos sta z Alešem Hadalinom izdala ploščo Sansonov z naslovom Norec.

Rojen je bil pred 40 leti na obletnico dneva, ko je Hitler storil samomor. Se vedno išče ploščo, ki bi bila izdana na ta datum. Odraščal je v ugledni zdravniški družini, najprej Nad mlini, potem na Ragovski. Iz zvedavega, živahnega pamža je zrasel v mršavega gimnazijca, sam pravi, da so ga bolj kot življenje šolale knjige.

»Gor smo rasli v posebnem času. Na eni strani zmerna represija, na drugi socialna varnost. Posebno proti koncu faksas smo slutili velike spremembe, vsi smo imeli že poln želodec starega. Hoteli smo novo, a v glavi in srcu pravzaprav nismo bili pripravljeni, vsaj jaz ne,« pravi.

Med študijem sta ga bolj zanimala gledališče in glasba. Kot član lutkovne skupine je imel čast sodelovati s pisateljem Lojzutom Kovačičem. Glasbeno je takrat eksperimentalno v novomeški skupini Županova torta. Po faksu ga ni mikalo nazaj, v Ljubljani je imel preveč glasbenih in gledaliških prijateljev ter deklet s Primorske. Zaposlil se je na kliniki, kasneje v razvoju v industriji.

V času oblikovanja osebnosti ga je privlačila glasba, »z roko v roki s poezijo, liriko, ampak ne čisto, bolj podtalno, zavito v epsko storijo.« Nato reka Krka. Veliko časa je preživel na vodi. Njegov stari kanu ima na eni strani napisano Titanic, na drugi pa Tetanus. Z njim gre občasno na Cerkljiško jezero. Zanimale so ga še različne ezoterične discipline, prostozidarstvo, mistična interpretacija zgodovine kot velike virtualne zarote, poreklo veselja, erotika in komunikacija na vseh nivojih.

Njegova sestra je igrala klavir, kot otrok je bil vedno v stiku s tem »magičnim glasbilom«, pravi. Nanj so vplivale sestrine plošče mešanih žanrov in skupine The Beatles, bratranec je bil udarjen na Deep Purple. Ključnega pomena zanj je bila plošča Bach včeraj in danes z jazzovsko izvedbo 3. Branderburskega koncerta. V zgodnjih letih je nanj vplivala britanska folk glasba, takrat v Novem mestu precej poslušana. Obiskoval je glasbeno šolo, kjer so ustanovili pop-rock skupino. Bobnar je bil pokojni Vanja Furlan, kitarist Gregor Forte in saksofonist Davor Gazvoda, z

zadnjima je takrat začel dolgotrajno sodelovanje in prijateljevanje. Kot smrkavec je igral na Rhodes električni klavir, v katerega zvok je še danes zaljubljen.

Udeležil se je več jazzovskih delavnic, med njegovimi učitelji so bila zveneča imena jazz: Davor Kajfež, Bojan Zulfikarpašič, John Medeski, Kuba Stankiewicz, Reginald Workmann in Pero Mihelič. Sprva ga je privlačil jazz, zatem etno, vmes močan vpliv gledališča, nato blues. Sebe označuje kot ubežnika žanrov. »Načeloma je vsak žanr izziv, vendar me slej ko prej začne utesnjevati, tako ga začnem začinjati z izvenžanrskimi prijemi, dokler končno ne pobegnem v drugega.«

Bluesu je sledil house, sodeloval je pri snemanjih novomeškega dueta Urban Dance Institution. Zadnji je prišel šanson, jasno, z množico primesmi. Skozi ves čas je bil prisoten vpliv jazz, »verjetno bo tudi ostal. Sam destilirani jazz, posebno v današnji obliki, je preveč sterilen, zaprt vase,« je njegovo mnenje.

Še vedno deluje v teatru, pravkar piše glasbo za lutkovno predstavo. Lutke so njegovo priljubljeno področje, »ker z njimi pričaraj fikcijo drugače in bolj magično kot v klasičnem teatru. Lahko vključuje elemente stripa in filma.«

S Hadalinom snujeta nov program, glasbena radovednost ga sili v nova znanstva in poskuse. Sodeloval je z vrsto slovenskih jazzistov, njegovo ime se pojavlja na osmih albumih.

Bohova glasba je razpeta med poklicem in ljubiteljstvom. »Že vsako posebej je garanje,« pove. »Če hočeš pošteno opraviti, sta skupaj tonska stiskalnica. Za sedaj še nisem palačinka, zahvaljujoč tudi Tamari, ki mi daje potuho, skrbi za tri otroke in hišo. Resnično ljubim, kar počnem, in morda ne bi želel biti profesionalca. Najbolje bi bilo napisati par zlatih kosi, od katerih bi vlekel avtorske pravice, kakšen Yesterday ali pa Che sera sera, potem pa se v miru ukvarjati z ljubiteljstvom.«

Pravi, da rodnega mesta ne čuti več tako, kot si zasluži. Meni, »da so mlade generacije uspele dati mestu identiteto. Mirno lahko rečemo, da ni le neko simpatično selo ali predmestje Ljubljane. Prireditve, festivali, LokalPatriot, Park, več dobrih glasbenih skupin, Goga in par frajerjev, ki celo Ljubljancem solijo pamet. Novo mesto mi je bilo navdih, in če bog da, bo to spet postalo.«

Zmagoviti pohod Pihalnega orkestra Krka

Boštjan Pucelj, Anja Rebolj, foto Boštjan Pucelj

»Ste orkester z veliko močnimi, orkester, ki najlepšo barvo ustvarja tako v pihalih, kot tudi v trobilih in tolkalih. Užival sem!«
predsednik žirije Rob Goorhuis

2003 slovensko tekmovanje v Trbovljah - prva nagrada s posebno pohvalo, dokazuje, da vsekakor sodijo zraven.

WMC je potekal v mesecu juliju, v mestu, ki ni pretirano večje od Novega mesta. Tekmovanje je razdeljeno na več kategorij (umetniška, I., II., III. ...), sodelovalo pa je več kot 70 pihalnih orkestrrov. Svetovno prvenstvo poteka v okviru nekakšnega festivala, kjer mesto bobni od trobil in pihal, tako rekoč vse skupaj spominja na organizirano tematsko maškarado, nekakšno nizozemsko Gučo. Pihalni orkester Krka je tekmoval v I. kategoriji v skupini 27 orkestrrov. Tekmovalni nastop se je na podlagi mnenj tričlanske strokovne žirije pretopil v točko. Ponavadi sodniki napišejo več slabih kot dobrih kritik, pri njih pa je predsednik žirije (Rob Goorhuis z Nizozemske) napisal: *»Ste orkester z veliko močnimi, orkester, ki najlepšo barvo ustvarja tako v pihalih, kot tudi v trobilih in tolkalih. Užival sem!«* Žirija je Pihalnemu orkestru Krka dodelila najvišjo možno nagrado - zlato medaljo s pohvalo.

Vse skupaj ni tako preprosto in enostavno. Treba je vedeti, da večina članov nekajkrat na teden obiskuje glasbeno šolo, nekaj

članov obiskuje srednjo glasbeno šolo, nekateri glasbeno akademijo, vsi pa se tedensko zbirajo na skupnih in sekcijah vajah orkestra. V zaključnih pripravah so se intenzivno pilili v straškem kulturnem domu. Poleg glasbene uigranosti je za tak projekt potrebna še harmonija med vsemi posamezniki. Zanje imajo magični recept, dober žur. Tega je letos popestrila tudi prva harmonika (slišite jo lahko le izven abonmaja). Dobro se je ulesla tudi na dvodnevem postanku v pobratnem nemškem mestu Langenhagen na poti na tekmovanje, kjer je potekala zaključna aklimatizacija.

Vsekakor orkester ne bo počival na lovoriakih. Poleg rednih nastopov in tekmovanj so misli usmerjene na velike misije, kot je koncert na 9. MID EUROPE - Conference for Symphonic Bands and Ensembles v Schladmingu v Avstriji, leta 2007 pripravljajo koncert ob 50. letnici delovanja Pihalnega orkestra Krka v Cankarjevem domu v Ljubljani ter sodelovanje na najpomembnejšem svetovnem festivalu pihalnih orkestrrov WASBE Conference v Killarneyu na Irskem. O viziji orkestra pa je Miro Saje dejal: *»Orkester bo tudi v prihodnje skušal delovati*

na čim višjem kakovostnem nivoju. Nenehno sodelovanje in potrjevanje orkestra na domačih in mednarodnih tekmovanjih je nedvomno nuja iz več vidikov, vendar ne sme postati njegova edina resna dejavnost. Dolgoročno bi moral orkester prevzeti vlogo ambasadorja, ki bi svojim odlikam dodal tudi prepoznavno slovenskost, nato pa tovrstno kulturo širil doma in po svetu. Večji poudarek je tudi potrebno nameniti izvajanju slovenskih skladb, in to še posebej, ko gre za gostovanja na tujih koncertnih odrih. Ker na tem področju, tako po količini kot kakovosti skladb, drastično zaostajamo za drugimi državami, bi se moral orkester začeti pojavljati tudi kot naročnik in na ta način pripomoči k bogatitvi naše kulturne dediščine.»

1: Dirigent Miro Saje in saksofonist Mitja Turk usklajujeta zadnje finese.
2, 3, 4: Dan pred nastopom: še zadnje priprave.
5: V Langenhagnu je pozavnist Marko Šušteršič skrbel za dobro vzdušje s harmoniko.
6: Končno zmagovalni nastop!

5 let PX: Usekan sem, torej sem

Ja, pet let že počemo neumnosti, ki jih kar noče in noče zmanjkati, dasiravno glavni urednik skoraj vsak mesec na robu živčnega zloma grozi, da bo rubriko ParkXtreme »pa čist zares uknu, če se ne bom držal rokov!«

No, za novo Parkovo sezono sem za prmej obljubil, da mu bom že vnaprej dal nekaj tem in da se bom tudi rokov poskusil malce bolj držati, in to načeloma držim, vendar ... Vendar ker je pri mojem delu najbolj obremenjen organ rit in ker tudi redna masaža ne pomaga, se tu in tam odpravim v gore, da jo razmigam. Nazadnje sem se konec oktobra spet odpravil na Triglav, ki je že močno zasežen. S sabo sem povabil še Primožiča (le toliko, da imam na vrhu koga z vrvo po riti za udariti!), on pa je povabil še Šveta mlajšega. Odpravili smo se v petek ob 22. uri, hoditi začeli nekaj čez eno uro zjutraj v soboto, malo pred sedmo na Kredarici počakali sončni vzhod, se odpravili spat za dobre tri ure, potem pa na vrh in domov. Ko sem meteorologa vprašal, koliko smo dolžni za spanje, je malo razmislil, potem pa rekel, da on čisti, ker v njegovi tridesetletni karieri še nikoli ni doživel, da bi nekdo na Kredarici sobo najel zjutraj. Ja, če človek dovolj dolgo vztraja, res vse doživi. Ampak tega ne omenjam zaradi tega, temveč zato, ker Šveta najprej niso pustili na nočni zimski pohod, češ da je človek, ki naj bi jih vodil gor (torej moja malenkost!) povsem neodgovoren. Kar me je šokiralo in užalilo, če sem čisto odkrit! Mui - pa neodgovoren??? Skoraj do gor sem držal surlo, dol grede pa razmišljal, kaj vse smo že počeli v ParkXtremu in končno spoznal, da je imel Šventov očka malce tudi prav ... Ehi! Težko sem tole priznal, res!

Eden prvih Xtremov je bilo jahanje. Fak. In spet - FAK. Celo Hugo je malce utihnil, ko smo zagledali konje, čeprav usnjene jakne ni slekel. Je bila iz kravje kože. Ste že videli konja od blizu? V filmih je vse videti tako enostavno, samo vzameš zalet in te samo vrže gor. Ampak konj ima glavo in gobec in noter velike zobe in ima štiri noge in na njih podplati železne podkve. Če ti pritisne en štempef v čelo ... Moji zverini je bilo ime Franci. Franci, le pridni bod, pa bo vse v redu, sem mu šepnil, v sebi pa dodal: Če ga boš kej srou, greš pa definitivno u salam! In smo jahali ...

Potem smo odšli na pohod na Gorjance. Kar se je vsem zdelo prav nič Xtremno. In so godrnjali. Pa je polovica ekipe prišla direktno z žurke. Z lahkoto si ugotovil, kdo je prejšnji dan žural. Tisti, ki so vsakih pet minut vprašali, koliko je še do vrha in se vsakič znova zadovoljili z odgovorom samšepolurce, so definitivno šli v posteljo, ko so petelini že peli. Nekje na sredini poti smo srečali sestopajočega planinca. Ni več daleč, že diši po golažu, se je razveselil Skendi. Nisem mu želel kvariti veselja s podatkom, da je planinec ob srečanju z nami podrl kupček. Prej je pa jedel golaž in je začelo. Kaj bi vzpenjajočemu jemal motivacijo ... Nadvse prijetne občutke ob vnovični zmagi Xtremovcev je skazil le neljubli dogodek na koncu. Med mirno vožnjo proti dolenski prestolnici smo na polju zagledali dve smrci. V mimem, hladnem popoldnevu sta brez slabe vesti delali škodo na polju, verjetno na zapečku ležečega kmeta. Ko smo prišli vzporedno z njima, sta nas pogledali z izbuljenimi, očitajočimi očmi, češ, zgoraj ste počakali najino sestrično Roziko.

Potem smo se šli boksat. Prijavljenih jih je bilo ogromno, ker so mislili, da bo prišel tudi direktor Gregor in da bi kakšno rekli o plačah, ko je odgovodal, je odgovadala tudi velika večina zaposlenih v Gogi. V obupu sem poklical Marijana, čeprav se je že izjasnil, da boks in pretepanje ne gresta v koncept njegove krščanske filozofije. A bi malce potriral še boks poleg violine? Saj sem ti rekel, da se nočem tepst. Saj lahko sam stojš in bomo samo mi udrihal ... Ja, tudi njegova ljubezen do sočloveka je imela svoje meje. Ni šel. Zadevo je rešil Baco, ki je na pomoč poklical Parkove fotografe. Ko nas je Cane vsaj v grobem podprl s teorijo, je želel odgovoriti še na kakšno vprašanje. Peterlin: Kdo bi zmagal, če bi se tepla Rocky in Bruce Lee? Cane je pozabil poudariti, ali ima kdo še kakšno PAMETNO vprašanje, zato je bil prisiljen odgovoriti. Pravilni odgovor se seveda glasi: Rocky. A Peterlin se seveda ni dal: Kaj pa če bi imel Bruce Lee nož? Pred fatjom smo se morali še razgibati. Po štirih minutah smo bili tako zelo ogreti, da smo zadihani posedli po tleh in morali počivati. Cane nam je pokazal osnovno držo in tri osnovne udarce (čeprav naj tukaj omenim tudi četrti osnovni udarec, ki smo ga najbolj uporabljali - po kmečko!), presenetil je le Peterlin, ki je razvil res prebrisano obrambno taktiko - eneparkat je prdnil in se mu nihče ni smel niti približati. Po njem se bo ta obramba imenovala peterlinstvo. Če torej prdnete, da bi se zaščitili pred kakršnimi koli nevarnostmi (tudi pred družbo, ki se vam spreha po živih), s tem izvedete tako imenovani peterlinški manever ... Ampak ker je konec res šele na koncu, me je Vujica hotel spraviti pod tuš. Jaz pa hlače pred drugim moškim slečem le v dveh primerih - ali služim vojsko v JLA ali pa je vojna. In ker noben od teh dveh razlogov ni bil izpolnjen, sem se opral doma ...

Ogledali smo si Križno jamo. To je izlet s čolni prek 13 podzemnih jezer, ki traja do 4 ure in na katerega vodijo le skupine do 4 osebe. Zakaj le po štiri osebe? Ker je to ravno dovolj veliko število ljudi, ki se jim še da dopovedati, da se v jami ne sme delati škode. Zdaj imajo novo pravilo - če pridejo novinarji, jih peljejo le po največ dva hkrati!

V Tivoliju smo se vozili z rolerji. Ljudje so mislili, da gre za skrito kamero ali pa da snemajo burlesko. Ne vem. Skendi je na primer našel proti Urošu, Uroš proti Skendiju, odvit nista znala, brezmanja še nismo vzeli, pa sta razširila roke in se ujela v strasten objem, da ju je kar nekajkrat obrnilo okoli osi, ljudje pa so spontano zaploskali ... Saj bi sam tudi ploskal, a se nisem znal pobrati. Boris je poskušal tistemu

(najbolj me je spominjalo na črnski brejkdens), kar je počel, dati pridih elegance in sproščenosti, a so ga trdno stisnjene ustnice in švic na čelu izdajali ... Stavek dneva je pripadel Urošu: »Pa #S#%&#@! fantje, jaz sem vse pozabul, kar sem se prej naučil!« Njegove ustnice je zapustil kmalu potem, ko je z veliko brzino zdrvel proti travniku, se zvrnil in smo ga vprašali, zakaj ni zaviral ...

Vozili smo se z gokarti, pri katerih je manjkal samo še pretep z rokami, tako tekmovalni smo bili, pa mojster je prekinil vožnjo (ne glede na to, da so z novinarji načeloma vsi prijazni!), ker bi drugače naredili preveč škode ...

Lotili smo se tudi prostega plezanja, najbolj nevarno je bilo, ko smo gledali, kako Hugo varuje izvoljenko svojega srca, in smo poskušali pomagati z nasveti (rit bolj nazaj, razširi noge, nagn se, se je bo nategnu ...), na srečo pa je bil Hugo preveč zaposlen z reševanjem svoje izvoljenke, ker brez batin tokrat ne bi ušli ...

Lorč nas je peljal s tekmovalnim motorjem, in če bi me takrat recimo kakšen sovražnik hotel ustreliti v srce, me ne bi zadel, kajti srce mi je utripalo v petah ... Prepričan sem, da če bo Vili Kojoti nekoč nabavil takšen motor, bo končno lahko jebal mater Roadu Runnerju ...

Frenk nas je po kočevskih hostah popeljal s svojim džipom. Nič zelo Xtremnega, dokler ni malce upočasnil in začel iskati vleko. Nismo vedeli, kaj vleka je, in ko je ustavlil in zavil s ceste proti na gosto z drevesi poraščanemu strmemu hribu, na katerem se je nekakšno potko lahko le slutilo, smo vsi mislili, da se zajebava, po domače povedano. Smo mislili, vsaj jaz sem, da bo zapeljal morda kakšnih deset metrov v hrib in se nato začel krohotati, češ, pa sem vas, ste mislili, da bomo šli sem gor?! Ampak Frenk je odvrgl čik, si popravil komisarstvo čepico s peterokrako, vklopil štirikolesni pogon in pohodil plin. Evo, priznam, usrali smo se in kakor molitev žebrali le: O, jeba, o, jeba, o ... No, tako nekako ...

Sankanje na Gačah. Deset sani, privezanih za avto. Pripravljeni? Ja, Jože, potegn, mi smo prpravljeni ... Potegnem. Vsi obsedijo, Uroša, ki je sedel zadnji, v veličastnem prevalu skipa. Teče, poskusi nas ujeti, pa mu ne gre. Drsi, pa še v hrib je. Ste opazili nekaj cankarjanskega v tem? Jaz sem, a vseeno nisem ustavlil, ker ne bi več spjel. Hrib je vse hušji. Še bolj pritisnem. Najboljši začnejo padati. Marta nekje s srednjih sani s sabo vzame še Lubeja. Grdin in Baco prav po kaskadersko opozita v gozd. Upam, da sta živa, a ne ustavim. Mateja in Nataša ne spustita. Pridem do vrha. Pešči prišepajo čas slabe pol ure. Sonce. Sneg. Gozd. Spodnje smučišče. Zmska idila.

Sredi februarja nisem imel nič pametnega, Park pa že v tisku! »Sam! še v Krko se grem lahko vrec!« sem obupal (OK, namesto vrec! sem uporabil drug glagol) in so bili vsi takoj za. Pa smo poskakali v mrzlo Krko ... Februarja! Z Ragovskega mosta!

Bili smo v Korenovem adrenalinskem parku, in če me vprašate, koliko od ena do pet pritisnem temu dogodku, vam pošteno povem, da sedem. Ni kaj, kapo dol ...

Privoščili smo si zorbing, to je kotaljenje v veliki žogi pa hribu navzdol. Ni starostne omejitve, le nosečnicam ni dovoljeno. Pa je Nace, ki je z izvoljenko svojega srca na kraj dogodka prišel pol ure pred nami, vprašal: »Kaj pa, če je ženska noseča šele deset minut?« Ja, bilo jima je dolgčas ...

Streljali smo glinaste golobe, kjer se je najbolj izkazal Marko D., ki je slovensko vojsko služil civilno, bil pa je edini, ki je izstrelil še extra serije in na koncu pobral tulce, da si je iz njih naredil obesek za ključke ...

Novembra smo se po jezeru vozili z akva skuterjem. Pa smučali na vodi. Marijan ni poslušal navodil (Saj sem menda že kdaj po televiziji videl, kako se to dela!) in si je izpahnil ramo. A si gledal tudi tisti film z Melom Gibsonom, ko si je ramo z udarcem ob steno spravil nazaj v sklep? Na srečo ni bilo blizu nobenega zidu in je rama sama skočila nazaj. A ker ima hudič vedno mlade, smo mu pri slačenju neoprena spahnil še drugo rama. Če bi bil naš M. D. kavbojski konj ...

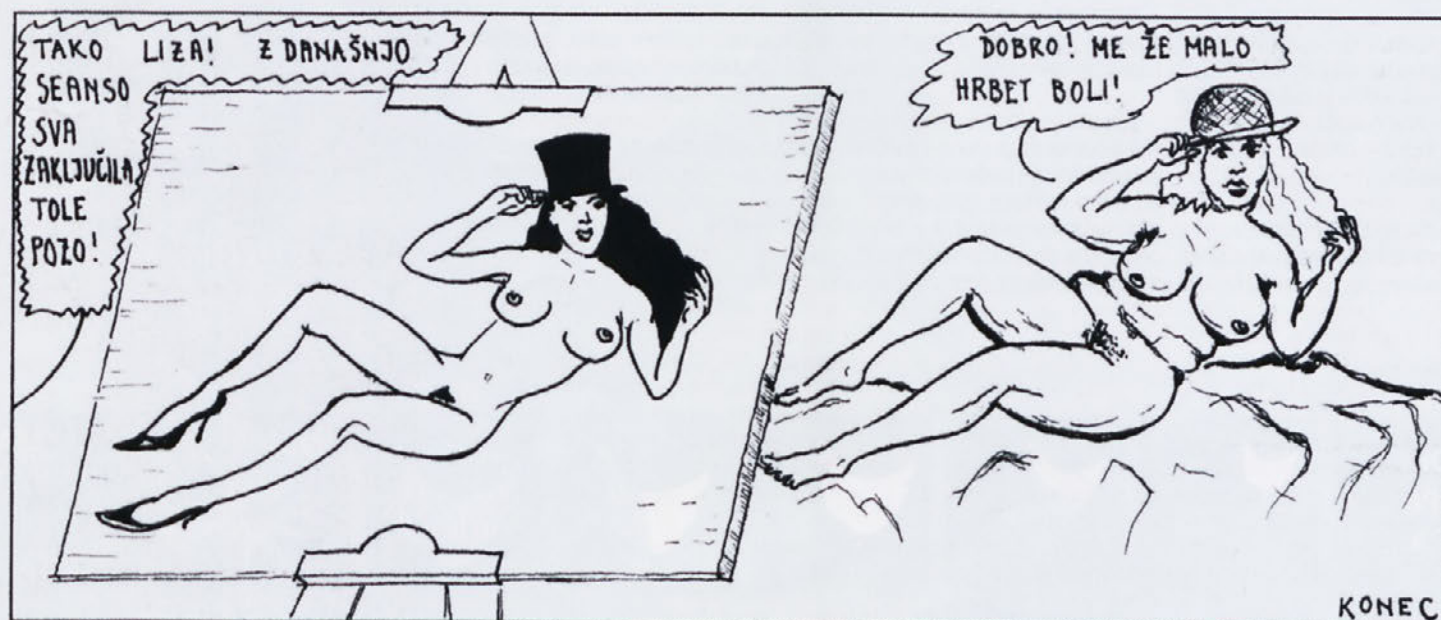
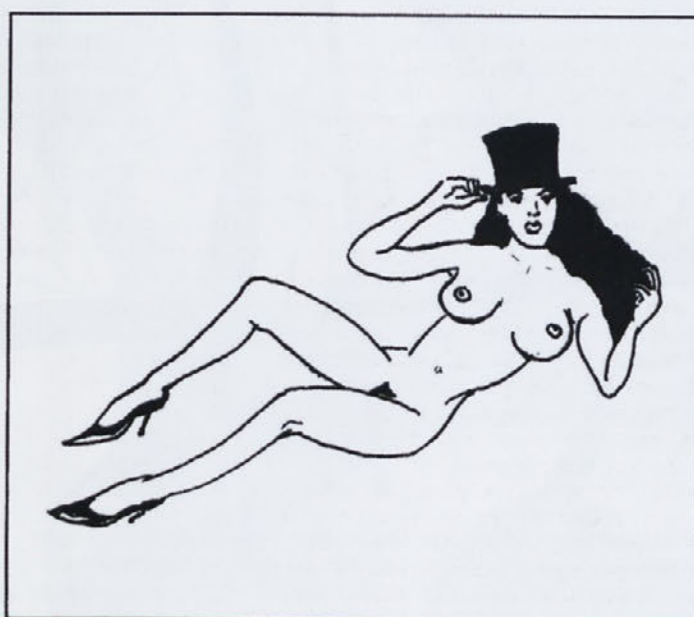
Smučali smo po gozdu z vrha Gorjancev, s smetarji pobirali smeti po Novem mestu (Ne vprašajte, kaj lahko občina stori za vas, temveč kaj vi lahko storite za občino! Za začetek, recimo, manj svinjajte!), se s skiroji po glavni cesti spustili z Gorjancev, leteli s padalom (samostojno!!!), bowlali (Ah, kurc, važno je tudi samo sodelovati: Baco 139, Joco 138 ... Šini 106), se vozili s trikotjem, kelnarili v LokalPatriotu (A si neumen, al kaj, ko sem nekoga prišel četrtič vprašat, kaj je naročil!), pozimi taborili na Gorjancih pri minus 17, enkrat s šotorom, enkrat v igljuju, z Vladom Kreslinom lovili rabe (in nič ujeli!), razvažali pizze, leteli z balonom (to je bil res Xtreme, še nikoli nisem tako zgodaj prišel kamor koliti), se vozili s hovercraftom (Luka se je v ekipo vvrstil, ker je imel kot majhen majhnega hovercrafta na daljinsko upravljanje!), se potapljali, bili prodani na dražbi na večeru za ženske (najhušji Xtreme ever!), se s kolesi spustili po gozdnih brezpotjih, se vozili z atv-ji, čistili dimnike kot dimnikarji, raftali, se vozili po toboganih in še in še in še ...

Ja, to je res težko delo, ampak nekdo ga mora opraviti!

Xtreme Šini

MONA LIZA

KONEC

POTLAČ

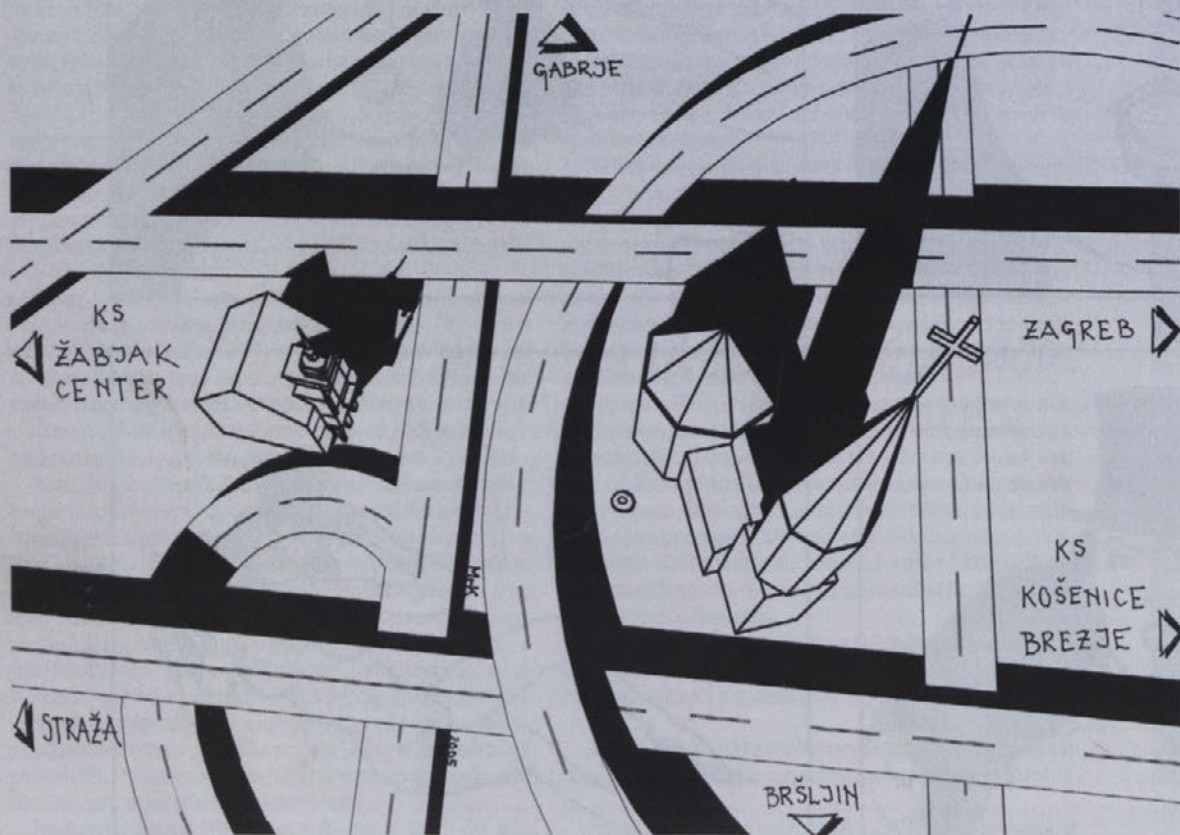
l o k a l n o t r o b i l o

Najbolj živahno mestno jedro na svetu

Avtocesta skozi središče Novega mesta!

Levi car presegel lastne kritike - Društvo Novo mesto: Naše poslanstvo je uspešno končano - Staroste novomeške arhitekture zadovoljni

Mestni arhitekt **Levi car** je po dolgih letih boja za uveljavitev novomeških kolovozov končno dočkal svoj galaktični trenutek. Namesto s peščenimi potkami se bo zdaj ukvarjal kar z avtocestami. Župan MO Novo mesto **Veliki Mag Boško Don Kova** je namreč svojemu pomočniku v Ljubljani, predsedniku vlade **Janezu Jajčku**, ukazal, da vodilnega novomeškega arhitekta zaposli na upravi DARS-a, kar se je tudi nemudoma zgodilo. Prva poteza novega predsednika uprave je bila umestitev trase avtoceste v metropoli jugovzhodne Slovenije.

DARS je tako na svoji zadnji seji potrdil rešitev, ki so jo predlagali novomeški občinski urbanisti, ki jih podpira tudi opozicijska koalicija Desus +

Društvo Novo mesto: v središču dolenske prestolnice bo umeščen novi avtocestni križ - vozliščna točka tako imenovane tretje razvojne osi. Avtocestne pentlje se bodo vile med obema simbolinima točkama Novega mesta - Kapitljem in Rotovžem, kot kaže projektni načrt - idejna zasnova (glej sliko), ki smo jo ekskluzivno naročili pri upravi DARS-a.

Levi car je ekskluzivno za našo rubriko izjavil: »Moja politika ostaja enaka. V to mesto hočem pripeljati življenje, pa četudi po avtocesti. Sicer pa: kolikor je denarja, toliko je muzike. Dokler sem imel na voljo nekaj sto tisoč tolarjev letnega proračuna, sem pač gradil pešpoti. Zdaj, ko imam nekaj milijard, bom gradil avtoceste.«

Seveda so se s tem takoj začela zapirati odprta vprašanja ne le novomeške urbanistične politike, ampak je na dlan prišla tudi rešitev nekaterih ostalih problemov: s stariim mestnim jedrom ne bo več težav, saj ga ne bo več. Slabo razvito dolensko malo gospodarstvo pa bo dobilo sodobno cestno povezavo z najbolj propulzivno krajevno skupnostjo v MO Novo mesto: romskim naseljem Brezje - Košenice.

Kdo pravi, da v Novem mestu nimamo pravega kandidata za županski stolček? Za domovino, z Levim carjem naprej!

Župan ustavil prenovo Rotovža

Mestna občina Novo mesto je na svoji spletni strani www.novomesto.si včeraj objavila novico, da je novomeški župan razveljavil razpis za notranjo ureditev Rotovža. Kot so pojasnili na MO Novo mesto, je župan zahteval, naj bodo v prenovljenem Rotovžu predvideni prostori tudi za savno, masažni salon in fitnes, kot se pač spodobi za sedež županstva in slovensko veleposlaniško tradicijo.

Kriminalne menedžerske plače v novomeških zavodih

Nadaljujemo razkrivanje plač menedžerjev v novomeških zavodih. Tokrat razkrivamo kriminalne plače v zavodu Založba Goga:

Gregor Metadoni*, direktor zavoda: 70.000 sit bruto + službeni čevlji;

Matjaž Grom, menedžer Goga musica, direktor razvoja: 50.000 bruto + brezplačna uporaba osebnega računalnika na sedežu družbe.**

*Včasih bolj znan kot Maradoni, še prej pa kot Metafizični.

**Mirko i Slavko, hvala ti!

KAKOS

TUDI SLEPA KURA...

VRUM! VRUM!

SPLJAK!

...NIMA KAJ NA CESTI ISKAT!

Novo pri Založbi GOGA:

Rujana Jeger Darkroom

Ko sva hodila še v srednjo šolo, je Kristijan kupoval Erotiko in se javljal na oglase. Enkrat se je v Ljubljani sestal z enim iz oglasa. Nekaj sta spila, malo počvekala. Ko sta se prestavila v spalnico, je Kristijana poslal po kremo. Kristijan je v kopalnici pred ogledalom dolgo mencial in se odločal med tujimi proizvajalci. Če že ksiht ni videl L'Oreala, naj ga vsaj rit, si je rekel. In tako je spoznal, kaj je krema za peeling.

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200

VRTEC CIBAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto

Rozmanova 26/28, Novo mesto
 tel: 07 393 46 74
 KNJIŽNICA MIRA NA JARCA

LDS
 LIBERALNA DEMOKRACIJA SLOVENIJE
 MESTNI ODBOR NOVO MESTO

GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8
 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e.mail: dpm.moja1@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine "Moja" Novo mesto

K·N·J·I·Ž·N·I·C·A
 Pavla Golice
 Kidričeva 2, p.p.29
 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110

OŠ Bršljin
 Kočevarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijin@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7
 8000 Novo mesto

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul. 7,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900

Dijaški dom Novo mesto
 Šegova ulica 115
 8000 Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA
 Ulica talcev 3/a
 07 39 33 264

N.Si
 Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v moč dobrega

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si
 Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Šolski center Novo mesto
 Šegova 112
 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

Glasbena šola Marjana Kozine Novo mesto

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

Mestna občina Novo mesto
 Seidlova 1, Novo mesto

Slovenska demokratska stranka SDS
 Mestni odbor Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Diplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020

OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101,
 V. Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
 KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto

Kmetijska šola Grm
 Sevno 13
 Novo mesto

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

strankamladihslovenije
SMS
 www.sms.si

Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Oglede razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331

Gostilna in prenočišča
 Kandijška cesta 63
 Novo mesto
 tel.: 07 30 28 444
 www.pribelokranjcu-vp.si
 PRI BELOKRANJCU

McDonalds
 Ljubljanska 27
 Novo mesto

park novomeški regionalni mesečnik

gostisce Kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto

Gostilna Bučar
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084
 TUDI ŠTUDENTSKA KOSILA

KAVKA PUB
Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
LOKAL, KJER SE PIJE DOBRA KAVA. DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

Bistro in pizzeria Kaval
 Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623

PIZZERIA RESTAVRACIJA NOVLJAN

Prepih
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404

TOTAL d.o.o.
PIZZERIA TOTALKA
 Kandijška cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00
TOTAL TOTALČEK

Figura Kr'neki
 Ljubljanska cesta 27
 Novo mesto

R. Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384
 Frizerski salon

lokalPatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si

Frizerski salon Jure
 Kandijška 19, Novo mesto

Knjigarna Goga
 Glavni trg 6, Novo mesto

DOLENJSKI LIST
 Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!
 Sodelujte v anketi na
www.dol-list.si
 (07) 39 30 500

Frizerstvo in lasuljarstvo KODRČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

FRIZERSKI STUDIO Simona
 Simona Šimec s.p.
 ul. Marjana Kozine 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 73 461
 GSM: 041 609 144

Vabljeni v frizerski salon »SAŠO«
 Vesna Barantin, s.p.
 Ratež 70,
 tel. 30 85 843, GSM: 031 322 237

Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krovov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.
TVOJH MINUT

COMPLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9, Novo mesto
telefon 07 332 45 10

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

TONSON
Šola tujih jezikov
Novo mesto
Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si

PARMA
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

ZARJA d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

Panda d.o.o.
KZ Krka,
Dom, vrt in kmetijstvo
tel.: 07 33 56 360

TRGOVINA VIVA
SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

Studentski servis
sež: Prešernov trg 6, Novo mesto
07 3374 370, 031 396 139
poslovalnica: Baragov trg 1, Trebnje
07 3460 520, 031 677 965
http://www.student-nm.com

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

HHRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

steklarnstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

STUDIO VIRC
audio-vizualna produkcija

APROS računalniški inženiring
www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

KERAMICARSKA DELA
DACOMM
d.o.o. Novo mesto

ARCHLINE
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
72 102
Glavni trg 11, Novo mesto

Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobil: 041 427 652

UDARNI list

N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

RELAX RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

TURISTIČNA AGENCIJA NOE MONDIAL TRAVEL
Glavni trg 79
Tel.: 07 33 72 799

tak Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, http://www.belbled.si

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Samolepilne etikete • Foto papir

KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠERGOVA 90, TEL.: 07/33 79 960,
FAXS: 07/33 79 981, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE IN SVETOVALNE STORITVE
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 230
Vodenje poslovnih knjig za pravne osebe, zasebnike...

ISER
Andrej Krajnc s.p.
Jakovca 12, Novo mesto
Računalniško inženiring, svetovanje in inženiring
www.iser.si
07-33-74-051
POOBLAŠČENI TESTNI CENTER

Castle Novo mesto d.o.o.
Ekonomska propaganda
040-784-818

KNJIGOVEŠTVO KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel: 07/ 3325-926
GSM 041/726-644

harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel. 07 3382 900
http://www.harlem.si/

TI-MAK d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

grafika
novo mesto d.o.o.

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 107 393 20 80
f: +386 107 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov
Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net

INTERIER
www.kik-interier.si
TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF NAVČNE STENE IN ORLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
VELUX STREŠNA OKNA
fornaxwoll NAPUŠČI IN PODSTREŠJA
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

Naj študentsko novo leto 2006

Bratislava
od 7.900 SIT

Beograd
od 21.900 SIT

Brno
od 17.900 SIT

Krakov
od 21.900 SIT

Budimpešta
od 23.900 SIT

Collegium

Sofija
Sarajevo
Praga
Berlin
Amsterdam
Pariz
Dunaj

Slovaške toplice
Banja Luka
Ukrajina
Slovaške Tatere
Pohorje
Kopaonik
La Jolie Du Loup

**Odhodi iz
Novega mesta!**

od 6.900 SIT

NOE
Novo mesto

CMT POTOVALNA AGENCIJA D.O.O., Kersnikova 5, 1000 Ljubljana
POSLOVNA ENOTA NOE, Glavni TRG 14, Novo mesto
TEL: 07/33 72 740
NOE.META@SIOL.NET

PARK
TOKRA III 895/2005/2006

200702288, 1

COBISS c

KNIŽNICO H. JERONIMOŠIČA

Država z reformami namerava:

- uvesti šolnine

Vlada želi za izboljšanje visokega šolstva uvesti "vzdržljivi sistem, usklajen s svetovnim odločitvami". Šolskega sistema pri tem ni bilo in ga bodo uvedli v drugi letni ukrepi, da bodo zagotovili študij vsakemu razpisniku.

- postopno ukiniti študentske bone

Z namenom želi vlada "preveriti" vse prevzete, ki izhajajo iz študentskega statusa, in jih postopno, ali se enaki upravičujejo za praznina. Študentska pravna mreža študentov, da si lahko privoščijo tople in hladne obroke, ki je pomemben za zdravje študentov.

- dodatno obdavčiti študentsko delo

Vlada je prepričana, da je potrebno dopolniti enotni "davčni naveden listek" študentskega dela. Študenti je trenutno preveliko, pa se to ne bo premenilo. Tako študentska dela predstavljajo naša računa, da si študentje iz nižjih socialnih slojev zaslužijo dovolj denarja za vrsto družje študentsko življenje.

- postopno ukiniti subvencije za bivanje

Z namenom zagotavlja vlada dopolniti vse dodatne subvencije, ki jih prejmejo študenti, tudi subvencionirano bivanje. Nametu tega menja "domini" za študente, ki so na študentski status. To pa je "vredno" od samostojnosti študenta. Če bi študentska dela obdavčila, bi samostojna tudi zmanjšala študentske donose, ki so v 45% izmenjavajo in tega vlada.

Reforma ne upošteva socialnih razlik med študenti. Tako bodo po novem lahko študirali samo še bogati. Upri se in zavaruj svoje pravice!

www.studentska-org.si

HOSPIC TUDI V NOVEM MESTU

Neradi govorimo o smrti, pa vendar je del našega življenja in se ji nihče ne more izogniti. Prav zaradi izviranja misli in pogovora o smrti, je naša stiska toliko večja, ko se z njo soočimo, bodisi ko umirajo ljudje, ki jih imamo radi, ali ko umiramo sami. Govoriti o smrti pomeni pravzaprav govoriti o življenju. Da bi lepše in polnejše živeli, ne smemo izriniti ničesar, kar spada k življenju, še prav posebno ne smrti.

Slovensko društvo Hospic je nevladna, neprofitna, humanitarna organizacija, ustanovljena junija 1995, in deluje na več območjih Slovenije. Društvo spremlja neozdravljivo bolne in njihove svojce. **Prizadeva si za naraven odnos do umiranja in žalovanja v slovenski družbi.** Izdaja literaturo s tega področja, prireja predavanja, seminarje in delavnice tako za strokovne delavce kot tudi za laične osebe; organizira usposabljanje prostovoljcev za pomoč pri oskrbi bolnikov in nudi oporo žalujočim.

Ker je društvo razširjeno že v nekaterih večjih slovenskih mestih, smo se na pobudo g. Francija Koncilje ter Hospic iz Ljubljane tudi v Novem mestu odločili za **Območni odbor HOSPIC Novo mesto v ustanavljanju** za lokalno delovanje na Dolenjskem. Prvo srečanje je potekalo sredi meseca oktobra 2005, kjer smo konstituirali Območni odbor Hospic v ustanavljanju, sprejeli deklaracijo ter delovni program.

Sedež Območnega odbora Novo mesto je začasno v prostorih Centra za socialno delo v Novem mestu, vendar upamo na čimprejšnjo dodelitev društvenih prostorov za delovanje Hospica s strani Mestne občine Novo mesto.

Z ustanovitvijo Območnega odbora Hospic Novo mesto želimo na Dolenjskem v skladu z navodili paliativne stroke in z osebno sočutno predanostjo in spoštovanjem do vseh umirajočih ljudi **prispevati k večji kakovostni ravni kulture umiranja.** Navkljub sodobni medicinski tehniki in opremljenosti v bolnišnicah, se nam zdi umiranje bolnih ljudi v krogu domačih ter v sodelovanju s prostovoljci Hospic mnogo bolj humano in naravno. Žalujočim svojcem pa želimo v bolečem obdobju žalovanja pomagati pri premagovanju uničujoče osamljenosti in v prizadevanju pri njihovi vrnitvi v življenje.

Vabimo vas, da si ogledate našo spletno stran www.drustvo-hospic.si. Morda boste našli pomoč zase ali za koga od svojih znancev in prijateljev, ko boste morali spremljati nekoga, ki umira, ali pa nekoga, ki žaluje.

Pravočasno vas bomo obvestili tudi o društvenih prostorih, seminarjih, predavanjih ter telefonski številki, kjer bomo organizirali dežurstva za pomoč v stiski. *[Katja Čelnič]*

Smisel Hospica je dodajati življenje dnevom, ne pa dneve življenju.

Sagar Ragas

Sharat Srivastava, violina / violin, Kanchman Babbar, nay, bansuri flauta / bansuri flute, Damir Višič, sarod, Igor Bezget, kitara / guitar, Gyan Singh, tabla, Prashant Trivedi, tabla, Tadej Kampl, bas / bass guitar, Nino Mureškič, frame drum, ghatam, cajon
Special guest: Boštjan Gombač, kositrna piščal / tin whistle

Tradicionalni indijski instrumenti, table, so srce plošče; a njena duša je Shrivatova električna violina s Kanchmanovimi pihali, ki jima kot solista nadse uspešno parirata Igor in Damir. Tako srčne in energične godbe pri nas nismo vajeni, in prav neverjetno se zdi, kako uspešna je ta združitev slovenskih in indijskih glasbenikov v avtorsko godbo, ki so jo komponirali Slovenci; po »črki« zveni indijsko, po duhu je kozmopolitska. Izkusivo Sagarja premika meje percepcije glasbenega sladkorusca, naj bo ta jazz, klasik ali kaj drugega; a dotakne se tudi odprtega ušesa vsakega začetnika.